

Ustava - listina samoupravljanja

Na povabilo okrajnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva je pretekli četrtek popoldan govoril pred 320 člani aktiva SZDL našega okraja v dvorani Doma JLA v Novem mestu podpredsednik izvršnega sveta LRS tovariš dr. Joža Vilfan. Članom občinskih odborov SZDL, njihovih komisij in predavateljskemu aktivu okraja in vseh občin je najprej obrazložil nekatera bistvena načela in osnutka nove ustave, potem pa je konkretno odgovoril še na 35 vprašanj, ki so jih poslali predsedniki občinskih političnih vodstev. S tem se je v našem okraju začela široka, vseljudska razprava o temeljnem dokumentu naše socialistične države.

Tov. Vilfan je najprej opozoril na dosedanje izkušnje delovnega ljudstva je pretekli četrtek popoldan govoril pred 320 člani aktiva SZDL našega okraja v dvorani Doma JLA v Novem mestu podpredsednik izvršnega sveta LRS tovariš dr. Joža Vilfan. Članom občinskih odborov SZDL, njihovih komisij in predavateljskemu aktivu okraja in vseh občin je najprej obrazložil nekatera bistvena načela in osnutka nove ustave, potem pa je konkretno odgovoril še na 35 vprašanj, ki so jih poslali predsedniki občinskih političnih vodstev. S tem se je v našem okraju začela široka, vseljudska razprava o temeljnem dokumentu naše socialistične države.

in uvedbo delavskega samoupravljanja, ko so bili naši proizvajalci prvič postavljeni tudi za upravljavce. Ta zgodovinski ukrep je začel odpravljati stare sisteme in mezdno miselnost, kot sadika vsega našega nadaljnega samoupravljanja je pognal mogočne korenine. Spremenila se je tudi vloga družbene skupnosti, ki je živ organizem; proizvajalec odgovarja zdaj za svoje delo kolektivu in komunici, ki ni več administrativni organ. Dr. Vilfan je s tem v zvezi podrobneje razložil pomen besede »državljan« in »občan« ter razliko med njima; pri tem je zlasti poudaril, da pomeni občan bistvo spremenjenega pojmovanja človeka v naši družbeni skupnosti.

Sledila je krajša razlaga odnosov med federacijo in republiko, ki dobiva po osnutku nove ustave večji pomen, a ne na škodo drugih družbenih skupnosti. Večji pomen republike nam hkrati vsem nalaga odgovorno dolžnost, da bomo zagotovili tudi osnutku republike nove ustave vso pozornost. Ko je govoril o tem, da dajejo dosedanja komentarji o novi ustavi največ vprašanj s področja pravic in dolžnosti ob-

Prvo zasedanje skupščine skupnosti zavarovancev

Ob zaključku današnje številke smo dobili daljše poročilo o prvem zasedanju nove skupščine skupnosti zavarovancev pri zavodu za socialno zavarovanje v Novem mestu. Zaradi pomanjkanja prostora ga bomo v celoti objavili prihodnji teden. Za predsednika skupščine so delegati izvolili Jožeta Padovana iz Novega mesta, za podpredsednika pa Slavka Struklja iz Sevnice.

Aktivni mladih komunistov v okraju

Na pobudo občinskih komitejev LMS so začeli v občinah novomeškega okraja snovati aktivne mladih komunistov. V teh aktivih so mladi komunisti z vseh področij družbenega dela, njihova poglavitna naloga pa je, da opozarjajo na pomanjkljivosti in probleme, ki nastajajo predvsem na ydoročjih, kjer dela mladina. Na ta način bodo mladi komunisti pobudniki vsega naprednega in prvi, ki bodo začeli reševati vprašanje mrtvila v dejavnosti mladih občanov posameznih komun. Posebno vlogo bodo aktivni mladih komunistov zavzeli pri izvedbi občinskih konferenc Ljudske mladine, kjer se bodo morali

spoprijeti z mnogimi novimi in zahtevnimi nalogami, ki jih mladim nalaga sodobni družbeni razvoj.

Doslej so aktivne mladih komunistov ustanovili v Črnomlju in Brežicah, danes pa bodo tak aktiv osnovali tudi v Novem mestu. Težnja je, da bi aktivne mladih komunistov ustanovili v vseh komunah.

čana, je tovariš dr. Vilfan opozoril, da moramo videti predvsem spremenjeno vlogo človeka v osnutku nove ustave. Njegove pravice so zapisane zlasti v poglavju, ki govori o družbeno-ekonomski ureditvi naše skupnosti. Hkrati je opozoril na ostale člene ustave, ki so napotilo družbi, kaj naj vse za človeka naredi, da bo užival vse pravice in ugodnosti, ki mu jih zagotavljata samoupravljanje in oblast delovnega ljudstva. Pri tem je konkretno obdelal 44. člen osnutka, ki govori o osnovnem izobraževanju. Razložil je odnose učencev-šola in šola-skupnost. Ustava pa ni samo fotografija dejanskega stanja, temveč tudi naša kolektivna obljuba in perspektiva, kaj hočemo doseči. Polna vsebina prvega odstavka tega člena je namreč v tem, da naj bi skupnost financirala vse, kar je v zvezi z osnovnim izobraževanjem, torej tudi učne knjige za solarje. To trenutno sicer presega naše materialne zmogljivosti, vendar pa kaže namen, ki ga hočemo doseči.

Tovariš Vilfan je omenil tudi vsklajevanje protislovij, ki jih prinaša življenje in njegov hiter razvoj. Ustava sama nam kaže pot, kako naj taka protislovja odpravljamo. Znova je poudaril neizmerno veliko vlogo občana v naši skupnosti. Osutek ustave je edinstven poskus, da z osvobajanjem posameznika in z večanjem njegovega pomena še bolj utrdimo socialistično skupnost. Dalj časa je dr. Vilfan ostal tudi pri razlagi pojma o družbeni lastnini. Potem ko je odgovoril na vsa postavljena vprašanja, je zaključil razgovor z željo, da bi v vseh razpravah o novi ustavi povsod razčistili pojme o proizvajalcu, ki je hkrati tudi upravljavec.

Lani 39, letos 5 nesreči!

Preventivni ukrepi organov prometne varnosti v našem okraju so v tem mesecu že rodili lepe uspehe: medtem ko je bilo lani od 1. do 30. oktobra v okraju kar 39 nesreč, jih je bilo letos v istem času komaj 5. To je nedvomno izredno razveseljiv podatek, saj kaže, da vozniki upoštevajo napore tovarišev iz prometne varnostne službe in njihova navodila. Najnovejši pripomočki za ugotavljanje prekrškov prometnih predpisov, ki jih je dobila prometna LM v okraju, bodo še bolj zaostrili disciplino voznikov in red na naših cestah. Najbolj razveseljivo v MESECU PROMETNE VARNOSTI pa je, da je čedalje pogostejša želja, naj bi ta akcija sploh ne prenehala, temveč naj bi se nadaljevala neglede na čas trajanja.

Na letošnji občinski praznik novomeške komune bo v Bršlino v Novem mestu stekla proizvodnja v novi tovarni usmernikov industrije »Iskra«. Stočlanski kolektiv, ki bo te dni pričel s proizvodnjo v novomeški komunici, je jedro, okoli katerega se bo razvijala nova tovarna, ki bo v perspektivi vse večja in bo zaposlovala vedno več ljudi ter nudila družbi hkrati vedno večjo proizvodnjo. Več o tem berite danes na strani, kjer vam predstavljamo industrijo »Iskra«. — Na sliki: pogled na proizvodnjo po tekočem traku v eni izmed tovarn »Iskra«, ki v pretežni večini zaposluje žene. Tudi nova tovarna v našem mestu se bo razvijala tako, zlasti pa je s svojim dolgoročnim razvojem pomembna za novomeško komuno zato, ker je pri nas dovolj odvečne ženske delovne sile

Posvetovanje arhivarjev Slovenije v Novem mestu

Včeraj, 24. t.m., se je v prostorih Zavoda za izobraževanje kadrov začelo dvodnevno posvetovanje arhivarjev Slovenije, ki ga je organiziralo Društvo arhivarjev LR Slovenije. Posvetovanja se udeležuje osemdeset članov društva ob prisotnosti gostov iz ostalih republiških društev ter Beograda, predstavnikov sveta za prosveto in kulturo LRS, društev zgodovinarjev, muzealcev in knjižničarjev.

Na posvetu razpravljajo o problemih arhivov in dela v arhivih in so se prvi dan

zvrstili referati. Po uvodnem predavanju ravnatelja Dolenjskega muzeja prof. Janka Jarca o stanju arhiva v Novem mestu je ravnatelj Državnega arhiva Slovenije Jože Maček poročal o stanju in problemih arhivske službe v LRS, akademik dr. Milko Kos pa je predaval o objavah in načinu objavljanja arhivskega gradiva za starejšo slovensko zgodovino. Popoldne je predaval univ. prof. Fran Zwitter o problemih arhivskih virov za novejšo slovensko zgodovino, univ. prof. dr. Metod Mikuz pa o objavah arhivskih virov

za slovensko zgodovino od leta 1918 — 1945.

Zvečer ob 20. uri je OLO Novo mesto za udeležence posvetovanja in goste pripravil sprejem v Smarjeških Toplicah.

Danes, v četrtek, se posvetovanje nadaljuje in razpravljajo o Vodniku po arhivih v Sloveniji (referent Jože Zontar), o prevzemanju arhivskega gradiva (referent Božo Otorepec) in o izboru za trajno hranjenje (referent Majda Smole). Za zaključek posvetovanja bodo udeleženci ob ugodnem vremenu obiskali Bazo 20 na Rogu.

Ko kot kronisti beležimo posvet slovenskih arhivarjev v Novem mestu, želimo posvetu popoln uspeh za še boljše in smotrnejšo izvedbo arhivske službe v naši ožji domovini, prav posebej pa še v Novem mestu, središču Dolenjske, ki bo čez tri leta obhajala šeststoletnico obstoja. Želimo obenem, da bi posvet pripomogel tudi ču tega, da bi Novo mesto in Dolenjska v nekaj prihodnjih letih prišla do svoje prepotrebne, sodobnim znanstvenim zahtevam ustrezno napisane zgodovine.

VREME

OD 25. X. DO 4. XI.

Padavine pričakujemo okrog 30. oktobra in okrog 3. novembra. V ostalem suho oz. lepo vreme.

Dr. V. M.

Zakaj ni umetnih gnojil

Zadruga pojasnjuje, čemu ni dovolj umetnih gnojil

Pod tem naslovom je tovariš S. v zadnji številki Dolenjskega lista načel splošno znani problem — pomanjkanje umetnih gnojil pri jesenski setvi. O tem je bilo dosti govora na sestankih in v časopisju ter so problem skušali reševati prav vsi forumi: tako gospodarski, kot tudi upravni in politični.

Škoda, ki bo v zvezi s pomanjkanjem gnojil nastala tudi na območju kmetijske zadruge Novo mesto, bo prav gotovo precejšnja; ne bo pa ta škoda v toliki meri materialna, če se bodo kmetijski proizvajalci držali navodil, ki jih je v zvezi s tem dal Kmetijski inštitut Slovenije po radu in dnevnem časopisju ter Kmečkem glasu (gnojenje pšenice z osnovnimi gnojili po setvi), pač pa bo kmetijska zadruga večjo škodo utrpela na ugledu in bo zaradi pomanjkanja umetnih gnojil vsaj delno izgubila zaupanje pri proizvajalcih... Kje je za to krivda, presodite sami!

Kmetijska zadruga Novo mesto je imela v planu za jesensko setev 1962 posejati v kooperaciji z individualnimi proizvajalci 760 ha pšenice. Za te površine je naročila 27. julija 1962 z uradno potrjenimi pogodbami preko »Agrotehnike« v Ljubljani 460 ton granuliranega nitrofoskala 4:12:9 pri »Zorka« v Šabcu; rok izdelave je bil 15. avgust do 10. september 1962. 3. septembra pa je »Agrotehnika« iz Ljubljane obvestila kmetijsko zadrugo, da tovarna »Zorka« ne bo mogla za jesensko setev izdelati toliko nitrofoskala, da bi krila vsa naročila; v najboljšem primeru bi kmetijska zadruga Novo mesto dobila le 220 ton gnojila. Da bi krila potrebe po umetnih gnojilih v jesenski setvi, je kmetijska zadruga zato takoj naročila pri »Agrotehnik« enostavno gnojilo: superfosfat, kalijevo sol in amonijev sulfat, s pripombo, naj ji gnojila takoj dobavijo, kar ji je bilo obljubljeno. Čakala pa je zaman enih

in drugih gnojil in jih še čaka. Pravčasno je dobila le 1 vagon kalijeve soli in 1 vagon amonijevega sulfata; prvi vagon nitrofoskala pa je dobila 14. oktobra, potem še 5 vagonov in nič več.

Za umetna gnojila je kmetijska zadruga ugrinjala nešteto krat, tako pisмено kot osebno in telefonsko, toda brez uspeha. Da pa bi imela zadruga sama na zalogi več gnojil, ni možno, ker nima za to primernih skladišč.

Kar zadeva semenske pšenice, česar se je tov. S. tudi dotaknil, je resnica takale:

Kmetijska zadruga Novo mesto je v mesecu avgustu, na celem svojem območju sklicala zasedanja področnih zadrughnih svetov, organizirala s sodelovanjem SZDL sestanke po vaseh ter poslala na teren svoje kmetijske strokovnjake, ki so kmetijskim proizvajalcem poleg drugega pojasnjevali koristnost in potrebnost uporabe priznanih semen in ugodnosti, ki so v letošnji jesenski akciji dane pri zamenjavi semenske pšenice z merkantilno. Zadruga je zbirala naročila za semenske pšenice ves avgust; zadnji rok za naročilo semena pri Semenarni je bil 31. avgust. Do zadnjega avgusta je zadruga zbrala pri proizvajalcih naročil za 35 ton sem. pšenice, naročila pa jo je pri »Semenarni« v Ljubljani 60 ton, in sicer sorte, ki so določene za njen rajon: San Pastore, Leonardo, Étoile de Choisy, San Marino in Helikorn. Dobila je vsa naročeno pšenico, razen sorte Étoile de Choisy, katere kaljivost je bila slaba in je zato niso dali v promet; pač pa je kmetijska zadruga namesto te naročila San Pastore in Leonardo in ju tudi dobila. Pri naročilih je zadruga upoštevala želje proizvajalcev in izkušnje svojih kmetijskih strokovnjakov. Pravilno je, da se seme pšenice zamenja vsako četrto leto. V letošnji jeseni je bilo v kooperaciji posejano s priznanim semenom pribl. 270 ha pšenice, kar znaša 35

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Obmejna nasprotja med Indijo in Kitajsko, ki že nekaj let tlijo in od časa do časa vzplamtijo, so se nenadoma zaostri do tolikšne mere, da je zdaj mogoče že govoriti o mali obmejni vojni z uporabo tankov in celo letal. Značilno je, da so se zdaj vneli boji tudi na skrajni vzhodni meji blizu Burme, medtem ko je bilo doslej glavno žarišče napetosti in prask v Ladaku. Tudi tam potekajo zdaj boji.

Torej sta sporni predvsem dve žariščni točki ozir. ozemlji. Eno ozemlje, ki meri skoraj 50.000 kvadratnih kilometrov, leži v območju tako imenovane Agencije severovzhodne meje blizu Burme, kjer je bila začrtana MacMahonova meja. Drugo ozemlje je najmanj polovico manjše in leži na skrajnem zahodnem robu Ladaka. Tukaj so Kitajci zasedli skoraj vse sporno ozemlje.

Sedanja položaja se je začel zaostrovati v začetku oktobra. Indijci so hoteli potisniti kitajske enote nazaj. To sta potrdila obrambni minister Krišna Menon in premier Nehru, ki je tik pred odhodom na uradni obisk na Čajlon izjavil 12. oktobra, da »je ukazal indijski armadi, naj ponovno zasede ozemlje, ki so ga samovoljno okupirali Kitajci južno od MacMahonove črte«. Pripomnil je, da ne more določiti datuma, ker je izbor primerne trenutka odvisen od vojaške presoje.

Sledili so spopadi v obeh žariščih, pri katerih so imele indijske enote spočetka morda pobudo v svojih rokah. Zdaj pa kaže, da so Kitajci prešli v protiofenzivo in da so osvojili več tudijskih utrd. Boji so zelo zagrizeni in krvavi. Indijci na primer poročajo, da so samo na enem mestu pobili nad

sto kitajskih vojakov. Vse kaže, da si hoče ena in druga stran tik pred zimo, ko so obsežnejše vojaške operacije nemogočene, čimbolj utrditi položaja.

Cepnav se bo pozimi »vojna« nadaljevala predvsem z izmenjavo not — če ne bo prišlo do prekinitve diplomatskih odnosov — je položaj zelo resen, o čemer priča tudi indijska uradna zahteva po sovjetskem posredovanju v tem sporu.

Neprimerno nevarnejša in za svetovni mir neprimerno usodnejša kriza od

Varnostni svet se sestane v torek zvečer na ameriško, sovjetsko in kubansko zahtevo.

V sovjetski armadi so preklicani vsi dopusti. Sovjetska vlada je objavila sporočilo, v katerem ostro napada ameriško akcijo.

Medtem ameriški uradni krogi zatrjujejo, da ne gre za blokado, ampak za »karanteno« Kube, kar naj bi bilo morda v skladu z ustanovno listino Združenih narodov. Trdijo, da je prišlo do teh izrednih ukrepov zaradi odkritja sovjetskih izstrelnih ramp na ku-

AZIJA IN KUBA

spopadov na indijsko-kitajski meji pa je kriza, ki je v zadnjih urah, ko to pišemo, pripikela do vrha zaradi Kube. Ker je položaj še silno napet in nejasen, naj se omejimo samo na najvažnejše dogodke:

V ponedeljek zvečer je ameriški predsednik Kennedy v govoru po radiu in televiziji objavil načrt sedmih točk za tako imenovano »začetno akcijo« o blokadi Kube. Kakor je dejal Kennedy, bodo vse ladje, namenjene na Kubo, ki prevažajo ofenzivno orožje, zavrnili ne glede na narodnost. Če se te ladje ne bodo vrnile oziroma če se ne bodo dale pregledati, jih bodo ameriške oborožene sile potopile.

Na Kubi so razglasili splošno mobilizacijo po govoru predsednika Kennedyja.

banskem ozemlju za vrste rakete, »skrkšne ZSSR ni doslej zaupala niti članicam Varšavskega pakta«.

V Washingtonu so sklicali posvet članic Organizacije ameriških držav. Medtem, ko to pišemo, plovejo številne ladje raznih narodnosti, med njimi sovjetske, proti kubanskim vodam. Te ladje naj bi po Kennedyjevem ukazu ameriške oborožene sile ustavile in pregledale. Če nosijo »ofenzivno orožje«, zavrnile.

Ze nekaj ur po krizi, ki jo že označujejo za najhujšo po drugi svetovni vojni, so se v svetovnem tisku pojavili številni komentarji, ki obsojajo to ameriško akcijo. Na sedežu Združenih narodov se zavedajo resnega položaja in poudarjajo, da je treba naglo ukrepati in storiti vse, da ne bi ta kriza imela najusodnejših posledic.

odst. planirane kooperacije. Rezultat je torej dober. Povpraševanje po semenski pšenici pa je bilo v letošnji jesenski setvi, potem ko se je setev že začela, večje zaradi ugodne zamenjave in bi kljub našemu povečanju naročil prodali oz. zamenjali semenske pšenice še več, kot smo jo naročili. Pogodbene obveznosti pa, kar zadeva oskrbe s semeni, kmetijska zadruga ni okrnila, ker se je zadruga pogodbeno vezala, da bo oskrbela proizvajalce s priznanim semenom samo za toliko hektarov površin, kolikor je priznanega semena naročila pri grosistu. Razumljivo je, da se bodo podobni primeri — pomanjkanje semen ob času setve, — še večkrat doga-

jali, če kmetijski proizvajalci ne bodo načrtnje gospodarili in če bodo prihajali po seme šele takrat, ko ga bodo potrebovali.

Pač pa KZ ni mogla (in to brez lastne krivde!) izpolniti obveznosti glede gnojil, kar je obrazloženo. Da ne bi zopet zabredla v podoben položaj, se kmetijska zadruga se-

daj poteguje za dodelitev 100 vagonovskega skladišča v Bršlinu, ki je bil zgrajen v ta namen. Vendar tudi to skladišče ne bo moglo odpraviti pomanjkanja umetnih gnojil, ki nastaja v zvezi s stalnim naraščanjem potrošnje gnojil. Rešitev tega problema bo možna le v tesnem sodelovanju med proizvajalci umetnih gnojil in potrošniki gnojil.

Odgovor iz Brežic

Kmetijska zadruga Brežice je predvidela, da bo letos posejanih na njenem področju 400 ha pšenice. To so predvsem visokorodne sorte italijanske in francoske vrste in »slovenka«.

Za intenzivno gnojenje je

bilo predvidenih 230 ton nitrofoskala (NPK) in 100 ton ostalih gnojil. Za osnovno gnojenje pri jesenski setvi so imeli pripravljenih 80 ton nitrofoskala v skladišču, 150 ton tega gnojila pa so pravčasno naročili pri Agrotehnik v Ljub-

ljani, in to v mesecu juniju za postopno dobavo v mesecu septembru. KZ Brežice je tako razdelila 80 ton NPK gnojil med kooperante in na podlagi pravočasnega naročila ugrinjala dobavo preostalega gnojila. Dobavitelj je poslal zadrugi dne 5. oktobra 1962 75 ton nitrofoskala, ki je bil takoj dostavljen poslovalnicam zadrug po terenu. Kooperanti so ta gnojila tudi takoj prevzeli, zadruga pa jih ima na zalogi še okrog 10 ton. Največje povpraševanje po tem gnojilu je bilo med 20. septembrom in 5. oktobrom, ko ga na zalogi ni bilo. Vzrok je iskati v tem, ker slovenske tovarne izdelujejo gnojilo v prahu, ki se topi in strdi, zrnat gnojilo pa izdelujejo iz tovarni gnojil v Prahovu in v Šabcu. Zaradi povečanega tovarnega prometa na železnih cestah je nastal zastoj pri prevozu umetnih gnojil, o čemer je ukrepal tudi zvezni izvršni svet.

Iz gornjega sledi, da KZ Brežice ni kriva, če je umetnega gnojila zmanjkalo, ker ga je pravčasno naročila. Večmesečni zalog pa ne more imeti nobena zadruga, ker nima zato primernih skladišč niti ne potrebnih obratnih sredstev za zalogo.

V Brežicah so sklenili, da bodo v bodoče kooperanti takoj po podpisu pogodb prevzeli ustrezne količine umetnih gnojil in jih doma skladiščili do uporabe pri setvi.

● Predsednik Tito je v izjavi ob dnevu Združenih narodov poudaril, da jugoslovanski narod in vlada trdno podpirajo načela Ustanovne listine OZN in svetovno organizacijo, da bi bila še bolj sposobna varovati svetovni mir in pospeševati gospodarski razvoj dežel v razvoju.

● Jemenska arabska republika je pozvala OZN, naj pošlje v deželo svoje opazovalce, da bi se prepričali o resnično nacionalnem značaju jemenske revolucije.

● Ko je kancler Adenauer govoril o namenu svojnega obiska v ZDA 7. novembra, je dejal, da bo obisk povečan berlinskemu vprašanju in da je med ZDA in Zvezno republiko Nemčijo glede tega problema razumevanje, ki temelji na zaupanju.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

● Boris Kraigher, predsednik odbora ZIS za splošna gospodarska vprašanja je v intervjuju »Borbi« ugodno ocenil sedanje gospodarske rezultate. Dejal je, da smo zdaj že v začetku stabilnejšega gibanja na poti k boljšim rezultatom. V obširnem intervjuju se je zadržal tudi pri naslednjih vprašanjih: pri izvozu, ki je v interesu domače proizvodnje in trga, in pri integraciji v gospodarstvu, ki postaja ključ časa in brez katere ne moremo naprejši. Naše gospodarstvo je doseglo tako stopnjo razvoja, da ni mogoče več napredovati, ne da bi se z vsemi silami usmerjali na mednarodno menjavo in si izborili ustrezno mesto v mednarodni delitvi dela. Zmotno je misliti, da je mogoče izvažati samo tisto, kar nam doma ni potrebno, ali pa da se je treba osvoboditi potrebe po uvozu z domačo proizvodnjo po vsi sili. Če se bomo povsem otresli take miselnosti in se usmerili na izvoz na zdravi podlagi, bomo s tem hkrati dosegli, da se bo tudi na notranjem trgu spremenila kvaliteta blaga, prav tako pa tudi njegova izbira oziroma cena. Potrebno je več investirati, pa ne le v konkretne zmogljivosti, ampak v celotno orientacijo ter prodajo na tujem trgu. Tudi trenutna izguba ne pomeni tako hude žrtve, ker bi jo pozneje nadomestili z racionalnejšo in cenejšo proizvodnjo, kakršno terjajo prizadevanja za vključevanje v mednarodno delitev dela. Predsednik Kraigher je o integraciji dejal še to, da je preveč posploševanja pri kadrih, ki delajo v gospodarstvu in ki v tem posploševanju ne vidijo, kaj pravzaprav želimo, kaj hočemo doseči z integracijo. Pod plaščem integracije se izvajajo tudi razne fuzije, za katere ni ekonomske potrebe. Nasilni integracije morajo biti delovni kolektivi, ki morajo gledati na združevanje in sodelovanje skozi ekonomske koristi, ne pa skozi subjektivne želje posameznikov.

● Preveč bi bilo, če bi hoteli naštetih številne stanke, seminarje in konference, na katerih občani širom po Jugoslaviji obravnavajo predosnutke nove ustave in izražajo svoja mnenja ter dajejo predloge. V vseh občinah so organizirali posebne seminarje. Svojo pomoč pri pojasnjevanju ustavnih načel so ponudila številna strokovna društva, kot na primer društva pravnikov, novinarjev, ekonomistov itd. Treba je reči, da se v teh razpravah ne omejujejo zgolj na pojasnjevanje in pravilno razumevanje, ampak marsikje že dajejo tudi pripombe ali pa celo predloge za spremembo formulacij. Tako so na konferenci v Novi Gorici predlagali, da

INTEGRACIJA — KLIC ČASA

je treba bolj poudariti odgovornost ljudskih poslancev. Zelo pozitivna je težnja mnogih organizacij Socialistične zveze, da bi posamezna ustavna načela preverjali v praksi, jih konkretizirali v statutih komun in delovnih organizacij ter uresničevali tudi v življenju. Ponekod poudarjajo zlasti pomen ustavnega načela, da je delo edino merilo družbenega položaja človeka. Pri tem menijo, da to načelo še ni vsepovsod dosledno uresničeno v praksi, ker v posameznih podjetjih še niso izdelali ustreznega mehanizma notranje delitve dohodka. Veliko zanimanje občanov vzbujajo tudi ustavne pravice in dolžnosti občanov, nadalje oblike neposredne demokracije, načelo omejitve volilnosti itd. Na podeželju se ljudje zanimajo, podobno kot v našem okraju, za lastninska vprašanja, dedovanje in podobno.

● Med gospodarskimi organizacijami, ki jim je Splošna gospodarska banka LRS odobrila investicijske kredite, sta tudi BREŽI-

MARJETICA NAD ZALIVOM

V Parecagu pri Piranu ima novomeška tovarna zdravil KRKA, obrat FARMISA, plantažo aromatičnih in zdravilnih rastlin – Velika bodočnost istrskih planjav za pridelovanje dragocenih surovin, brez katerih ni farmacevtske in kemične industrije

To je miren zaliv. Kar preveč miren za ljudi na obali, ki poskušajo na eni strani dobiti industrijski tempo italijanskega soseda, po drugi pa zadostiti potrebam lastnega proizvodnega plana.

Rožnati in sivkasti zidovi po bregovih razmetanih hiš so razpokali, okna strašijo s svojo praznino in polomljenimi vrata hreščoč zaskripeljo, ko vstopiš. Hiša je prazna, zapuščen. Prebivalci so se odselili v Italijo in zapustili samo zidove, tu pa tam vodnjak, in vsi — zemljo...

Novi priseljenci so ostali v mestih, hite zjutraj v tovarne, popoldan utrujeni domov, delo na poljih pa jim seveda ni na misel ne pade. V terase položene, z žlahtnimi smokvami in vitkimi cipresami obrobljene njive so ostale zapuščene. Več kot petsto hektarov samo v tem zalivu. Ni bilo računati, da bi mogel kdo industrijske delavce prepričati, naj obnovijo zaraščene razore.

Na občini v Piranu pa so si vtepli v glavo: tako ogromne površine ne smejo ostati neobdelane! Treba bo začeti s kulturami, ki na isti osnovi rode več let in ne zahtevajo naporne dela, tako da bi na njih lahko zaposlili tudi ženske in otroke. Se nekaj: zaradi pogostih

sušnih obdobji in vročine ob morju bi bilo tvegano gojenje vrtnin. Treba je najti rastline, ki prenesejo tudi večjo sušo.

Najbolj so vsem tem zahtevam odgovarjale aromatične in zdravilne rastline. Leta 1958 so zasadili okrog 6 hektarov. Takrat so pridelali — predvsem sivko (vera) in pyretum (bolhač) — namenili tovarni kozmetike JADRANKI (ex Salvetti), naslednja leta ZACIMBI iz Portoroža, leta 1961 pa je vse nasade prevzela Tovarna zdravil KRKA iz Novega mesta.

Od takrat so njive nad solinami spet zares zaživele. Sivka, bolhač majaron, timjan, šatraj in drugi že zavzemajo več kot 16 hektarov po-

vršine. Vse te rastline so važne surovine za farmacevtsko in kemično industrijo.

Brez dvoma pa je najpomembnejši bolhač (pyretum). Izkazalo se je namreč, da so sintetični HCH preparati in tudi znani DDT postali neučinkoviti, da so se škodljivci in mrčes nanje kratkoročno privadili. Edino zanesljivo smrtno sredstvo je pyritrin, ki ga pridobivamo iz po vsej jadranski obali zelo razširjene rastline. To je dobrega pol metra visoka marjetica, ki je nevarno oko sploh ne more ločiti od naše ivanščice in se imenuje po domače bolhač.

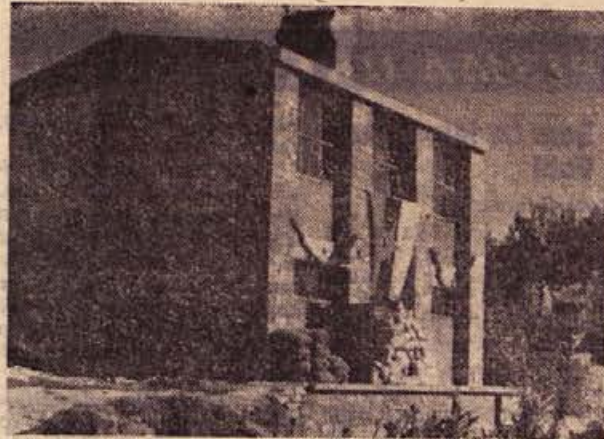
Ljudje iz KRKE se zavedajo bolhačevega pomena za kmetijstvo, široko potrošno,

vojsko in seveda tudi za izvoz. Res, da je bolhača dovolj po vsej obali, raste celo v Srbiji, vendar znaša njegova vsebnost le od 1 do 1,2 odstotka pyritrina, medtem ko da več let sistematično goje ni bolhač s KRKINIH plantaž več kot 2 odstotka pyritrina.

Marjetico pridelujejo za KRKO tudi kmetje v kooperaciji. Seme dobijo od strokovnjaka. Sedaj raste kooperacijskega bolhača komaj en hektar, nameravajo pa to površino tisočkrat povečati...

Na enem hektaru se pridelja približno ena tona cvetja; kilogram plača KRKA po 600 dinarjev, proizvodni stroški na hektar znašajo 250 tisoč dinarjev, čisti dohodek na hektar je torej preko 300 tisoč dinarjev. Za primerjavo vzemimo pšenico: bruto dohodek 180 tisoč, proizvodni stroški 80 tisoč in čisti dohodek 100 tisoč na hektar! Kaj več komentarja menda ni potreba.

Visoko v bregu nad zalivom nosijo hišne številke na

Objekt KRKE v Parecagu

pise: Parecag. Tu so zgradili objekt, ki je pričel letos junija poizkusno obratovati. V njem so postavljene destilacijske naprave, sušilna komora in selektor. Predelava rastlin teče razen o nedeljah v treh izmenah nepretrgano. Čeprav še v poizkusnem obratovanju, je bil objekt v tem času že rentabilen. 10. oktobra popoldne pa so v počastitev občinskega praznika v Piranu svečano prerezali trak na rampi male tovarne v Parecagu. Šef oddelka Igor Moškon je pozdravil goste in jih povabil, naj si ogledajo prostore, mr. ph. Boris Andrijašič je nato orisal pomen oddelka za piransko in

novomeško občino, direktor kombinata FARMISA pa se je zadržal na prihodnosti, ki je tovarni v zalivu namenjena.

Nad deset tisoč hektarov neobdelanih površin v Istri nudi ugodne pogoje za aromatične rastline in predvsem za zdaj tako iskani pyretum. Oddelki bo še naprej gojili ostale kulture, ki so pomembne za farmacevtsko industrijo, vendar bo svoje strokovnjake usmeril predvsem v znanstveno selekcijo pyretuma. Zaenkrat nameravajo pridelovati surovino čim prej pa bodo pričeli izdelovati tudi končne proizvode.

Marjan Moškon

Zetev šatraja 11. oktobra 1962

Mladi upravljavci v IMV se vedno bolj uveljavljajo

V nedeljo, 21. oktobra, so na letni konferenci aktiva LMS v »IMV« Novo mesto ponovno potrdili, da se mladi vedno bolj in bolj uspešno uveljavljajo v organih delavskega in družbenega samoupravljanja. To potrjuje dejstvo, da je v delavskem svetu podletela med 31 člani 10 mladincev, v izvršnem odboru sindikata med 7 člani 5 mladincev, ter med 45 člani ZK 15 mladincev. Seveda te številke ne povedo veliko, če ne upoštevamo tudi tega, da so mladinci s svojim aktivnim delom resnično opravili zaupano jim nalogo.

Mnogi mladi delavci so čez sto krat sodelovali v razpravah organov delavskega samoupravljanja, kar je nedvomno pripomoglo k temu, da je podjetje v času svojega dosedanjega obstoja premostilo celo vrsto težav.

Investicije v »IMV« so bile mnogo manjše v primerjavi z ostalimi avtomobilskimi tovarnami v Jugoslaviji, njihov strojni park je skromen, toda kljub temu se bo proizvodnja letos dvignila že na 1.800 vozil. Brez dvoma bi bil uspeh podjetja še večji, če jih pri tem ne bi ovirala lokacija. V razpravah so poudarili, da se vprašanje lokacije rešuje že tri leta, pa kljub temu ni rešeno.

Močno so se zavzeli tudi za izboljšanje organizacije dela ter za zmanjšanje proizvodnih stroškov. Ugotovili so, da bi lahko mladinska organizacija pri tem mnogo več prispevala kot doslej. Mlade ljudi bi morali pogosteje seznanjati s problemi proizvodnje ter jih opozarjati na pomanjkljivosti. Podčrtali so, da je v montažnem oddelku zaradi nepazljivosti vse preveč pokvarjenih avtomobilskih delov, kar znatno veča proizvodne stroške. Verjetno bi o tem lahko spregovorile tudi proizvodne konference, ki bi se morale odvijati v vsaki ekonomski enoti. Na teh konferencah bi moral sodelovati vsak mladinec. Neaktivnim mladincem pa bi bilo potreb-

no povedati, da se bodo stvari, če ne bodo sodelovali, reševale mimo njih.

Glede izobraževalnega centra v IMV so poudarili, da ta igra doka slabšo vlogo. Z delom centra — se v glavnem ukvarja ena oseba, ta pa vsega ne zmore. In vendar imajo v kolektivu 40 mladih delavcev v priučitvi na delovnem mestu. Mladi člani organov delavskega samoupravljanja bodo morali tudi o tem razmisliti ter ukreniti vse potrebno, da se vprašanja centra reši.

Vidnejši napredek so ugotovili pri štipendiranju. Sedaj podjetje štipendira 36 šolnih študentov in fakultetah. Pomanjkljivo je, da nimajo z mladimi ljudmi na najrazličnejšimi stalnih stikov. Organizacija LM bi morala bolj skrbeti za to, da bi te ljudi pogosteje klicali na seje organov delavskega samoupravljanja ter na mladinske sestanke. To bi štipendistom ne-

dvomno omogočilo hitrejšo spoznavanje problemov v podjetju.

Tekmovanje mladih treh avtomobilskih tovarnih Slovenije pod naslovom »Aplavz za tri...«, ki ga je organizirala mladina iz »IMV«, potrjuje, da je mladinska organizacija tudi na kulturno-prosvetnem področju dosegla precej uspehov. Prav tako so imeli v preteklem letu nekaj uspešnih športnih srečanj. Nekoliko manj uspešni pa so bili pri družbeno-ekonomskem izobraževanju. Zato bo ena izmed najvažnejših nalog mladinske organizacije v »IMV«, da temu vprašanju posveti večjo pozornost kot doslej. Kajti le strokovna usposobljenost in poglobljeno družbeno ekonomsko znanje slehernega proizvajalca je porok za dvig proizvodnje in produktivnosti, od katere je končno odvisen naš družbeni standard.

France Sladič

„Suša, suša - ti si kriva!“

Kako je bilo letos s koruzo na Krškem polju

Tako se je razlegalo od enega konca Krškega polja do drugega že od julija meseca. Posevkom danes, ko koruzo že trgajo, ne moremo pomagati, rasi so stroki, kakršnikoli že; treba jih bo sleči, oružiti in pokrmiti. Vemo pa za način, ki preprečuje, da bi bila katastrofa še večja.

Mogoče me bo skušal kdo prehiteti z odgovorom in bo dejal: »Gotovo imate v mislih spet gnoj in gnojila! Ali pa globoko oranje?« Vsekakor ublažuje vpliv suše tudi večja humoznost zemlje in še globlje oranje, toda na izredno plitvih tleh ni možno izvesti globokega oranja. Torej ostanimo pri tem: več humusa in gostejši sklop ali gostota rastlin na hektar. Zato bom skušal z dokazi in analizo, ki je sicer zelo žalostna, pre-

pričati vse kmetovalce, ki trdijo, da sklop rastlin ne sme biti gostejši, kot je v navadi.

V ta namen sem pregledal sušno področje Krškega polja in ostala nesušna področja in ugotovil, da lahko brez investicij dosežemo za 3–5 q zrnja več na hektar, vendar je z gostejšim sklopom. Na izrazito sušnem področju med Gor. Skopiacami in Vihrami sem pregledal 11 njiv, na malo boljšem, toda še vedno peščenem področju blizu Dol. Skopic, Krške vasi in Boršta, pa 14 njiv. Medtem ko je bil na prvem področju ugotovljen povprečni pridelok 13 q zrnja na hektar (lani skoraj še enkrat toliko!), je bil na drugem področju povprečni pridelok 27 q. Torej še enkrat večji!

Pri prvem področju je dosežen najvišji pridelok 27,7 q/ha, toda na sosednjih njivah znaša le 3,4 q, 3,8 q, 7,3 q, 4,6 q itd. Tako slabih pridelkov doslej v brežiški občini še nisem videl. Toda misliti nam dajo posevki s pridelki 27 q, 20 q in 18 q, in to na istem področju v neposredni sosesčini. Treba jih bo posnemati!

Najvišji sklop rastlin na hektar znaša le 26.000, najnižji pa komaj 10.700 rastlin! Vemo pa, da bi moral znašati sklop domačih sort koruze vsaj 35.000 rastlin na hektar, tako da bi bile rastline v vrsti oddaljene druga od druge 43 cm. Takšnega primera nisem našel nikjer na Krškem polju. Kaj šele, če imamo opravka s hibridno koruzo, za katero je najugodnejši

sklop od 50.000 — 55.000 rastlin pri razmaku 27 cm v vrsti.

Med zgoraj preiskanimi njivami pa so bili razmaki med rastlinami celo po 125 cm.

Da ne bo brez dokazov: povprečni pridelok pri posevkih z razmakom 60 cm znaša tu 16,5 q/ha, pri razmaku od 110 — do 140 cm pa 13,3 q/ha.

Za drugo področje, kjer se pridelki gibljejo med 41 in 11 q/ha, pa je ugotovljeno:

Povprečni pridelok pri razmaku 52 cm — 30,5 q.

Povprečni pridelok pri razmaku 60 cm — 27,0 q.

Povprečni pridelok pri razmaku 80 cm — 21,6 q.

Poleg gostote rastlin je za višino pridelka vsekakor važno število zrn na strokih, to pa je odvisno od gnojil, vlage, cvetenja itd. Posebno je koruzi ljub amoniak (NH₃), ki ga rastline dobijo v nitromonkalu.

Letos so najboljše stroki na tem polju dali preko 500 zrn (takšni stroki so bili ugotovljeni le na dveh njivah), najslabši pa 50 do 90 zrn. Se

slabši so bili seveda taki, ki so dali dejansko le steblo. Takšnih pa je na njivah s pod 5 q pridelka preko polovico.

Precej boljši je položaj koruznih posevkov na težjih in humoznih zemljah, kakršne nahajamo v bližini Dobove, Brezic, Jesenic itd. Tu so pridelki najmanj za 20 odstotkov boljši kot na drugem področju, to je pri Krški vasi.

Kaj pomeni koruzna za našega kmetovalca, povedo že same številke iz popisa: 91 odstotkov vseh kmetijskih seje koruzo, površinsko pa predstavlja s preko 2700 ha koruzna najpomembnejša kultura. In kar je po mojem mnenju treba še enkrat poudariti, je: obnovimo misel na hibride, ki se uveljavljajo povsod, razen na Krškem polju! Obnovimo zlata vredne analize sortnih in gnojilnih poskusov ter poberimo iz njih, kar je vrednega, poskusimo pa še s setvijo v pasovih in napravimo z njo korak naprej!

Inž. Milan Pleteršič

PISMA UREDNIŠTVU

Dom na Mirni gori vabi

Tovariš urednik!

V avgustu sem bila na letnem dopustu na Mirni gori. Dom je bil popolnoma zaseden. Tedaj sta bila tam z avtomobilom tudi dva gosta iz Hrastnika. Povedala sta mi, da sta v Novem mestu povprašala, če se do doma na Mirni gori lahko pride z avtomobilom. Pri turistični poslovalnici so jima povedali, da ne, ker cesta ni urejena. Nekli tovariš iz Novega mesta, ki vsako leto pride na oddih na Mirno goro, pa je pred kratkim slišal, da dom ni urejen, in zaradi tega letos ni šel tja na oddih.

Vse to pa ni res! Zato naj vsem, ki bi radi šli na Mirno goro, povem, da je dom zelo lepo urejen in da se pride gor z avtomobilom po dobri cesti. Pravkar dokončujejo tudi novo cesto, ki bo na višini 400 metrov bolj položna kot sedanja.

Na zadnji seji je upravniki odbor doma na Mirni gori sklenil znižati penzijske cene, tako da bo stala prehrana in prenočišče dnevno 600 do 800 dinarjev za člana, za ostale pa 650 do 900 dinarjev. To je odvisno od prenočišča, ker je v domu precej skupnih ležišč, sobe s drugorazrednimi posteljami in več modernih sob s kavči.

ANGELCA KVAS,
Crnomelj

Ne štruco, kilo kruha bi radi!

Tovariš urednik!

Na področju Vidma-Krškega je več pekarn, vendar se moraš potruditi, da dobiš kruh. Posavci hodijo ponj navsezgodaj kot Izraelci po mano. Kruha zmanjka, kakor hitro se pojavi sonce, drugače povedano: komur budilka zataja, ostane brez njega.

Vendar to še ni najhujše. Na cenikih je še pred kratkim pisalo, da dobiš beli kruh po 76 dinarjev kg, črnega pa po 64 dinarjev. Toda to ni res! Kajti v Vidmu-Krškem ne morete kupiti kilograma kruha, pač pa le štruco kruha; ta pa skoraj nikoli ne tehtaja en kilogram.

Zadnjič sem rekel prodajalki, če bi lahko kupil kilo kruha. Glas izza mize je odgovoril: »Štruca je težka eno kilo za vsakogar!« »Prav,« sem dejal, »vendar bi rad dobil res toliko, kolikor plačam.« Položili smo štruco na tehtnico. Kruha je bilo le 93 dkg. Bil sem ga pripravljn plačati samo toliko. Prodajalka pa: »Česa podobnega še nisem doživela, kar prodajam kruh!«

Če kupiš vsak dan kilo kruha, si oškodovan za 7 dkg. Sedem dek je sicer malenkost, v enem mesecu pa to znese več kot 2 kg. In to je že nekaj...

MARCEL STEFANČIČ,
Leskovec

Radi bi kruha

Tovariš urednik!

V vaseh Stari grad, Spodnji Stari grad in Dolenja vas živi mnogo delavcev in nekaj uslužbencev in upokoencev. Ti ljudje nimajo zemlje, zato si morajo hrano kupovati. Vsa živila lahko kupijo v trgovini v Starem gradu, le kruha ne prodajajo nikjer v bližini. Ponj hodijo v Videm-Krško in v Brežice, kamor je zelo daleč. Tja gredo tudi večkrat na teden. Ljudje zaradi tega negotujejo, češ zakaj so zasebni peki lahko vsak dan dovažali kruh v trgovino v Starem gradu in v gostilno v Dolenji vasi; odkar je prešla pekarna na Vidmu v sklop tovarne Imperial, pa se ji do-

voz kruha več ne vsplaca, ker je prevoz predrag...

Podoben problem je v šolski kuhinji v Dolenji vasi. Kruh za šolo vozi potniški avtobus Kozje-Zagreb trikrat na teden. Ker pek ne odda kruha v Vidmu — večkrat ga na avtobusno postajo ne prinese pravočasno — morajo učenci sami ponj v 5 km oddaljeni Videm.

Ne vem, s čim utemeljuje svoje ravnanje uprava tovarne Imperial. Podjetje ima svoj avtomobil. Ali meni, da je škoda kaj narediti za ljudi? Ali ne privoščijo kruha svojim in tujim delavcem ter njihovim otrokom?

JOZICA VOGRINC,
Dolenja vas

»Rusi so prišli — kruh je dražji!«

Tovariš urednik!

Zdi se mi, da presega nesramnost zasebnega gostilničarja Lada Kovača na Dvoru pri Žužemberku vse meje. Medtem ko stane n. pr. navadna žemlja danes v hotelu METROPOL v Novem mestu 13 dinarjev, mi je pred dnevi Kovač zaračunal 3 žemlje kar 42 dinarjev; ko sem mu hotel dati že pripravljenih 36 dinarjev, mi je dejal: »Rusi so prišli, kruh je dražji!«. Ugovarjal sem, da so drugje žemlje po 10 ali največ 12 dinarjev, pa me je zavrnil: »Rusi so prišli, kruh se je podražil!«. Mislim, da je 14 dinarjev za žemljico pretirana cena in da se Kovač iz ljudi norčuje.

VOJCE ARSOVSKI,
Irča vas 27 pri Novem mestu

Med skupščino Zveze slepih Slovenije: delegati in gostje, spredaj: predsednica konference za družbeno aktivnost žensk Slovenije Majda Gaspari in Pavle Boje, sekretar republiškega sveta za socialno varstvo LRS

Nekaj turističnih podatkov o tujcih

Največ tujih turistov se pripelje v Jugoslavijo z lastnimi motornimi vozili. Lani je prešlo našo mejo z lastnimi vozili 582.333 potnikov. Letos bo zaradi ugodnejših pogojev to število verjetno precej naraslo, saj je prišlo lanskega junija 56.554 potnikov, letos pa je prešlo meje v istem mesecu

kar 86.893 tujcev. Tujcev je stanovalo v naših hotelih lani 200.136, samo v juniju pa 20.428 (letos 28.453). Vseh nočitev je bilo lani 577.938, od tega v juniju 70.213, letos junija pa že 92.429. Vse to pa nam prinaša sredstva in še posebej prepotrebne devize za trgovanje s tujino.

»Ta prekleta oblast je spet kruh podražila! Ubogi narod!«

Delo Zveze slepih Slovenije je prepričljiva

Manifestacija načel socialističnega humanizma

Ze v četrtek zvečer so v Invalidskem domu v Dol. Toplicah ob navzočnosti številnih delegatov Zveze slepih Slovenije, ObLO in OLO Novo mesto z zanimivo razstavo o delu in življenju slepih začeli letošnjo skupščino te človekoljubne organizacije. Razstavo je odprl podpredsednik ObLO Novo mesto Sergej Thorževski, ogledali pa so si jo tudi številni gostje in naslednji dan tudi šolarji iz Toplic in okolice.

V petek dopoldne se je v verandni dvorani zdravilišča začela skupščina Zveze slepih Slovenije. Njeni odgovorni predstavniki so prisrčno pozdravili navzoče delegate, goste iz drugih republik in predstavnike ljudske oblasti, družbenih organizacij ter društev Domači pionirji in slepa mladina iz Ljubljane so podarili delovnemu predsedstvu šopke cvetja, skupščino pa je vodil predsednik novomeške okrajne Zveze slepih Jože Zupanc. S toplimi besedami priznanji za doseganje uspešno delo organizacije je pozdravil skupščino tovariš Pavle Boje, sekretar republiškega sveta za socialno varstvo LRS, in med drugim dejal, da je Zveza slepih pomemben člen v naši skupnosti, njeno delo spodbuden zglede drugim ter hkrati prepričljiva manifestacija načel socialističnega humanizma. Pri tem je podčrtal pomen osnutka nove ustave, ki ga te dni obdeluje povsod v naši državi in ki je prežet z najlepšimi načeli: z iskreno skrbjo za člo-

veka, za njegov razvoj in dobro počutje. Ustava je dokument o človeku in njegovih svetlih perspektivah, ki jih lahko uresniči le socialistični in komunistični družbeni red. Zato nudi naša družba slepim državljanom vse pomoč kot svojo dolžnost, ne pa kot podporo ali miloščino. Organizacija sama pa je pri tem dosegla izredno lepe uspehe, za kar zasluži javno priznanje in pohvalo. Besede priljubljenega tov. Boja so delegati pozdravili s toplimi, prisrčnim navdušenjem.

Novih uspehov je zaželel skupščini tudi Stevo Uzelac, predsednik Zveze slepih Jugoslavije, ki je postavil delo slovenske organizacije slepih za zgled in spodbudo drugim. Sekretar okr. odbora SZDL Miro Gošnik je pozdravil skupščino v imenu vseh družbenih organizacij našega okraja in obljubil vso pomoč pri uresničevanju načel in sklepov, ki jih organizacija

sprejema. Navzoči so bili tudi Majda Gaspari, predsednica stalne konference za družbeno aktivnost žensk v Sloveniji, predstavniki vseh republiških Zvez slepih, odgovorni predstavniki OLO in ObLO Novo mesto, OZSZ, RK in drugi.

Potem ko so prebrali poročilo o delu zveze slepih Slovenije v zadnjih 6 letih — potrdilo je vsestransko aktivnost te plemenite organizacije — so prvi dan skupščine obdelali tudi tri strokovne referate: docent dr. Stane Stergar je govoril o glavkomu kot socialni bolezni, Mira Dobovšek je poročala o šolanju slepih v Sloveniji, prof. Peter Confideti pa o poklicnem usposabljanju slepih v naši republici. V soboto so sledile razprave o poročilu in referatih, nakar so izvolili novo vodstvo zveze.

Delegati in gostje so si med trajanjem skupščine ogleda-

li lepote Dol. Toplic, se kopali v termalni vodi in bili nasploh zelo zadovoljni z dobro organizacijo, ki jo je pripravil novomeški okrajni odbor Zveze slepih s pomočjo organov socialnih služb na OLO in ObLO Novo mesto. Obracun dela organizacije je bil ploden, sprejeti sklepi pa so trdno napolnili, da bo Zveza slepih Slovenije tudi v bodoče uresničevala vse tiste naloge, ki so njen glavni namen: vključevanje slepih državljanov v aktivno družbeno skupnost. Vse tiste članke zveze, ki so sposobni pomagati skupnosti na ta ali oni način, bo tudi vnaprej usposabljala in jih vračala sredini, iz katere jih je iztrgala bolezen ali nesreča. Ogrumno je bilo na tem področju doseženega v zadnjih 16 letih, odkar obstaja zveza slepih Slovenije, precej nalog pa je organizacija sprejela nase s sklepi dvodnevne skupščine v Dol. Toplicah.

Povprečni osebni dohodki v okraju

Dohodki zaposlenih v okraju se stalno dvigajo, so pa še vedno pod republiškim povprečjem, kar je zaradi nerazvitosti našega okraja popolnoma razumljivo. Osebni dohodki zaposlenih v gospodarstvu so se dvignili od 22.017 din v lanskem letu na 25.823 v maju letos, republiški povpreček pa je 29.073 din. Za osebe, ki so zaposlene v negospodarskih organizacijah, se je dvignil povpreček od 29.123 dinarjev v letošnjem januarju na 34.904 din v maju, v Sloveniji pa znaša 35.004 dinarjev. Slabše plačane u službence v republici imata le okraja Gorica in Murska Sobota, največji osebni dohodki pa so v Ljubljani.

Jože Zupanc, predsednik okrajnega društva slepih in telefonist OLO Novo mesto, sprejema pozdrave toplijskih pionirjev ob začetku skupščine. Za predsednico Zveze slepih Slovenije je bila v soboto znova izvoljena tovarišica Marija Breznik, za podpredsednika pa Jože Zupanc

Razprava o novi ustavi na zborih občanov v videmsko-krški občini

Občinski odbor SZDL v Vidmu-Krškem je sestavil program o poteku zborov občanov, na katerih bodo ljudje lahko poslušali tolmačenje ustave in hkrati posegali v razpravo. Zbori občanov ne bodo samo na sedežih KO, temveč v vsakem večjem kraju. Tako bo slehernemu občanu omogočeno, da se bo zbora udeležil. Omeniti moramo, da je bil prvi zbor občanov že 23. oktobra v Brestani in na Senovem. Podrobneje bomo o razpravah o osnutku nove ustave poročali v naslednji številki.

Objavljamo program razgovorov o novi ustavi:

25. OKTOBRA:
Mrtvice: ob 19. uri pri Miljerju,
Raztez: ob 19. uri pri Dularju,
Gora: ob 19. uri pri Mavsarju.

26. OKTOBRA:
Krško: ob 19. uri v spodnji sejni sobi ObLO,
Videm: ob 19. uri v kino dvorani »Svoboda«,
Trška gora: ob 19. uri; kraj zbora bo naknadno sporočen,
Anže-Gorica: ob 19. uri pri Reparju.

27. OKTOBRA:
Reštanj: ob 16. uri v rudniški čakalnici na Srebotnem,
Bačerci: ob 19. uri pri Avcu,
Brežje: ob 19. uri v osnovni šoli,
Dobrava I.: ob 19. uri pri Jožetu Žugiču,
Dolenja vas: ob 19. uri v osnovni šoli,

Drnovo: ob 19. uri v gasilski sobi,
Kalce-Naklo: ob 19. uri pri Jožetu Pircu,
Leskovec: ob 19. uri v osnovni šoli,
Lokve: ob 19. uri pri Ivanu Češku,
Malence: ob 19. uri na Križu pri Nacetu,
Pijavško: ob 19. uri v sobi družbenih organizacij,
Podbožje: ob 19. uri pri Staniču,
Prekopa: ob 18. uri pri Divjaku,
Prušnja vas: ob 19. uri; — kraj zbora bo naknadno sporočen,
Sremič: ob 19. uri pri Albinu Bogoviču,
Sutna: ob 19. uri pri Jaluču,
Velika vas: ob 19. uri v gasilskem domu.

28. OKTOBRA — nedelja:
V Bregah: ob 19. uri v gasilskem domu,
Na Armeškem: ob 14. uri pri Emilu Zibertu,
Brezje-Kališevce: ob 14. uri pri Vidu Skobernetu,
V Črncih vasi ob 14. uri v osnovni šoli,
V Dobravi II. ob 14. uri pri Ludviku Mirtu,
V Dolenjem Leskovcu ob 14. uri pri Roku Kukoviču,
V Dovškem ob 9. uri pri Sinkoviču,
V Gorenjem Leskovcu ob 10. uri v osnovni šoli,
V Koprivnici ob 7. uri v osnovni šoli,
V Kostanjku ob 14. uri pri Zajbarju,
V Kostanjevici ob 7. uri v združenem domu,

Na Malem Kamnu ob 8,30 pri Kinku,
V Orehovcu ob 14. uri pri Bobiču,
Na Ostrcu ob 14. uri pri Sintiču,
V Presladolu ob 14. uri pri Kranjcu,
Na Raki ob 7.30 v razredu nad Krajevni uradom,
Na Senušah ob 14. uri v osnovni šoli,
Na Sedemu ob 14. uri pri Francu Cepinu,
Na Velikem Trnu ob 7. uri v osnovni šoli,
Na Velikem Kamnu ob 8.30 v gasilskem domu,
V Velikem Mraševem ob 8. uri pri Karlu Zibertu,
V Vihrah ob 14. uri v gasilskem domu,
V Vodencih ob 14. uri pri Veglju,
Na Zdi: lah ob 7. uri v osnovni šoli,
V Likem Podlogu ob 14. uri v prosvetni dvorani,
Na Rožnem ob 14. uri pri Antu Proseniku.

Občani, udeležite se zborov občanov in sodelujte v razpravi! Tovariš Tito je v zaključnem govoru — skupnem zasedanju zvezne ljudske skupščine in zveznega odbora SZDL med drugim dejal: »Ustava, ki jo bomo sprejeli, bi ostala mrtva črka na papirju, če ne bi imela živih duš, če je naši državljanje ne bi obravnavali kot svoje najmočnejše zakonsko orožje za naš nadaljnji pravilni razvoj in za preprečevanje vseh možnih odklikov in deformacij v našem družbenem življenju v prihodnje.«

V 91 razpravah o osnutku nove ustave: že 4500 udeležencev!

Razprave o osnutku nove ustave se je v novomeški komuni udeležilo toliko ljudi kot doslej še nobenih sestankov - V 91 razpravah po krajevnih organizacijah SZDL in vaseh je do ponedeljka sodelovalo nad 4500 prebivalcev

Občinski odbor Socialistične zveze v Novem mestu je že dalj čas temeljito pripravljaj razpravo o osnutku nove ustave. Da bi k temu pritegnili kar najširši krog prebivalcev, saj je bilo čutili izredno zanimanje ljudi, so se odločili, naj razprave potekajo po krajevnih organizacijah SZDL. Na področju so bili sestanki organizirani po vaseh, v vseh večjih naseljih pa razprava poteka po skupinah, ne oziraje se na teritorialnost organizacij SZDL. Tam, kjer je dovolj prebivalcev, je treba pripraviti razpravo, to je bilo osnovno vodilo občinskega odbora SZDL.

Predavateljski aktiv je v tolačenju osnutka nove ustave vložil nemalo naporov v želji, da bi prebivalce, člane Socialistične zveze, čimbolj seznanili z novim temeljnim zakonom naše države. Razlaga in pojasnjevanje, pa tudi odgovori na mnoga vprašanja, ki so jih zastavljali prebivalci, so bili povsod na dostojni višini. V javnih razpravah, ki so bile doslej na terenu, so sodelovali naslednji tovariši in tovarišice, izmed katerih mnogi opravljajo odgovorne dolžnosti: prof. Franc Hočvar, Franc Smolč, Fedor Tomišek (KGP), Stefan Senčar, predsednik okrajnega sodišča Rudi Jereb, direktor Zavoda za pravno pomoč Janez Lavrič, Kostja Virant, Jože Cvitkovič, inž. Slobodan Rač, inž. Jože Petrič, sodnik Franc Kuhar, javni tožilec Viktor Lešnjak, Jože Suhadolnik, sodnik Jurij Ploek, ravnateljica gimnazije Palma Kasensnik, Rudi Hrvatini, Franc Beg, Lojzka Potrč, tajnik ObLO Zvone Perc, Maks Sorn, Jože Straus, Stane Zupanc, Miroslav Vute, sodnica Anica Rač, veterinar dr. Karol Gosler, Zvone Šusteršič, Ivan Tisu, sodnika Roman Kržan in Tone Škerlj.

Pomembna ugotovitev, ki jo lahko zabeležimo zdaj, ko je končana prva javna razprava o osnutku nove ustave na suhokranjskem področju, v vaseh okoli Straže in Dolenjskih Toplic, v okolici Mirne peči in v podgorjanskem sektorju, je ta, da doslej še nikoli niso bili zbori volivcev tako dobro obiskani kot prav sestanki, na katerih so državljani razpravljali o novi ustavi. Naj navedemo samo nekaj primerov: v krajevni organizaciji SZDL Žužemberk se je ene same razprave udeležilo 250 ljudi, v Šmihelu pri Žužemberku 70, v

Zvirčah 36, v Ajdovcu 70, v Podhosti 90, v Podturnu 80, v Dolenjskih Toplicah 150, na Dolžu (sestane je bil po vojni v tej vasi vedno problem!) se je udeležilo razprave 80 ljudi. Takšnih primerov bi lahko našli še veliko.

Povsod tam, kjer so vodstva krajevnih organizacij Socialistične zveze prebivalce pravčasno obvestila o tem, kdaj in kje bo razprava, je bila udeležba nad vse dobra, ker ljudi osnutek živo zanimajo, saj so o njem že marsikaj brali v časnikih. Na Dvoru pri Žužemberku sestanek ni uspel, ker vodstvo krajevnih organizacij prebivalstva ni obvestilo; kljub temu pa se je zbralo dovolj ljudi takoj, ko sta oba predavatelja obšla nekaj hiš in prebivalce povabila. Nekoliko slabša je bila udeležba tudi na šentjernejskem področju, kjer so vodstva krajevnih organizacij že vnaprej sodila, da ljudi ne bo mogoče dobiti... Na ta račun so odpadle razprave v Mokrem polju, Vrhpolju, Rojah in Dol. Brezovici. Izjema primer je tudi Dol. Stara vas, kjer je prišlo na razpravo samo 6 ljudi. Z veseljem ugotavljamo, da se je tokrat povsod udeležilo razprav tudi precej žena, kar zlasti na področju doslej ni bila navada.

Krivde za neudeležbo na šentjernejskem področju lahko dolžimo vodstva krajevnih organizacij SZDL tudi zato, ker je bila tam na vseh sestankih že od nekaj dobra udeležba prebivalcev.

Prebivalci omenjenih področij, kjer so bile razprave o osnutku nove ustave pretekli teden, so predavateljem zastavili mnogo vprašanj. Največ se jih je sukalo okoli davkov, zemljiške lastnine, gospodarjenja v gozdovih, položaja delavca po novi ustavi, pravice dedovanja, zemljiškega maksimuma in podobnega. Vse to kaže, da so ljudje osnutek ustave, ki so ga dobili kot prilogo v časnikih, res temeljito prebrali. V Suhi krajini je bilo tudi tokrat mnogo tožb o škodi, ki jo povzročajo divjad, zato vse kaže, da bo treba o tem problemu resneje razmišljati. 23. oktobra so bile razprave o osnutku nove ustave še v preostalem področju novomeške občine - v Novem mestu in na področju levo od avtomobilske ceste proti Smarjeti.

Ob koncu z veseljem ugotavljamo, da je razprava v novomeški komuni živa, udeležba prebivalstva zelo dobra in da so občani dojemali veliki pomen nove ustave - temeljne listine naše države.

Vprašanja z vseh področij

V sevniški občini: doslej 1561 udeležencev - Začetek razprav v brežiški in trebanjski komuni

Javne razprave o osnutku nove ustave v sevniški občini se je udeležilo skupaj 1561 ljudi, od tega 1.461 občanov v 31 krajevnih organizacijah in podružnicah Socialistične zveze, 100 pa je bilo učencev sedmega in osmega razreda v sevniški in boštanjki osemletki ter v vajejski šoli v Sevnici. Največja udeležba je bila v Sevnici, kjer se je javne razprave udeležilo 410 občanov, dobro obiskane pa so bile tudi razprave na Malkovcu in Blanci s 106 udeleženci, v Loku z 80, v Sentjanu z 61 in na Studencu s 57 obiskovalci. Na splošno je bilo zanimanje za novo ustavo zelo veliko. V razpravi so občani obravnavali predvsem tista vprašanja v osnutku ustave,

ki so jih lahko povezovali s svojimi lokalnimi problemi. Tako so prevladovala vprašanja davčin, sečnih dovoljenj (ta so po mnenju zasebnih proizvajalcev preskopa) in druga.

V brežiški občini so bile doslej javne razprave le v Artičah, Brezju in Bojsnem Skupaj se je teh razprav udeležilo 110 ljudi, razpravljali pa so med drugim tudi o poglavjih, ki govorijo o podružbi, dedovanju in podobnem.

V občini Trebnje so bile razprave v 11 krajih s 336 udeleženci. Posebno dober obisk so zabeležili v nekaterih manjših krajih v okolici Mokronoga, kjer so se občani zelo zanimali za posamezna vpraša-

nja iz osnutka ustave. Dobra udeležba je bila tudi v Mokronogu (okrog 80 udeležencev), in na Trebelnem (56). V Sentjurju niso imeli razprave, ker ljudje niso bili obveščeni, medtem ko bodo javno razpravo v Selih - Šumbrku in Velikem Gabru zaradi premajhne udeležbe ob prvem sklicanju k razpravi ponovili. Podobno kot v drugih občinah so tudi v trebanjski komuni občani zastavljali najrazličnejša vprašanja glede dedovanja, lastništva zemlje, davčin in zaposlovanja tuje delovne sile. V Dobrnju so kritizirali malomarnost občinske uprave glede pravičnega izvajanja predpisov ter spraševali, kje so ljudski poslanci, da jih ni videti na teh sestankih.

nja iz osnutka ustave. Dobra udeležba je bila tudi v Mokronogu (okrog 80 udeležencev), in na Trebelnem (56). V Sentjurju niso imeli razprave, ker ljudje niso bili obveščeni, medtem ko bodo javno razpravo v Selih - Šumbrku in Velikem Gabru zaradi premajhne udeležbe ob prvem sklicanju k razpravi ponovili. Podobno kot v drugih občinah so tudi v trebanjski komuni občani zastavljali najrazličnejša vprašanja glede dedovanja, lastništva zemlje, davčin in zaposlovanja tuje delovne sile. V Dobrnju so kritizirali malomarnost občinske uprave glede pravičnega izvajanja predpisov ter spraševali, kje so ljudski poslanci, da jih ni videti na teh sestankih.

Statuti delovnih organizacij: plod razprav vseh proizvajalcev!

Anton Škafar, predsednik občinskega sindikalnega sveta v Vidmu Krškem nam je v zvezi s splošno razpravo o osnutku nove ustave povedal tole: Osnutek nove ustave nalaga proizvajalcu dolžnost in mu hkrati zagotavlja večje pravice. Kako bomo ta načela sprovedli v življenje, je odvisno predvsem od tega, kako se bomo lotili tolačenja ustave. Proizvajalci morajo biti dobro seznanjeni z vsemi določili v ustavi. Menim, da je naloga sindikalnih podružnic v delovnih organizacijah, da organizirajo javno razpravo zlasti o naši družbenoekonomski ureditvi. Nadaljnji uspešnejši raz-

voj družbenega in delavskega samoupravljanja bo zagotavljen samo takrat, če bo pri tem razvoju aktivno sodeloval sleherni proizvajalec. Zato naj bo tolačenje ustave razumljivo za vsakogar. Le tako lahko pričakujemo pestro razpravo. V našem dosedanjem družbenem in delavskem upravljanju so se dogajale nekatere nepravilnosti. Sedanje oblike neposrednega upravljanja so namreč vse preveč ozke in proizvajalci niso bili vselej obveščeni o dogodkih v podjetju. Delavsko upravljanje se je odvijalo le preko članov upravnih odborov in delavskih svetov. Navedena organa upravljanja sta se morala preveč zapirati vase in tako niso bili vsi zaposleni seznanjeni z delom teh organov. Premalo pa je bilo obveščeno sodelovanja vseh proizvajalcev pri direktnem odločanju glede proizvodnje, delitve dohodkov, razširjanja reprodukcije itd. Z razvojem podjetja širši krog proizvajalcev torej ni bil seznanjen. Takih primerov je v naši občini več. Osnutek nove ustave pa daje proizvajalcem še posebno pravico, da se seznanijo z vso problematiko v podjetju.

Statut delovne organizacije mora biti sestavljen tako, da bo vsak proizvajalec našel v njem svoje pravice in dolžnosti. To pa bo mogoče doseči le, če bo statut sestavljen na osnovi dejanskih razprav in mnenj vseh proizvajalcev v podjetju. Pri izdelavi statuta bo morala sindikalna organizacija sodelovati s konkretnimi predlogi o vseh bistvenih vprašanjih gospodarskega in družbenega življenja v kolektivu. Poudariti moramo tudi to, da je v delovnih organizacijah pri izdelavi statuta nujno treba ugotoviti, na kakšni stopnji je razvoj neposrednega upravljanja. Statut bo torej moral jasno nakazati perspektivo upravljanja. Samo to je zagotovilo za nadaljnji razvoj pravih socialističnih družbenih odnosov.

V Butoraju je bilo največ krajevnih gospodarskih vprašanj, v Tribučah pa je 50 ljudi vprašalo marsikaj, kar jih zanima. Med perečo krajevno problematiko, ki zanima vse ljudi, je moral predavatelj razložiti, da izvira vprašanje, »Kdaj bodo kmetom vzeli posestva?«, ali iz nevednosti ali pa iz zlonamernih govoric posameznikov, ki pačjo smisel osnutka nove ustave. V Črmošnjicah je prišlo na sestanek razen kmetov tudi precej delavcev; pametno so se pomenili o posameznih členih ustave. Kot v Dragatušu bodo tudi v Črmošnjicah v kratkem spet razpravljali o osnutku ustave. 52-članski aktiv predavateljev za razlago ustave v črnomaljski občini se je dobro pripravil na vrsto javnih razprav, ki so se začele te dni in se bodo nadaljevale vse do 10. novembra.

MLADINA O USTAVI

MAKS UNETIC, predsednik mladinskega občinskega komiteja:

»Nova ustava bo zagotovila mladini nadaljnjo možnost vsestranskega usposabljanja in uveljavitev v našem družbenem življenju. Zato je nujno, da se mladina udeleži zborov občanov in tudi posega v razpravo o ustavi. Mladina naj tudi pri tem prispeva svoj delež.«

Dobri predlogi v Dragatušu

V soboto se je zbralo v Dragatušu sto ljudi na prvo javno razpravo o novi ustavi;

osnutek jim je razložil predsednik ObO SZDL Franc Stajdohar, v razpravi pa so ljudje marsikaj vprašali in predlagali. Kar 16 se jih je oglasilo k besedi. Vsi pozdravljajo osnutek nove ustave. Ko so razpravljali, so med drugim našli tudi vlogo in delo okrajja. Predlagali so, naj bi gospodarski kriminal ostreje kaznovali, ker povzroča veliko škodo ugledu socialistične države in ker so doslej kazni za tak kriminal premale. Nadalje so predlagali, naj bi bilo obvezno osnovnošolsko izobraževanje v celoti brezplačno; tudi prevoze učencev iz oddaljenih krajev naj bi krila skupnost. Poravnalnim svetom je treba dati še večji pomen, so dejali ljudje na zboru občanov. Razpravljali so tudi o tem, kaj pomenijo v osnutku ustave »nerazviti kraji in predlagali, naj bi jim skupnost res zagotovila večjo pomoč. Tudi tu je bilo nekaj vprašanj glede posesti zemlje zaposlenih delavcev in uslužbencev, ki pa imajo doma na zemlji še starše in skrbijo za njihovo preživetje.

Posvetovanje MPŠ in šol za življenje Dvodnevnega posvetovanja mladinskih političnih šol in šol za življenje, ki bo zadnje dni oktobra v Novem mestu, se bodo udeležili predvsem predsedniki ideoloških komisij pri občinskih komitejih LMS, predsedniki večjih mladinskih aktivov in predstavniki omenjenih šol. Na posvetovanju, ki ga pripravlja ideološka komisija pri okrajnem komiteju LMS, bodo razpravljali o najrazličnejših vprašanjih iz dosedanje prakse pri uveljavljanju mladinskih političnih šol in šol za življenje ter o nalogah, ki jih bo še treba opraviti v okviru izobraževanja te vrste.

Čez 600 črnomaljskih nov na predavanju o ustavi

Na povabilo mestnega odbora SZDL se je zbralo v ponedeljek večer v Prosvetnem domu v Črnomlju nad 600 ljudi na prvo predavanje o osnutku nove ustave. Uvodni del osnutka (temeljna načela) je obrazilo urednik Dolenjskega lista Tone Gošnik. Po predavanju se je razvila krajsa razprava o nekaterih členih ustave, medtem ko bo predavatelj odgovoril na druga zastavljena vprašanja drevi, ko bo v isti dvorani drugi sestanek za predelavo osnutka nove ustave.

Zvezna ljudska skupščina najvišji organ oblasti, s funkcijami družbenega samoupravljanja

Ljudska skupščina sprejemala akte, ki niso imeli značaja pravnih aktov s sankcijami, za katerimi stoji organi za prisiljevanje. Resolucija o strokovnem šolstvu, ki jo je sprejela skupščina, ne obvezuje pravno, ampak moralno. V njej skupščina pojasnjuje svoje stališče do tega vprašanja in nakazuje rešitve. Priporočilo glede nalog in ukrepov s področja urbanizma, ki smo ga brali v prejšnji številki časnika, prav tako ne obvezuje ljudskih odborov v pravnem smislu, ampak jim svetuje, priporoča in jih moralno zadržuje, da se ravnajo po priporočilu. Celotno zvezni družbeni plan ni zgolj pravni akt in po vsebini nima narave zakona, a vsebuje tudi pravne predpise. Drugeče pa je v zakoni, odloki in drugih pravnih aktih, ki so oblika izvrševanja pristojnosti politično-teritorialnih enot in ki vsebujejo tudi sankcije, da bi jih po potrebi uporabili za tiste, ki ne izvajajo predpisov ali pa celo delujejo v nasprotju z njimi. Razumljivo je, da gre naš razvoj po poti, po kateri se bodo pravne norme spreminjale v moralne obveznosti, ko bo zakonitost bolj in bolj temeljila na svobodnih do-

govorih, medsebojni solidarnosti, usklajenosti posameznih in skupnih koristi, skratka - na visoki zavesti človeka.

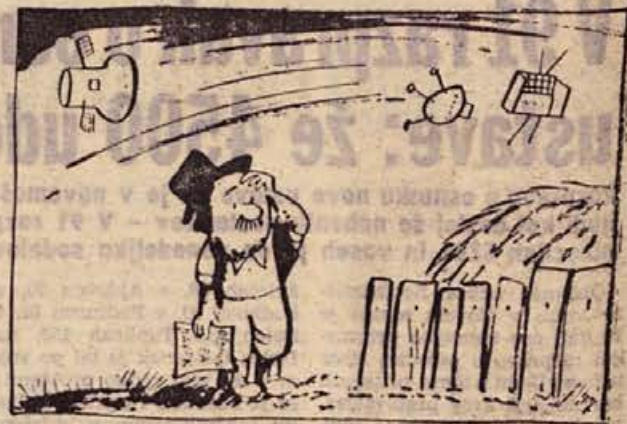
Kardelj govori v poglavju o organih federacije tudi o zveznem zboru, ki prav tako samostojno sprejema sklepe. Njemu - sku-paj z zborom narodov, ki je v njegovi sestavi - pripada tudi najpomembnejša vloga v postopku za spremembo ustave, čeprav je v tem primeru predvidena tudi določena vloga drugih zborov. Zeradti te vloge zveznega zboru pa samoupravni zbori ne izgubljajo na pomenu in niso neenakopravni, ker kot organi družbenega samoupravljanja, kot nekakšni najvišji delavski sveti na posameznih področjih dela in samoupravljanja, v resnici dopolnjujejo zvezni zbor. Če bi bili odgovorni za celotno dejavnost in odločanje zvezne skupščine, bi se spremenili v splošna reprezentativna telesa, kar bi jih ločevalo od družbene baze in deformiralo kot instrumente neposredne demokracije. Razen tega pa v sedanjih pogojih, v pogojih relativne zaostalosti naše družbe, ki porajajo razna notranja protislovja, še vedno potrebujemo učinkovit dr-

žavni mehanizem na določenih področjih družbenega življenja, ki mora biti sposoben za operativno odločanje. To zagotavlja posebne funkcije zbora in organi, kakor so predsednik republike, zvezni izvršni svet, upravni organi, svet federacije, ki so sicer samostojni, hkrati pa v okvirih ustave odgovorni zveznemu zboru glede njegovih specifičnih funkcij in vsej skupščini glede funkcij, ki enakopravno pripadajo samoupravnim zborom in zveznemu zboru.

Na kratko še nekaj o vprašanju, ali sta socialno-zdravstveni in kulturno-prosvetni zbor nujna tudi na ravni federacije, ko pa vemo, da ta področja sodijo pretežno v pristojnost republik; in čemu še politično-zdravstveni zbor, ko pa je znano, da ima zvezni zbor povsem določene funkcije na področju splošne politike? Vsekakor so koristni, ker bodo, kot rečeno, delovali predvsem kot organi družbenega samoupravljanja. Njihov osnovni instrument bo priporočilo, ki ga bodo nekatere ali pa vse republike uresničevale svobodno in prostovoljno glede na svoje potrebe ali pa ga ne bodo uresničevale, če jim ne bo potrebno. Delovni ljudje in delovni kolektivi bodo prek samoupravnih zborov neposredno vplivali, da bodo sklepi v skladu s potrebami vsakdanjega življenja. Predstavniki družbenega življenja iz neposredne prakse bodo s svojo strokovnostjo, znanjem in politično odgovornostjo do problemov in potreb dela samoupravnih organov mnogo privedli k bolj kvalificiranemu in bolj iniciativnemu delu skupščine za urejanje problemov, ki so ali pa bodo pred družbo.

Naši ljudje o novi ustavi

»Pa so rekli, da bo konec...«

V občini Videm-Krško ljudje z velikim zanimanjem še nadalje razpravljajo in komentirajo osnutek nove ustave. Priobčujemo izjave nekaterih občanov

Marjan Ernest, predsednik delavskega sveta v Valvasorjevi tiskarni:

»Osnutek nove ustave zagotavlja delovnim kolektivom večjo samostojnost in hkrati nalaga proizvajalcem večje dolžnosti ter odgovornosti. Izvajanje določil v novi ustavi bo vsekakor odvisno od sploš-

ne razgledanosti in ekonomske zainteresiranosti proizvajalcev v kolektivu. Lahko trdim, da je ta ekonomska zainteresiranost proizvajalcev prišla v našem kolektivu do izraza ob nedavnem predlogu ObLO za združitev naše tiskarne s konfekcijo papirja. Združitev je naš kolektiv odklonil zato, ker je smatral, da bi bila v sedanjih okoliščinah in proizvajalni stopnji za obe podjetji nekoristna.«

Lojze Rihter, direktor Zavoda za zaposlovanje delavcev:

»Družbena skupnost bo v bodoče morala ustvarjati pogoje za uveljavitev pravice do dela. To je močno poudarjeno že v osnutku nove ustave. Znano pa je, da je v naši občini prijavljenih 234 žena, ki išče zaposlitev. Gospodarske organizacije bodo zato morale nujno misliti na ustanavljanje obratov za tako proizvodnjo, kjer bi se lahko zaposlile žene. Če bo konfekciji papirja uspelo dobiti od Kartonažne tovarne v Ljubljani stroje za izdelavanje kartonažne embalaže, se bo v konfekciji na novo zaposlilo okoli 50 žena. Ne bi bilo napačno, če bi v Krškem ustanovili obrat konfekcije »Lisca« iz Sevnice. O tej možnosti se že nekaj razpravlja, vendar se bo moral za to zavzeti ObLO.

in se znatno razlikuje od sedanje. Odoberam, ker je močno poudarjena pravica človeka, ki uživa sadove svojega dela in materialnega napredka družbene skupnosti po načelu: »Vsak po svojih sposobnostih vsakemu po njegovem delu.« Prepričan sem, da se bodo ljudje v velikem številu udeležili zborov občanov, na katerih bodo tolažili osnutek nove ustave. Zato predlagam, naj obč. odbor SZDL določi za tolaženje tega pomembnega akta sposobne ljudi.«

Novo ustanovljeno društvo pravnikov že aktivno sodeluje v ustavnih razpravah

V ponedeljek, 15. oktobra, je bil ustanovni občni zbor Društva pravnikov za območja občin Novo mesto, Trebnje, Črnomelj in Metlika. Udeležilo se ga je nad 30 pravnikov s teh področij. Novo društvo pravnikov za to področje Dolenjske ima namen, organizirano proučevati pravno problematiko z vseh področij prava ter to z javnimi predavanji posredovati občanom. Tako člani društva že sodelujejo v akciji za populariziranje nove zvezne ustave, pomagali bodo pri sestavi občinskih statutov in seznanjali javnost z organizacijo uprave in pravosodja.

Društvo je ustanovljeno namesto dosedanje podružnice republiškega Društva pravnikov zato, da se poleg splošne pravne problematike ukvarja s specifičnimi pravnimi vprašanji, ki se pojavljajo na tujkajšnjem področju. Navzven pa se društvo povezuje z društvom pravnikov LRS. Vključuje vse diplomirane pravnike z omenjenega področja, diplomante višje pravne šole in druge člane, ki se poklicno ukvarjajo s katerokoli pravno panogo. — Za predsednika društva je bil izvoljen predsednik okrožnega sodišča v Novem mestu Štefan Simončič.

Vsi smo odgovorni, da se problem zaposlitve nezaposlenih žena reši.«

● **Slavko Smerdel**, občan iz Vidma-Krškega:

»Zadovoljen sem, da o osnutku nove ustave že sedaj ljudje veliko razpravljajo. Veseli me, da bomo v bližnji bodočnosti dobili ustavo, ki bo temeljila na pridobitvah NOV in bo jasno nakazala razvojno pot socialistične Jugoslavije.«

● **Leo Koman**, šolski upravitelj iz Rake:

»Nova ustava je popolnejša

„Zemljo nam bodo vzeli!“

Nekaj o vzrokih slabe udeležbe prebivalcev v razpravi o osnutku nove ustave v občini Trebnje

21. oktobra so bile v občini Trebnje prve razprave o osnutku nove ustave v naseljih Sela-Sumberk, Veliki Gaber, Trebečno, Dobrič in Sentrupert. Razprava je najbolj uspela na Trebečnem, kjer se je udeležilo 50 prebivalcev, povsod drugod pa je bilo slabše: v Dobriču je prišlo 29 prebivalcev, v vseh ostalih naseljih (Sela-Sumberk, Veliki Gaber in Sentrupert) pa je prišlo manj kot 10 ljudi. Politična aktivizacija in delo krajevnih organizacij SZDL so bile povsod zadostne, zato je treba vzroke za tako majhno udeležbo iskati drugod.

Zlasti so značilni vzroki za to v Seli-Sumberku, ki si jih nameravamo ogledati malo podrobneje. Dogaja se, da bo potem udeležba boljša.

V Seli-Sumberku so se pred nedavnim pojavile govorice »da bo z novo ustavo kmetom zemlja odvzeta«. Vse kaže, da so tamkajšnji gospodarji govorice nasledili. Ne moremo mi tega kar tako, saj jih malo prej navedeno dejstvo kaže v dokaj čudni, da ne bomo rekli

v celo malo smešni luči. Socialistična zveza je sklicala prebivalce k razpravi prav v želji, da bi se o novi ustavi pogovorili, da bi vprašali, kar komu ni jasno, da bi dali tudi svoje predloge in podobno. Ljudje pa so nasledili nekono, ki je nateresel nekaj čisto neodgovornim in morda tudi zlobnim namenom mednje.

Vprašujemo se, kje je tu resnost prebivalcev? Ali je takšen postopek vreden odraslih ljudi? Ali nimajo v neposredni bližini v Velikem Gabru proizvodnega okoliša KZ Trebnje, kjer so še letos sklepali pogodbe o kooperaciji, kupovali umetna gnojila in se pogajali za različne usluge, ki naj bi jim jih nudila zadruga? Gotovo vedo, da zadruga njihovim zahtevam težko ustreza, kar je povsem razumljivo, ker je področje okoli Seli-Sumberka kamnito, ni večjih obdelovalnih površin, zelo veliko pa je krasta in kamenja. Zdaj pa svetujemo gospodarjem, ki jih ni bilo na sestanku, naj se vprašajo: le kdo jim bo jemal zemljo in koliko bi si kdo opomogel z njo? Kdo torej jim je bo od-

vzel »po novi ustavi« in zakaj naj bi jim jo odvzel? To naj se vprašajo, odgovor na to vprašanje pa naj zahtevajo tudi od tistih, ki so jim šepetali o tem!

Morda so bili za slabo udeležbo enaki vzroki tudi v ostalih treh naseljih. Naj omenimo še primer, ki se je zgodil na Trebečnem, ko je neki gospodar zelo odločno načel v razpravi o ustavi vprašanje, zakaj ne smejo grabiti lista po gozdovih... Mar ni bilo prej res nobenega zbora volivcev, javne tribune ali drugega sestanka, na katerem bi bil lahko načel to vprašanje, ali pa je prišel tokrat zgolj z namenom motiti in vzbujati nanižljeno nezadovoljstvo? Ostali vaščani najbrž niso pomislili na to, da je takšen nastop posameznika vrigel senco na vso vas.

Iz gornjih primerov lahko razberemo samo to, kako so se prebivalci posameznih vasi, ki so nasledili prišepetavanju »neznanec«, osmešili. Javni sestanki je namenjen odkritemu pogovoru, marsikje so v razpravah o novi ustavi (v novomeški občini na primer) prebivalci resno in pošteno načeli problem davkov, dedovanja in zemljiške lastnine in dobili na takšna vprašanja pošten in odkrit odgovor. Natančno so se seznanili z vsem, kar na tem področju predvideva nova ustava. Mojk in odsotnost prebivalcev na Seli-Sumberku, na Velikem Gabru, v Dobriču in v Sentrupertu pa ne vodita nikamor!

*
SVOJIM GOSTOM
IN VSEM
SEMIČANOM
ČESTITA
ZA KRAJEVNI
PRAZNIK
*
»GOSTIŠČE«
SEMIČ
*

Vsepovsod živahne razprave

V soboto in nedeljo so imele vse krajevne organizacije SZDL v sevniški občini sestanke, na katerih so obravnavali osnutek nove ustave. Povsod so bili zbori občanov v glavnem dobro obiskani, zlasti pa so občani o osnutku tehtno razpravljali. Zanimanje za novo ustavo je med ljudmi veliko.

● Na Primožu pri Studencu se je v majhnem šolskem razredu zbralo okoli 35 ljudi, kar 22 pa jih je sodelovalo v razpravi. Ljudje so predlagali, naj bi se v bodoče tudi iz občinskega vodstva udeležili njihovih sestankov in poročali o delu občinskega ljudskega odbora. O vseh gospodarskih dogajanjih v občini so bili ljudje do sedaj premo obveščeni. Zastavljeno je bilo vprašanje, zakaj so se podražila živila. Občani so tudi navedli več primerov nepravilne delitve dovoljenj za sečnjo drv. Zahtevali so, naj bi to na naslednjem sestanku osebno pojasnil predstavnik gozdnega obrata v Sevnici. Diskutanti so smatrali tudi za nepravilno, da kmetijska zadruga dobiva od kilograma 80 dinarjev marže od živine,

rejene v kooperaciji z zadrugo. Menili so, da je 80 dinarjev preveč!

Na zboru občanov je bilo predlagano, naj bi občinski ljudski odbor podaljšal uradne ure takrat, kadar je to potrebno. Dogaja se, da mora kmetovalec včasih več ur daleč priti dvakrat na urad samo zato, ker je prvič prišel nekaj po 14. uri. Volivci so nadalje predlagali, naj bi gradili šolo na Telčah in ne na Primožu, kot je bilo prvotno rečeno. Uredila pa naj bi se cesta od Primoža do Telč. Predlagano je bilo, naj bi se poenostavil postopek za izdajo živilskih potnih listov.

Razprava je bila torej na Primožu plodna, prevladalo pa je mnenje, naj bi v bodoče imela sevniška občina več poslušala za te kraje.

● Tudi v Selcah so ljudje z zanimanjem poslušali razlago osnutka nove ustave. V razpravi so se zavzeli za utrjevanje pogodbenega sodelovanja s kmetijsko zadrugo. Javno je bilo povedano, da kmetijska zadruga v Sevnici ni dovolj zainteresirana za pogodbeno sodelovanje na tem

področju. Ljudje so navedli primere, ko je kmetijska zadruga že sklenila pogodbe s kmetovalci o odkupu sadja, vendar po krivdi kmetijske zadruge do realizacije pogodbe ni prišlo. Prav tako je bilo rečeno, da, so odkupne cene kmetijskih proizvodov pri sevniški kmetijski zadrugi znatno nižje kakor pri videmsko-krški zadrugi. Nekdo, ki so ga navzoči podprli z aplavzom, je povedal tole: »Po mojem mnenju je v sevniški občini preveč uslužbencev. Ne verjamem, da so vsi polno zaposleni. V nekaterih pisarnah uslužbenci s kmetom niso prijazni in vljudni. To nas zelo boli.«

● V Lončarjevem dolu so se udeleženci zbora občanov zanimali predvsem zato, kako bo z dedovanjem zemlje in s pravico izkoriščanja gozdov.

● Preko 40 občanov je bilo navzočih na zboru občanov na Bregah. Tudi tu so kmetje spraševali, kako bo z njihovim preživljanjem na stara leta, in se zavzemali za pogodbeno sodelovanje s KZ. Ljudje si žele, naj bi v bodoče prisostvoval njihovim sestankom tudi kdo z občine.

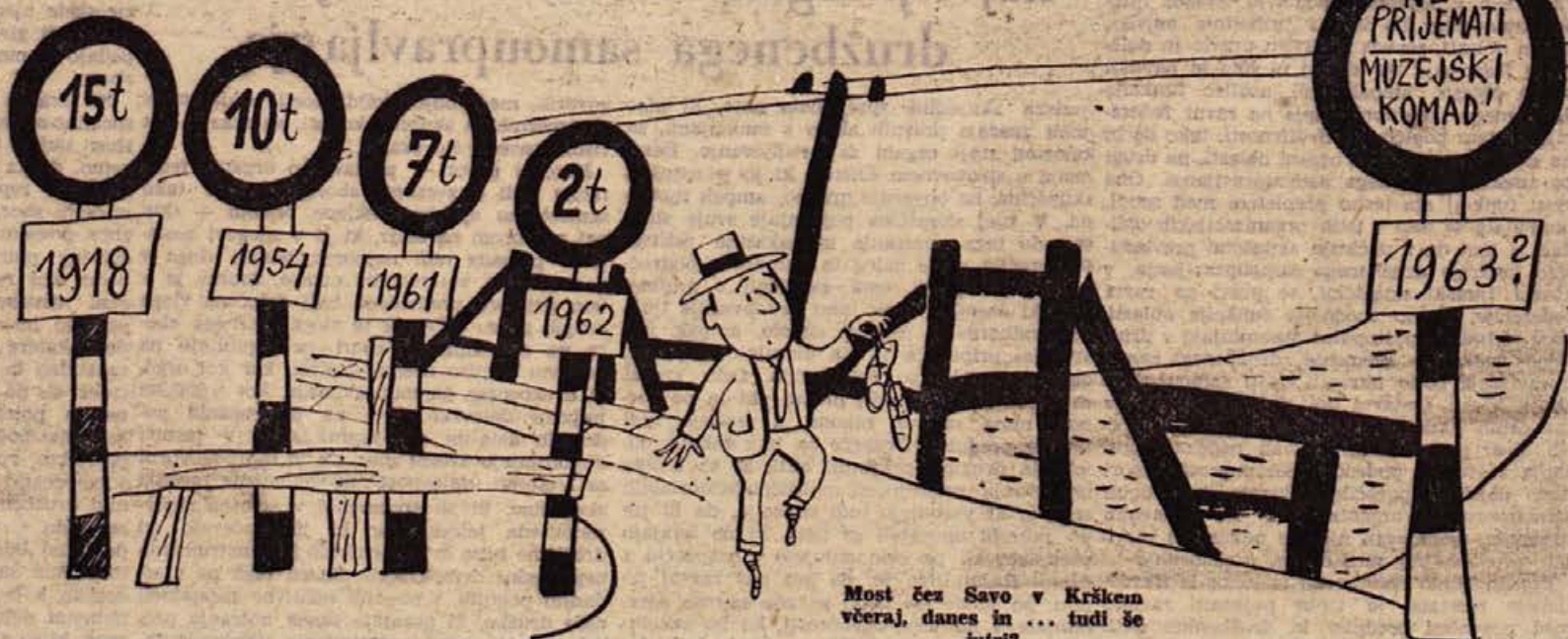
Pogled na detajl iz proizvodnje v industriji »Iskra«

Kaj misli občinski odbornik Simončič?

Med javno razpravo o osnutku nove ustave v Loki je občinski odbornik Simončič trdil, da »v novi ustavi piše, da je treba zasebnega kmeta pokopati«. To je govoril pred 80 občani, ki so se zbrali, da bi poslušali, kaj prinaša nova ustava, in razpravljali o vprašanjih, ki jih osnutek ustave RESNIČNO navaja.

Kaj je mislil s tem? Kje ima podlago za svojo »trditvo«? Ali je mož res prebral osnutek ali pa mu je »slučajno« od nekod priletelo na uho, da je »treba zasebnega kmeta pokopati«? Kako bi ga »pokopal« on, ne vemo, sprašujemo pa se, ali je v čast ljudskemu odborniku to, da hoče s takimi za lase potegnjenimi »trditvami« temeljno listino naše družbene ureditve tako maličiti.

Vselej se zavedajmo, da na cesti nismo sami; varujmo svoja in tudi tuja življenja!

Most čez Savo v Krškem včeraj, danes in ... tudi še jutri?

MINUTE Z DUBRAVKO TOMŠIČ

»Nikoli še nisem bila v Novem mestu, razen nekajkrat na avtobusni postaji, ko sem se vračala v Ljubljano, pa moram reči, da me je zelo navdušilo. Ta lirčna pokrajina in Krka Dolgo bi opazovala. Kako prekrasen je pogled z mostu! Se se bom vrnila v Novo mesto, če me boste povabili.«

Tako je povedala svetovno znana pianistka Dubravka Tomšič, ko se je dan po koncertnem večeru sprehajala po lesenem mostu čez Krko na Loki. »Vedno sem želela nastopiti pred domačim občinstvom, se pravi pred publiko v raznih krajih Slovenije, je prej večkrat pripovedovala. »Preden bom odšla na turnejo v tujino, bom koncertirala še v raznih mestih Jugoslavije,« je potem povedala v razgovoru, v katerem so bili še predstavniki novomeškega glasbenega življenja in poreditelji Dubravkinega koncerta ter znani slovenski kompozitist Alojz Srebotnjak. »Kako ste se počutili pred novomeško publiko?« smo jo vprašali.

»Nisem pričakovala tolikšne pozornosti. Vaše občinstvo je čudovito. Ko sem igrala, je bila čudovita tišina,« je z barvitim deklitiskim glasom pripovedovala Dubravka, »čudež-

ni otrok, ki je požel največja priznanja svetovne glasbene kritike in se mu je poklonil sam velikani Rubinstein.

»Kateri vaši koncerti so do zdaj po vašem mnenju najbolj uspeli?«

»Slabih koncertnih večerov nisem imela. Prav posebno pa se spominjam ovacij navdušenega občinstva v Coloradu, ZDA, kjer sem imela koncert pred štirinsočlavo množico. Ljudje so v znak priznanja najprej ropotali s stoli, poskakovali in mi stoje dolgo časa ploskali.«

Na koncu je Dubravka Tomšič povedala, da bo poleg redno prebirala Dolenjski list, ker je tako lepo napovedal njen nastop v Novem mestu. Ivan Zoran

Dubravka Tomšič, svetovno znana umetnica, je bila preteklo sredo in četrtek prvičkrat v Novem mestu: »Krka je čudovita!« je vesela dejala na mostičku čez našo reko

Dubravka Tomšič je navdušila Novomeščane

17. oktobra je v Novem mestu koncertirala svetovno znana pianistka Dubravka Tomšič. V polni dvorani je izvajala jester program. V prvem delu je navdse discipliniranim poslušalcem predigrala znane mojstre klavirskih skladb: Sciarlattija, Bacha in Beethovna. Po odmoru je navdušila poslušalce z vrhunskimi izvedbami znanih del Chopina, Ravela in Liszta.

Ob tako veliki umetnici obmolke vsaka kritika, kajti Dubravka Tomšič zna sati mo popolno igrati. Občinstvo jo je povsem razumelo in ji navdušeno ploskalo. Učenci klavirskega oddelka glasbene šole v Novem mestu in predstavniki Svetov Svobod pa so ji podarili šopke. Ze v uvodnem delu koncerta je ravnatelj glasbene šole Ernest Jazbec povedal, da se s tem večerom v Novem mestu pričinja koncertna poslovalnica, ki bo vabila na nastope le najboljše umetnike.

Dubravka Tomšič je obljubila, da bo prihodnje leto spet koncertirala v Novem mestu. Pri tej priložnosti je o jazzu povedala tole: »Če je dober, nisem proti njemu, imam ga celo rada!« Glede popevk meni, da lahko vsak dober kompozitist, če le hoče, napiše tudi dobro popevko. Emil Bevc

Starešiničev »Hamlet« na karlovškem odru

14. oktobra je Karlovačka kazališna uprizorila Shakespearovo tragedijo »Hamlet«. V vlogi Hamleta je nastopil belokranjski rojak in član Slovenskega narodnega gledališča v Trstu Stane Starešinič. Svojega Hamleta je Starešinič prvičkrat igral v hrvaškem jeziku.

Voznja s hitrostjo nad 100 km na uro je malokdaj varna!

Novo mesto pesniku dr. Alojzu Gradniku ob 80-letnici

V soboto, 20. oktobra, je na povabilo okrajnega sveta za prosveto in kulturo prispejal v Novo mesto v spremstvu soproge pesnik dr. Alojz Gradnik, ki mu je Studijska knjižnica »Mirana Jarca« v svojih prostorih priredila prigrčno slovesnost. Pesnika je pozdravil predsednik upravnega odbora SK prof. Sever in v zgoščenih besedah očrtal njegov pesniški obraz ter prikazal tudi razstavo.

Slovesnosti so poleg srednješolske mladine in predstavnikov osnovnošolskih otrok, ki so pesniku podarili tudi šopek, prisostvovali predstavniki oblasti in javnega življenja: podpredsednica OLO inž. Vilma Pirkovič, sekretar okr. odbora SZDL Miro Gošnik, predsednik sveta za prosveto in kulturo pri OLO Janez Lavrič, načelnik oddelka za družbene službe Maks Šorn, tajnik sveta za prosveto in kulturo Ljudez Kastelic in drugi.

Pesnik se je, ganjen nad počastitvijo, zahvalil z besedami: »Kaj naj vam za vse to rečem drugega kakor pri-

Visoko priznanje češkoslovaški knjigi

Ugledni angleški list »Times« je nedavno v svoji literarni prilogi izrekel priznanje tisku in opremi knjig na Čehoslovaškem: »Njihov tisk je dosegel takšno strokovno popolnost, da je le malokatera dežela, ki bi to zmogla.«

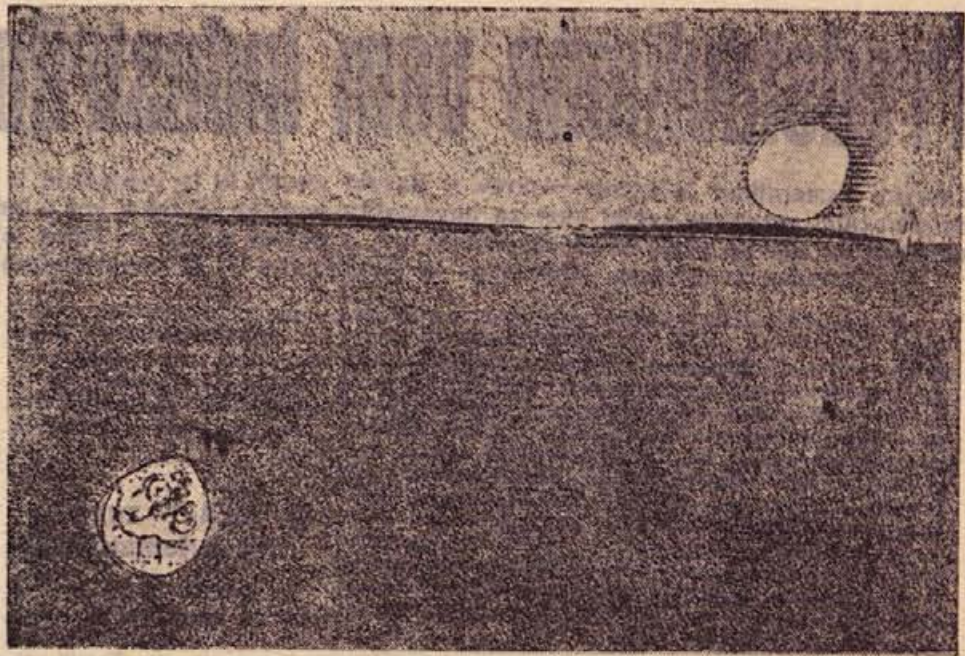
Prosvetno društvo v Šentjanžu

V nedeljo, 7. oktobra je imelo Prosvetno društvo v Šentjanžu redni letni občni zbor. V primeri s številom prebivalstva je bilo le malo navzočih; iz tega je videti, da dela društvo precej osamljeno; ni dobilo zaželene podpore od SZDL, še manj od ostalih organizacij. Verjetno je bilo društvo samo nespretno pri navezovanju stikov.

Dvorana v Prosvetnem domu je edina dvorana v kraju, uporabljajo jo vse organizacije, skrbeti pa mora zanjo le Prosvetno društvo. S popravilom dvorane in televizijskega sprejemnika pa je imelo društvo tolikšne stroške, da ima še za približno 30.000 din dolgoy. Prav bi bilo, če bi vse organizacije,

Še je čas za vpis v tečaj!

Danes poteče zadnji dan za vpis v osnovni tečaj angleškega jezika in za osnovno šolo za odrasle prve in druge stopnje. Interesenti se lahko še danes prijavijo pri delavski univerzi v Vidmu-Krškem.

Miro Kugler: TISINA (1962)

Aloz Gradnik:

MOJE ŽIVLJENJE

O ti življenja šumnopeni vir, ti težko in opojno greko vino, ki v slasti skrivaš bolečino in sok strupeni dvomov in never!

Mladosti neukročeni nemir je tudi mene v tvojo gnal bližino in tavajoč skozi sanje in temino odprl sem tvojih dvorov tajno dver.

Pri tebi našel sem še dolge vrste. Točili eni so te v čaše, drugi v skodele pitve, v kelije globoke.

Jaz sem tmei te svoje prazne roke. V nje lovil sem te, in ko v tih tugi sem srebal te, si teklo mi skozi prste.

Slikarska razstava v Sevnici

Klub »Svoboda« v Sevnici je od 14. do 22. oktobra organiziral v mali dvorani gasilskega doma prvo slikarsko razstavo z namenom, da bi prebivalstvo spoznalo tudi likovno umetnost, saj je marsikdaj ne cenimo dovolj. Obisk pri otvoritvi minulo nedeljo je pokazal, da so Sevniciani toplo sprejeli razstavo. Oglevalo si jo je več sto ljudi.

Razstavljalec Janez Zorko, član kluba »Klasa« v Ljubljani, se je rodil 1937 v Podgorju nad Sevnico. Solo je obiskoval v Zabukovju in Sevnici; že takrat je bil najboljši risar. Po končani osemletki se je odločil za poklo-

avtomehanika in se v Brežicah izučil stroke. V tem času je spoznal, kam ga vleče

ljene, premajhen, tako da obiskovalci slik ne morejo gledati iz prave razdalje.

S. R.

Janez Zorko: SONCNICA

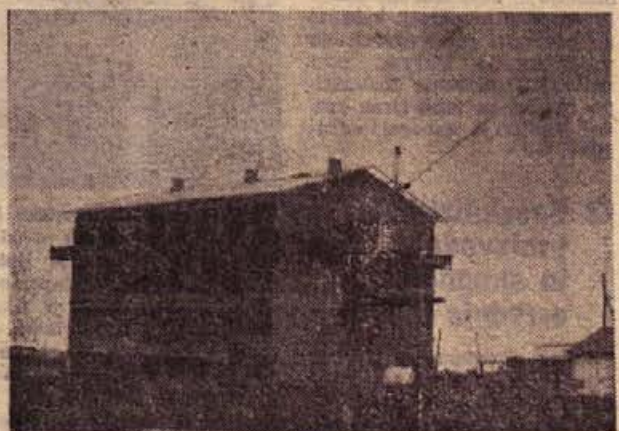
srce, in se je začel ukvarjati s slikarstvom. Kmalu je odšel v Ljubljano v službo in se včlanil v klub »Klasa«.

Na slikarski razstavi v Sevnici razstavlja tov. Zorko 21 pokrajin v olju. Zal pa je prostor, kjer so slike razstav-

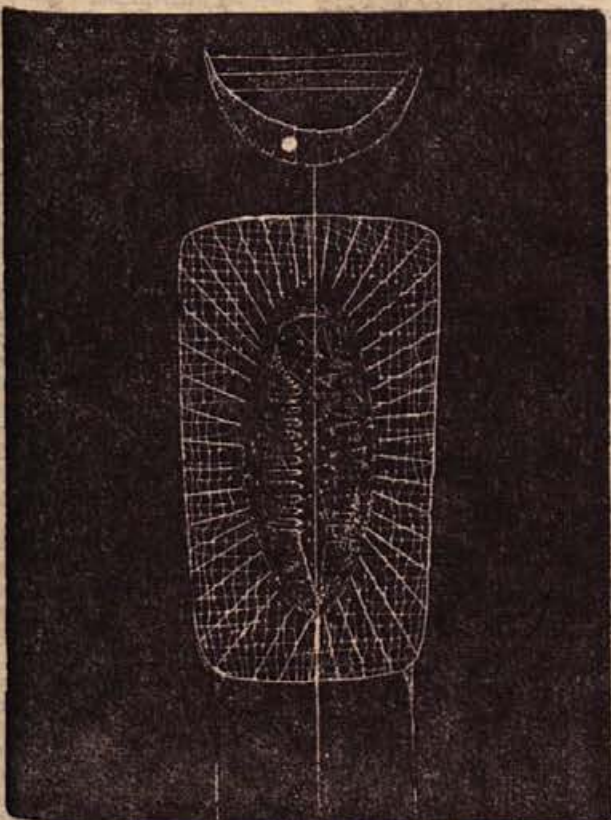
DUBRAVKA KOT »TAJNICA«

Glasbena šola v Novem mestu je razpisala mesto za svojo tajnico. Ravnatelj Ernest Jazbec je dobival vsak dan nove ponudbe in prošnje in nekaj dni po razpisu je bila tajnica že izbrana. Zato je vsakokrat, kadar je na njegova pisarniška vrata potrkala ženska roka, glasno rekel, da je mesto tajnice že zasedeno.

Naneslo pa je, da se je v njegovi pisarni pojavila Dubravka Tomšič, ki bi se z njim rada pogovorila glede svojega koncerta v Novem mestu. Jazbec je, ne da bi se prepričal, kdo je v njegovi sobi, že iz navade rekel: »Hvala, je že zasedeno!« Razumljivo, da je hitro ugotovil svojo napako, kajti »tajnica« ni bila nihče drug kot svetovno znana pianistka Dubravka Tomšič.

Dolgoletna želja staršev, otrok, krajevnega odbora in vseh organizacij: nova šentjernejska šola, je že pod streho! Mogočno se dviga sredi polja šik trga z dovolj širokim zaledjem ...

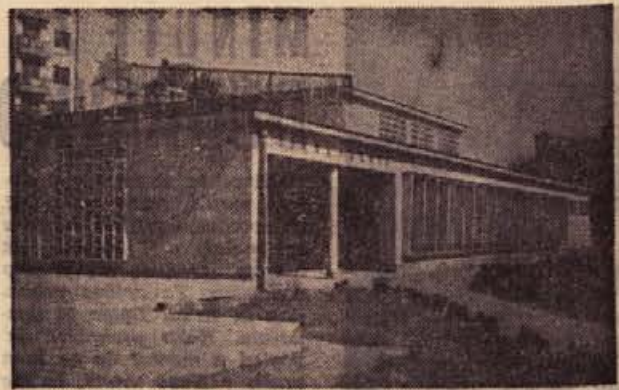

Bogdan Borčič: PTIČJE STRASILO

Predstavljamo vam industrijo „ISKRA“

Tovarna usmernikov industrije „Iskra“ v Novem mestu, ki je prenešana iz Kranja, pomeni s svojim daljnoročnim razvojem svetel obet za novomeško komuno — Nekaj več o industriji „Iskra“, sodobnem velikanu, ki razvija svojo široko dejavnost tudi v našem okraju — Poleg tovarne industrije „Iskra“ v Semiču, Šentjernej, Mokronogu in Žužemberku — še nova tovarna v Novem mestu

Predstavništvo „Iskre“ v Beogradu z industrijsko prodajalno

- Z izdelki industrije „Iskra“ se srečujemo vsak dan,
- ko uporabljamo telefon, ko hodimo mimo semaforov
- po mestih, ko poslušamo radijski sprejemnik ali gledamo televizijski program, ko nam številci merijo porabo toka v stanovanju, ko gledamo kino predstave, ko se vozimo z železnico in drvimmo nramo sodobnih signalno-varnostnih naprav itd. Izdelke industrije „Iskra“ uporabljajo naše tovarne, poznajo jih strokovnjaki, saj vsebuje domala vsak aparat ali stroj, ki ga uporabljamo, delček Iskrinih izdelkov, če že ni v celoti njen.
- Predstaviti „Iskro“ torej ni težavna naloga, vsega o njej pa kljub temu ne bomo mogli povedati. Bralcu bomo skušali povedati o njej najpomembnejše, da si o njej lahko ustvaril vsaj približno sliko o tem velikanu sodobne proizvodnje.

● Kaj je „vesoljna“ ISKRA?

„Vesoljna“ Iskra — pravijo s prinesjo hudomušnosti v kolektivno svojemu podjetju, kadar govore o njem kot celoti. Preden se bomo ustavili ob novomeški tovarni usmernikov, se bomo pomudili ob vesoljni Iskri.

8 tisoč zaposlenih v 6 samostojnih tovarnah v vrsti obratov, raztresenih po vsej Sloveniji, in 25 milijard dinarjev bruto proizvodnje letos, to je podatek, ki sicer sam ne pove veliko, pa vendar da slutiti, da imamo posla z velikanom.

80 milijard dinarjev bo našel bruto proizvod „Iskre“ v letu 1965, ko bo investiranih 40 milijard din in se bo kolektiv podvojil. Več kot trikratno povečanje proizvodnje ob dvakratnem povečanju števila zaposlenih, da se bo proizvodnost v prihodnjih treh letih precej povečala.

● Več kot 4.500 raznih izdelkov

Toliko izdelkov napravijo v „Iskri“, ki je v Jugoslaviji vodilno podjetje v proizvodnji naprav za šibki tok ter je hkrati specializirano za avtomatiko, saj ima v svojem osnovnem programu proizvodnjo naprav za avtomatizacijo v raznih panogah.

Tako zahtevna in obsežna proizvodnja terja zelo dobro notranjo organizacijo dela, dobro vodstvo, vrsto visoko sposobnih strokovnih služb in podobno. Precej izdelkov „Iskre“ (n. pr. avtomatske telefonske centrale, signalno-varnostne naprave, kinoprojektorji itd.) je sestavljenih iz tisočev in tisočev drobnih sestavnih delov. Tehnika napreduje zelo hitro. Znanost nudi proizvodnji vedno nove in nove izume in izsledke, proizvodnja pa mora v korak s časom.

Tržišče in neprestano prilagajanje dosežkom znanosti zahtevata stalne investicijske naložbe v modernizacijo proizvodnje ter visoko razvite strokovne in programske službe, ki omogočajo modernizacijo in nove izdelke. Manjše tovarne in obrati, kakršni so poslovali pred združitvijo v Industrijo „Iskra“, niso ustvarjali zadostne materialne osnove za tako širok razvoj. Tudi tu je pomagala združitve.

● Specializirana proizvodnja in skupne osrednje službe

Poleg povečane materialne osnove je bil eden izmed osnovnih namenov združitve tudi specializirana proizvodnja in skupne osrednje službe. Osrednje službe, ki so vsem obratom skupne, so zdaj v „Iskri“ združene, proizvodnja pa poteka še naprej

rano v treh stopnjah: najvišji organ je skupščina delavskih svetov, v tovarnah so kot naslednji organ DS, v posameznih ekonomskih enotah pa sveti ekonomskih enot.

● „ZZA“ — zavod za avtomatizacijo

Omenili smo že obsežne Iskrine programe za razvoj proizvodnje v končno smer — avtomatizacijo. Zaradi specialnih potreb, saj zahteva takšna proizvodnja temeljite znanstvene in strokovne priprave, so se laboratoriji osamosvojili in združili v skupen zavod za avtomatizacijo. Zavod zaposluje več kot 1000 ljudi, večji del strokovnjakov, ki programirajo, pripravljajo načrte, opravljajo raziskovalno delo, razvijajo posamezne izdelke in pripravljajo celotno dokumentacijo za nove izdelke, ki jih nato tovarne serijsko izdelujejo. Zavod za avtomatizacijo je letos pripravil nekaj nad 300 novih dokumentacij, torej če upoštevamo samo delovne dni v letu: vsak dan eno novo dokumentacijo za izdelek.

● Izdelki industrije ISKRA

Premalo je prostora, da bi našli vse, zato se bomo omejili samo na skupine izdelkov, upoštevaje namen ali področje, kateremu služijo. „Iskra“ nudi tržišču:

● **KINOAKUSTIČNE NAPRAVE:** kompletne projektorje za ozki in normalni film ter ojačevalne naprave od 10 do 250 w v različnih oblikah in izvedbah.

● **TELEFONIJO:** telefonske avtomatske centrale za javni, zasebni, železniški promet, telefonske aparate raznih vrst in izvedb, tudi in-

duktorske, direktorske naprave in podobno.

● **USMERNISKE NAPRAVE:** različnih oblik, moči in izvedb.

● **ELEKTRIČNE MERILNE INSTRUMENTE:** števece za enofazno in trifazno napeljavo, eno- in dvotarifne, različne instrumente za vgradnjo v lastne aparature in za vgradnjo v druge aparature (ampermetri in voltmetri različnih oblik in vrednosti).

● **AVTOMATSKE SIGNALNO-VARNOSTNE NAPRAVE:** za cestni in železniški ter cestno-železniški promet.

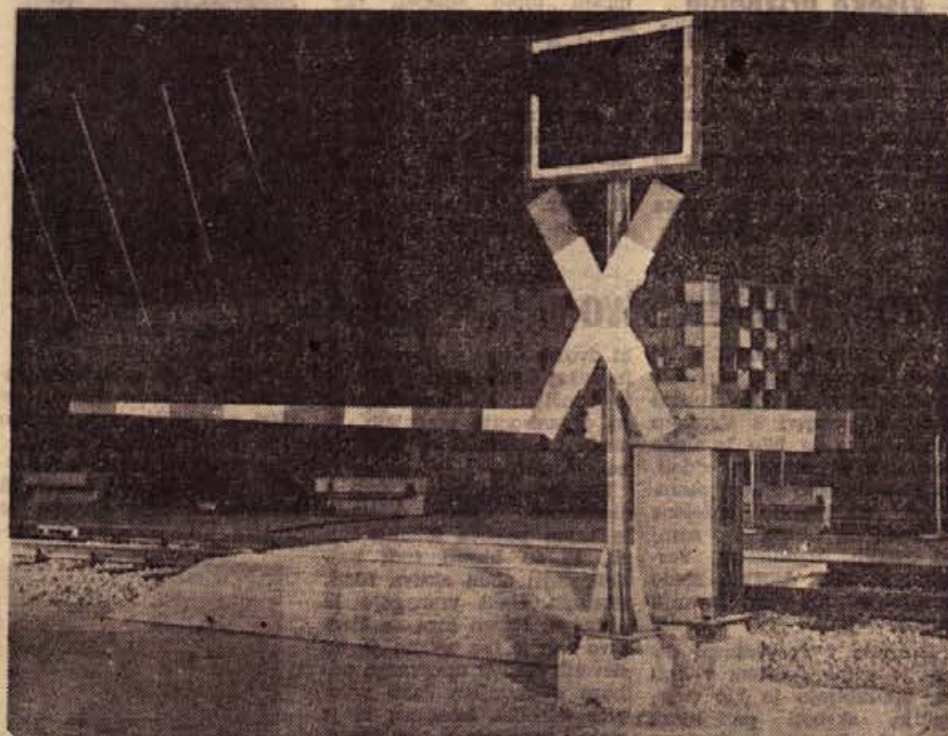
● **VARILNE NAPRAVE:** za varjenje: posebne avtomate in polavtomate za varjenje raznih kovin po raznih varilnih postopkih.

● **MERILNE INSTRUMENTE:** raznih vrst (osciloscopke, cevne voltmetre itd.).

● **INDUSTRIJSKO TELEVIZIJO:** za kontrolo delovnih procesov, za opazovanje procesov pri žarčenju, ko zaradi varnosti ni mogoča prisotnost strokovnjakov, za televizijski prenos kirurških posegov v študijske namene, za daljinsko usmerjanje žerjavov, za natovarjanje ladij, ko žerjavist ne vidi, kam bo odložil tovor v ladjni notranjosti itd. Industrijska televizija rešuje vrsto problemov, ki se pojavljajo v sodobni proizvodnji, kjer sta vidljivost ali opazovanje procesa onemogočena ali pa škodljiva iz zdravstvenih razlogov.

● **PROFESIONALNE NAPRAVE:** sem štejejo radijski oddajniki in sprejemniki, telefonske aparature z neposredno zvezo prek daljnovodnih žic, ki jih uporabljajo vzdrževalne skupine in podobno.

● **RADIO IN TELEVIZIJSKE NAPRAVE:** za široko potrošnja sprejemnike v raznih oblikah in izvedbah.

Improvizirana avtomatska kretnica z zapornico, kakršno razstavlja „Iskra“ na letošnjem mednarodnem sejmu „Sodobna elektronika“ v Ljubljani. Naj omenimo, da bo Iskra izvedla avtomatizacijo ljubljanskega železniškega vozlišča. Avtomatizirali bodo: glavni kolodvor, potniško blagajno, ranžirno postajo v Zalogu z drčjo, tovarno postajo v Mostah, lokomotivno postajo v Ljubljani in vso progo med postajama Laze in Brezovica ter Sentvidom in Rakovnikom. V okviru tega načrta, ki bo izveden v nekaj letih in bo veljal okoli 4 milijarde din, bodo postavili blizu 500 avtomatskih kretnic in vrsto avtomatskih signalnih naprav. Celotno vozlišče bo avtomatizirano po sledilnem sistemu, ki z razvrščanjem elementov omogoča širjenje in povečanje ter prilagajanje novim pogojem. To pomeni, da je takšno avtomatizacijo mogoče razvijati še naprej. Ko bo v bodočnosti avtomatiziran ves železniški promet, novih avtomatskih naprav na ljubljanskem železniškem vozlišču ne bo treba ne rušiti ne nadomeščati z novimi, ampak jih bomo samo prilagajali novim potrebam. Odveč je poudarjati, za koliko bo olajšano odgovorno in naporno delo železničarjem. Naj dodamo samo to, da avtomatske naprave, kakršne bo montirala Industrija „Iskra“, izključujejo vsako napako!

● ELEMENTE KOT DELE ZA AVTOMATIZACIJO:

upore, tranzistorje, kondenzatorje, polprevodnike, magnetne, geiger-müllerjeve cevi itd.

● **AVTOELEKTRIKO:** vso avtoelektrično opremo za avtomobile, motorna kolesa in mopede.

● Zakaj tovarna v Novem mestu?

„ojna oprema za proizvodnjo usmerniških naprav, ki bo te dni stekla v novi dvorani v Bršlinu, je doslej proizvajala v okviru obratov tovarne „Iskra“ v Kranju. Obrati v Kranju so bili do zdaj organizirani tako, da so v enem prostoru izdelovali posamezne sestavne dele, iz sestavnih delov več vrst pa so nato kompletirali končne izdelke v specializiranih montažnih obratih. Takšen način proizvodnje pa onemogoča tolikšno specializacijo pri izdelavi sestavnih delov, kakršno razvoj že zahteva, hkrati pa zmanjšuje tudi ekonomičnost proizvodnje.

Kot smo že nekajkrat poudarili, teži „Iskra“ prav za čim večjo specializacijo proizvodnje, ki jo njen program zahteva. Prav zato ustanovlja po Sloveniji samostojne proizvodne obrate — tovarne, ki se usmerjajo v specializirano proizvodnjo. Vsak takšen obrat ali tovarna sicer res ne proizvajata prav vsega, vendar pa imata pred seboj perspektivni razvoj na področju izdelkov, za katere sta specializirana.

● Od prvih razgovorov do uresničitve načrtov

Ze leta 1959 so se pričeli prvi razgovori med predstavniki „Iskre“ in ObLO Novo mesto o ustanovitvi obrata za proizvodnjo usmernikov v Novem mestu. Dogovorjeno je bilo, da bo sredstva za stavbo (šedova dvorana) prispevala novomeška komuna, strojno opremo in obratna sredstva za novo tovarno pa „Iskra“. 1960 so strokovnjaki že pričeli pripravljati idejni in investicijski program.

Gradnja se je pričela 1961 spomladi. Ker je prišlo do podražitve — deloma zaradi nepredvidenih gradbenih del, deloma pa tudi zaradi podražitve gradbenih storitev — je za nekaj časa občini kot investitorju stavbe zmanjkalo sredstev in gradnja je zastala. Težave so bile letos odpravljene, gradili so naprej, tako da je stavba že dograjena.

● V Bršlinu bodo delali usmernike

Elektrarne proizvajajo izmenični električni tok in ga po daljnovodih ter nizkonapetostnem omrežju posredujejo potrošnikom. To je elektrika, s kakršno se največ srečujemo v vsakdanjem življenju. Vsi pa vemo, da na primer telefonskega aparata

ne moremo priključiti na električni tok, prav tako ima avtomobil svojevstveno električno napeljavo in enosmerni tok; isto vidimo pri raznih napravah v industriji, ki prav tako uporabljajo enosmerni tok. Usmernik je naprava, ki spreminja izmenični tok v enosmerne.

Iz programa za razvoj novomeške tovarne lahko razberemo, da bo izdelovala usmerniške naprave za opremo delavnice, galvanik, transformatorskih postaj, servisnih delavnic, za opremo kinokabin, za napajanje telefonskih central, lokalnih enosmernih električnih omrežij in industrijskih obratov ter lokalnih transportnih omrežij, pristaniščnih naprav, rudniških naprav; poleg tega bo izdelovala tudi naprave za posebne potrebe industrije in transporta. V okviru programa so zajete tudi usmerniške naprave za opremo filtrov in za zajemanje dima, saj in prašnih delcev pri dimnikih in izpušnih vodih industrijskih objektov.

● V začetku 500 milijonov, pozneje pa 2 milijardi in 700 milijonov din proizvodnje

Z 200 milijoni dinarjev naložb v proizvodne prostore in s 100 milijoni v strojno opremo ter 200 milijoni din obratnih sredstev (obe zadnji postavki prispeva „Iskra“) bo novomeška komuna dobila tovarno, ki pomeni svetlo bodočnost. Prihodnje leto bo nova tovarna s 100 proizvajalci izdelala za 500 do 600 milijonov dinarjev usmerniških naprav ali okoli 200 ton teh izdelkov. Tovarna pa se bo razvijala z dograjevanjem novih objektov in z dodatno strojno opremo, saj je povpraševanje po teh izdelkih veliko. Ze v letu 1965 bo predvidoma s 400 zaposlenimi dosegla bruto promet 2 milijardi 700 milijonov din! Proizvodnja bo deloma maloserijska (okoli 50 odstotkov), preostali del pa bo zajel večja naročila kupcev. Tudi v tem primeru kaže odnos med povečanjem števila zaposlenih in vrednostjo proizvodnje močno težnjo po povečevanju produktivnosti dela.

Kot smo že omenili, bo zaenkrat v novi tovarni zaposlenih okoli 100 ljudi. Strokovni kader je zagotovljen, vsi, ki bodo kot prvi pričeli delati v tovarni v Bršlinu, pa se že leto dni in več priučujejo v Kranju, kjer jim je „Iskra“ omogočila specializacijo. Za strokovnjake in vodstveni kader je letos in v prihodnjem letu zagotovljenih 15 stanovanj. Skupina prvih 100 proizvajalcev bo jedro, okoli katerega se bodo usposabljali novi vzporedno s potrebnimi razvoja.

● Novemu delovnemu kolektivu, pa tudi vsemu kolektivu matičnega podjetja Industrije „Iskra“ želimo čimveč proizvodnih uspehov in čim manj težav pri uresničevanju velikih načrtov!

JANKO JARC:

BOJ PRI RAJHENAVU 25. JUNIJA 1943

(Odlomek iz rokopisa
"Partizanski Rog")

V začetku junija 1943 je GSS zapovedal koncentracijo vseh starih brigad ob nemško italijanski razmejitveni črti nad Gabrovko (Sv. Križem) z namenom, da Cankarjeva in Sercejeva vdereta preko Save na pomoč štajerskim partizanom, Tomšičeva in Gubčeva pa medtem demonstrativno napadeta troje nemških postojank nad Smartnim oziroma Litijo. Ker prehod preko Save ni bil mogoč, so se brigade vrstile in se zapletle v boje z italijanskimi enotami. Tomšičeva in Gubčeva brigada sta se, razdeljeni na več kolon, po raznih poteh vračali proti Catežu in se v njegovi bližini ter pri Trebelnem spopadli z italijanskimi kolonami, ki

Krtine — opomba pisca). Italijani so od tedaj vseh zadnjih štirinajst dni s posebnimi jurišnimi bataljoni, ki jih sestavljajo fašisti, arditi in belogardisti, stalno zasledovali obe brigadi...

...Nastopajo povsod izredno previdno, samo tipajo naše položaje, ki jih potem izredno močno obkrožujejo z bacači, artilerijo in aviacijo. Vsak napad temeljito pripravijo, obkrožujejo naše edince, pravzaprav izgleda, da je njihov glavni cilj, brigade stalno preganjati in jih utrujati. V tem so izredno dosledni.

Na koncu poročila javlja GSS, da so se v teku zadnjih deset dni Italijani in belogardisti v večjih ali manjših kolonah spreha-

belogardisti. Zadnja teh je bila ob cesti med Smuko in Starim logom. Brigadi sta pravkar začeli prehajati preko ceste, medtem ko sta štaba Dolenjske cone in Gubčeve brigade bila že na poti, ki se odcepi proti Semberku in imela tako pregled nad vso dolino proti Staremu logu. Naenkrat so se prikazali Italijani v razviti fronti in prodrali v smeri od Smuke proti Staremu logu (očitno na povratku iz odseka Topla reber, op. p.), v nasprotni smeri pa se je pomikala naša kolona. Ko so naši borci opazili Italijane, jih je čelo kolone takoj napadlo in italijanska fronta se je razletela kot bi dregnil z razbeljenim nožem v kepo surovega masla. Italijani so jo tako hitro pobrisali proti Kočevju, da ni bilo mogoče izvršiti niti obkroževanja niti zasledovanja. Prav lepo se je v višje ležeče poti, kjer sta bila štaba, videlo, kako so Italijani v begu streljali s svojimi kratkimi puškami samo v smer pred seboj brez ozira, če je bil pred njimi sovražnik ali ne. Ker italijanske puške povzročajo precejšen ognjen jezik, čas dneva pa je bil tak, da se je že mračilo in se je plamen razločno videl, je bila tudi smer strelav dobro vidna. Na naši strani izgub ni bilo.

Po spopadu sta brigadi nadaljevali pot in prišli zjutraj 25. junija do studenca nad Rajhenavom, ki je na zemljevidih zaznamovan z nazivom Vodnjak. Prav tisto jutro je iz Oneka prodirala proti Rajhenavu tudi italijanska kolona ter pri Vodnjaku zadela na partizansko patroljo, nakar je prišlo do kratkega boja, v katerega so posegli borci obeh brigad in v katerem so bili Italijani deloma pobiti, deloma ujeti, deloma pa razpršeni.

O tem spopadu poroča GSS v že omenjenem poročilu Edvardu Kardelju, da so partizani zaplenili nad trideset pušk, dva puškomitraljeza, težko »Bred« , mnogo municije, prenosni radioodajnik, mnogo opreme in ujeli več Italijanov. Ta uspeh, pravi poročilo, je dokaz, da so se brigade, ki so bile sicer spočetka nekoliko iznenadene nad novo, neobičajno italijansko aktivnostjo, posebno ker so včasih napadali tudi pono-

či, že znašle in dosejajo uspehe.

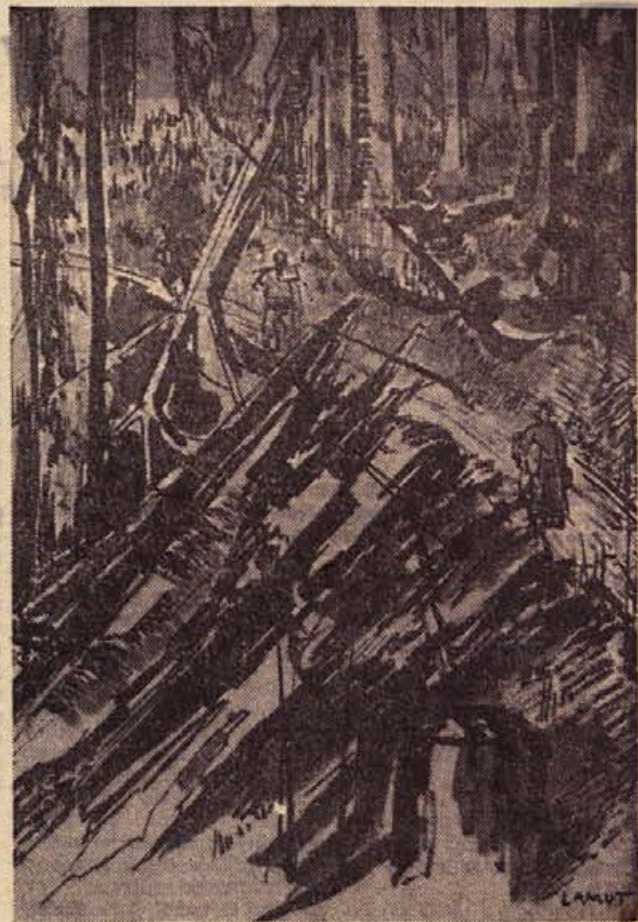
General Gambara je 26. junija poročal nadrejenemu poveljstvu, da je dan pred tem 45 mož močna patrolja iz posadke v Oneku pod poveljstvom oficirja bila na oglednem obhodu proti Rajhenavu in nad njim pri Koti 560 pri Vodnjaku odkrila upornike, jih napadla, bila pa obkoljena z nadmočnimi silami in je samo delu moštva z oficirjem uspelo prebiti obroč in se vrniti v postojanko. Ostali da so ali padli v boju ali bili ujeti, nato pa izpušeni. Italijanske izgube štejejo 12 mrtvih, 6 ranjenih in 4 pogrešane. Nasprotnikove izgube da niso ugotovljene.

Franco Pirkovič-Cort pa ta spopad opisuje tako:

»Štab Dolenjske operativne cone je usmeril Gubčovo in Tomšičevo brigado preko Kočevskega Roga proti Beli krajini. Zgodaj zjutraj 25. junija sta prišli brigadi do studenca v bližini Rajhenava, imenovanega Vodnjak. Kuharji so postavili kuhinjo in začeli kuhati, brigadi sta počivali, zaščitne patrolje pa so odšle v bližnjo okolico. Nenadoma je prišlo do streljanja. Brigadi sta bili takoj v bojni pripravljenosti. Kuharji so že hoteli

ide in jih nato voriti na mule, česar pa poveljstvo ni dovolilo, temveč so morali mirno kuhati naprej, medtem ko so borci po sporočilu kurirja ene od patrolj, da se je ta spopadla z Italijani, ki prodirajo proti Vodnjaku, zdrveli proti bojišču. Razvila se je huda borba, ki pa ni dolgo trajala. Na bojišču je ostalo 12 mrtvih Italijanov, ujetih pa je bilo mogoče 12 ali 15. Od teh je bilo nekaj ranjenih. Poleg orožja in opreme je ostala na bojišču tudi gasilska brigadna, ki so jo Italijani vozili s seboj, da bi menda ne trpeli žeje. Italijanska enota je štela 45 do 50 vojakov. Nekaj jih je že takoj v začetku spopada zbežalo v gozdove in so jih začeli partizani lovit. V tem lovu je nekaj Italijanov padlo, ujeta pa sta bila eden ali dva.

Ujeti Italijani so morali narediti nosila za svoje ranjence, ker je bilo partizansko poveljstvo mnenja, da morajo Italijani sami poskrbeti za svoje ranjence. Sleči so morali uniforme, naložili so na ramena nosila z ranjenci in po naj-

Vlado Lamut: DEBLA V GOZDU — Gorjanci 1961 (Iz ciklusa: Po poteh Gorjanskega bataljona)

bližji poti se je žalostna kolona napolnila proti Kočevju. ba je čez nekaj dni javljala, da je bilo italijanski komandi silno nerodno, ko so prišli ujeti in nato izpušeni Italijani v taki »opremi« v Kočevje posebno zato, ker so ta tragikomični sprevideli tudi slovenski prebivalci in se Italijanom škodoželjno smejali. Menda je neki italijanski oficir celo dejal, da bi raje videl, da so partizani ujetnike postrelili, kot pa da so jih izpušili domov kar brez vojaških insignij.

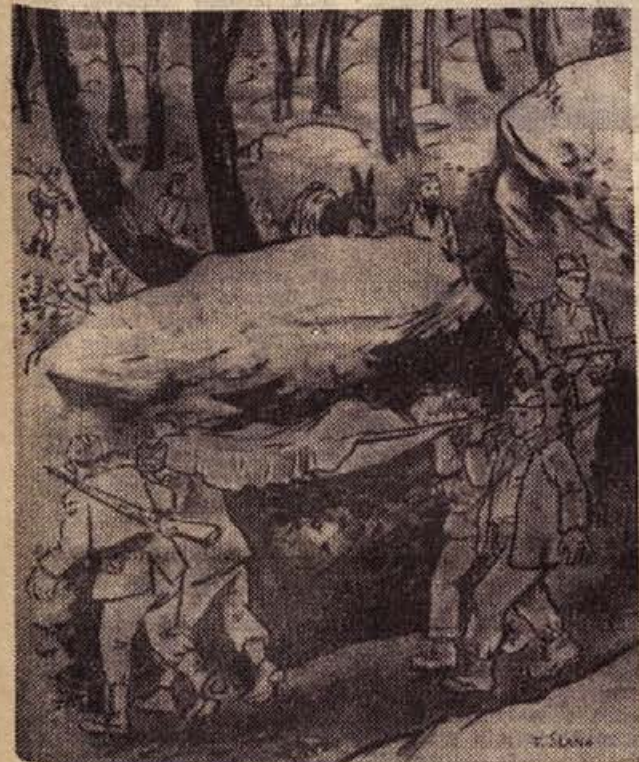
V tej borbi je bil eden od partizanov lažje ranjen, eden od Gubčeve brigade pa je padel. Pri iskanju pobežlih ali morda padlih Italijanov smo našli na višini proti Kočevskemu Roga. Naša obveščevalna služba okostje nekega možaka, pri katerem ni bilo ničesar drugega razen nekaj raztresenega čevljarkega orodja. Kdo bi to bil, seveda ni bilo mogoče ugotoviti. Verjetno pa se je nad nekim čevljarjem, ki so ga Italijani ujeli bogved kje, znesla italijanska soldateska v roški ofenzivi in ga kot strašnega upornika in tolovaja pobila.

6. julija 1943 je general Gambara v posebni okrožnici poveljstvom divizij analiziral petnajstdnevno aktivnost italijanske vojske v drugi polovici junija 1943. Najprej je hvalil dejstvom svojih bataljonov, ki štirim brigadam ni-

so dali niti štiriindvajset ur oddiha in jih končno prisilili, da se je morala preostala največja formacija umakniti v Kočevski Rog, »kjer — kakor vemo — je težko odkriti kake možnosti za vzdrževanje.« V isti sapi pa prizna, da »so znali ti partizani slajno manevrirati in se »odrgati« od naših bataljonov kadarkoli so to želeli.« Ko ponovno razlaga kakšna naj bo taktika italijanskih enot, podčrtava kot svarilni zglede nepravilnega nastopanja prav kolono iz Oneka in pravi:

»V pouk želim navesti neki primer. Garnizija v Oneku je čisto v skladu z mojimi navodili šla v akcijo s 45 možmi, 45 mulami, 2 težkima ter 2 puškomitraljezoma ter pustila v vojašnici kako desetino mož. Ta mali oddelek — ki je vedel, da se v coni zadržujejo uporniki — je prodiral v koloni, razvrščeni mož za možem po kolovozu na dnu doline z maloštevilno tako imenovano »predhodnico« na čelu. Ti vojaki so šli prav tako drug za drugim 50 metrov pred oddekom po isti poti. Odred (reči moram brez oklevanja — premalo zvit) je moral biti v tem primeru presenečen. In je tudi bil. Rešila ga je le osebnost hrabrost posameznikov, saj bi bili sicer lahko vsi pobiti. Tu se moramo spontano vprašati: »Kaj si je obetal poveljnik tega oddelka, kakšna je bila njegova klavrna zamisel akcije, kakšni so bili pravzaprav njegovi pojmi o gverili?« Sklepati moramo, da si je najbrž mislil, da gre na sprehod, le zato, da zapusti na ukaz svojo garnizijo. Nič tragičnega v tem; so stvari, ki se dogajajo — pa tudi drago plačajo!!!«

Po uspehi borbi na Vodnjaku pri Rajhenavu sta obe brigadi na istem mestu nadaljevali počitek, se nahranili in potem odšli proti Kolpi. Kmalu pa ju je pričelo italijansko letalstvo iskati, seveda brez uspeha. S težkimi bombami so sicer obmetavali gozdove, toda brigadi sta nemoteno nadaljevali pot proti Beli krajini in spotoma v noči od 28. na 29. junij napadli italijansko-belogardistično postojanko v Predgradu pri Starem trgu na Kolpi.

France Slana: PRENOS RANJENCA

sta jima poveljevala polkovnika Pelazzi in Sordi, prekoračili progo in bili naslednje dni v bojih z nasledujočim sovražnikom odsekih Dobrnjč, Dobrava in Vrbovec. Posamezne kolone Gubčeve brigade so se ponovno združile na Kulovih selih ter se nato skupno premaknile na odsek Dolenjskih Toplic, kjer je že bila Tomšičeva brigada. Ranjene in bolne partizane so oddali v roške bolnišnice, potem pa sta obe brigadi nadaljevali pohod skozi Suho krajino na Rog in proti Kolpi.

jali tudi po Rogu, bili več dni na Podstenicah, na Zagi Rog, v Trnovcu, v Rajhenavu, Resi, Ribniku, Štalah, Smrečniku, Starih žagah, Poljanah in v Komarni vasi.

Bile so to mobilne enote divizij Isonzo in Cacciatori ter XXI. Aprile. Mobilna enota divizije Isonzo je vdirla na severovzhodni rob Roga in bila po italijanskem poročilu 26. junija na odseku Smrečnik — Rampoha, medtem ko sta dva bataljona divizije Cacciatori in enote XXI. Aprile prodirala s kočevske strani na odsek Topla reber. Prav s temi pa sta se Tomšičeva in Gubčeva brigada 24. junija spopadli ob cesti med Starim logom in Smuko. O tem spopadu poroča general Gambara, da je bil bolj oster, da je padlo osem njegovih, med njimi en oficir in en črnosrajčnik, štirinajst mož pa je bilo ranjenih, medtem ko so partizanske izgube, ki jih še ugotavljajo, ogromne.

Kako je boj v resnici potekal in kakšne so bile partizanske izgube, o tem pripoveduje takratni komisar Gubčeve brigade Franco Pirkovič-Cort tako:

»Na povratku z nemškega zasedbenega področja so v drugi polovici junija 1943 vodile slovenske brigade borbe z Italijani in

France Mihelič: POZGANA VAS

Prav gotovo bi onemeli, ko bi...

Ob robu občinskega praznika novomeške komune ali zapis o tem, kar nam v naglem utripu razvoja in življenja rado uide

Najbrž ste začudeni nad tem nenavadnim naslovom! Začudenje pa bo kar hitro splahnelo, ko vam bomo prišepnili nekaj ogorčenih vzklikov in opazk:

— Stalno prekopujejo te mestne ulice, jarek tu, pa spet jarek tam in ko bi vsaj zasuli in poravnali, da bi bilo tako kot prej! Kaj vraga le rijejo toliko po zemlji? Menda ja ne iščejo zlato? No, na občini bi ga prav gotovo potrebovali! —

— Oh, to kandijsko vozlišče! Koliko časa ga bodo še urejali, me pa res zanima! Kako se igrajo z našim denarjem! —

— Kje le so imeli pamet, ko so gradili to menzo! Tako moderno je urejena, človek pa ne more dobiti prostora, zato ker je premajhna! —

Roko na srce, dragi Godrnjač, in priznaj, da je vsaj ena ali pa vsaj delček ene izmed zgornjih treh opazk v zadnjem letu dni zdrsnil tudi preko tvojih ust. Nič se ni treba opravičevati in tudi zardevati ne! Ljudje smo pač takšni, da radi pogodrnjamo, v opazkah, ki nam takole nehoté zdrsejo preko ustnic, pa je prav zares navadno več trenutnega ogorčenja kot pa resnične zlobe.

Ta izpodbuden uvod naj bo začetek našega sprehoda po komuni na dan, ko slavimo občinski praznik. Še prej pa je na vrsti uganka z naslovom.

Prav gotovo bi onemeli, ko bi se lahko za nekaj trenutkov prestavili na primer v Novo mesto ali pa tudi v marsikateri drug kraj novomeške občine, ki bi bil takšen, kot je bil lani, ko smo slavili občinski praznik. Samo nekaj trenutkov bi gledali njegovo tedanjo obliko, nato pa bi spet prav na hitro obrnili kolo časa za 365 dni in se prestavili v današnji dan. Da, v tem primeru bi prav gotovo onemeli... Od začudenja, kako močno se je spremenilo marsikaj okoli nas, od začudenja nad vsem, kar je novega samo v zadnjem letu dni...

Najprej »Zlobne« opazke...

Ze malo prej smo poudarili, da opazke, tiste, ki smo jih našli v uvodu, niso zlobne, torej brez zamere! Kljub temu jih bomo vsaj malo preresetali.

Res je, jezili smo se nad stalnim prekopavanjem mestnih ulic v letošnji spomladi in poletju. Tu in tam smo morali narediti po nekaj korakov več, da smo obšli nezasete jarke, morda smo si včasih na ta račun oblatili tudi čevlje, toda... Res je, toda danes ni v našem mestu prav nobenega sledu več o jarkih. Mnogi koraki nas, delovnih ljudi, so popolnoma zravnali svežo prst, ki nas je nekoč motila. Upamo, da

veste, da je kabliranje novih telefonskih vodov za avtomatsko telefonsko centralo v Novem mestu končano. Jarke pa je bilo treba kopati prav za nove kable. Mnogo milijonov dinarjev je vložilo Podjetje za PTT promet Novo mesto v to nujno potrebno delo. To je bil eden izmed pogojev, ki bodo omogočili, da bo verjetno že sredi prihodnjega meseca v našem mestu pričela delati avtomatska telefonska centrala.

Zdaj še kandijsko vozlišče. Ali si sploh še lahko predstavljate, kakšno je bilo nekoč, še pred letom dni? Nepregledni ovinek v križišču (koliko nesreč bi bilo morda na njem zdaj, ko se je promet tako povečal!) je »sanirano, zgrajeno izmikališče za avtobus, poseben prehod za pešce, ob vsem tem pa že raste majhna zelenica, ki bo poživila asfaltno, betonsko in granitno okolje ceste. Jezili smo se nad počasnostjo del, toda dela so bila opravljena temeljito, to moramo priznati. In koliko je vse to veljalo? »Samo 3 milijone!

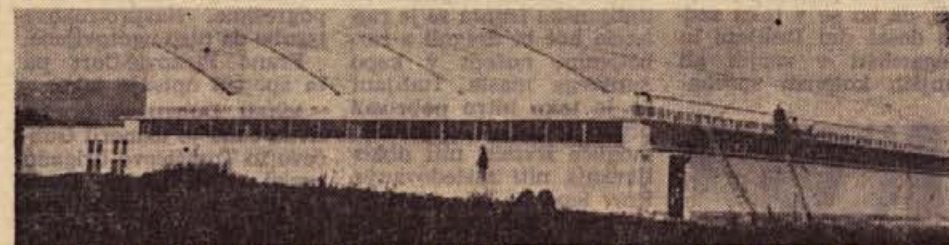
Samo menza ali preurejeni obrat družbene prehrane nam še preostane. Najbrž ve malo kdo od nas to, da je zelo malo takih sodobno urejenih obratov, kot je naš, čeprav mnogim abonentom, ko pridejo ob dve na kosilo, včasih popusti ventilček, ker morajo čakati, da dobe prostor pri mizi. Toda roko na srce in priznajmo: več kot deset minut ni še prav nihče čakal! Neučakani smo pač! Deset minut pa res ne pomeni toliko, da bi se bilo vredno razburjati, kajne? Hrana je okusna in cenena, v obratu je snažno, vsekakor pa veliko veliko bolje, kot je bilo nekdaj. V ta namen je občina odobrila lani in letos 24 milijonov dinarjev.

Mejniki preteklega leta

Izprehod po 365 dnevih od zadnjega občinskega praznika pa tja do tega, ki ga bomo praznovali v prihodnjih dneh, bo dolg, zato si moramo že v

začetku izdelati potovalni načrt. Ko smo razlagali naslov »Prav gotovo bi onemeli, ko bi...«, smo oddali: »lahko zavrteli kolo časa za 365 dni nazaj«. Poleg tega, kar bi nas na ta način spravilo v nemajhno začudenje že s tem, kar bi opazili, je še mnogo tega, česar ni mogoče ugotoviti s pogledom, pa je vendar pomembno.

Gospodarjenje in gospodarnost sta vrednosti, ki sta dobili prav v zadnjem letu dni nov pomen. V proizvodnji ne merimo več samo na kilograme, tone, metre in podobne mere. Proizvodnjo smo začeli ocenjevati z novimi, ekonomskimi merili. Predvsem nas zanima, koliko stane proizvodnja, kako so izrabljene zmogljivosti tovarn, kako proizvedeno blago prodajamo na

V ponedeljek, 29. oktobra ob 11. uri bodo v Bršlinu slovesno odprli novomeški obrat tovarne ISKRA iz Kranja

tržišču in kolikšen dohodek ustvarja kolektiv s svojim delom. Takšen, povsem nov in izpremenjen odnos do proizvodnje je pomemben mejnik, ki smo ga dokaj trdno postavili prav v razdobju zadnjega leta.

Delitev osebnih dohodkov in čistega dohodka, ki se je do letos marsikje razvijala precej divje, smo zajezili in vpeljali v strugo ekonomičnosti. Tu in tam je prišlo do burje, vendar ni nikjer škodovala, ampak kvečjemu koristila. Danes je vsakomur popolnoma razumljivo, da lahko dobi samo toliko, kolikor je ustvaril, čeprav je bila ta »abeceda« početeke marsikje precej trda... To je drugi mejnik.

Investiranje ni več samo v bi namen, tako kot nekdaj. Preden vložimo denar v ka-

terikoli objekt, se zdaj že zelo resno vprašamo: v kolikšnem času bo investicija končana, kako hitro se bo vloženi denar vrnil in kakšni so pogoji na tržišču stroke, v katero denar vlagamo. Investicije niso zato nič manjše, brez dvoma pa lahko pričakujemo precej večje uspehe, kot smo jih imeli od investiranja doslej. Na malo prej opisani način pretehtane naložbe so resno zagotovilo uspešnosti.

Gospodarsko združevanje ali integracija je novost in logična posledica novega gospodarskega sistema, ki zahteva varčnost, gospodarnost in razumno povečevanje proizvodnje. Nejevernim Tomažem, ki zmagujejo z glavami in govore: »Kaj boš pa v naši revščini združeval?« naj kar takoj odgovorimo: tudi v naši komuni smo že začeli! Iz kmetijskih združenj smo z združevanjem ustvarili tri

je torej tudi pri nas že na pohodu.

Na sejah ljudskega odbora je živahno

Odborniki se oglašajo k besedi, pretehtavajo predlagana poročila, odloke in sklepe. Razprave so včasih burne, tu in tam je slišati ostre kritike na račun slabega gospodarjenja v podjetjih in zavodih. Poročitvene izjave niso več samo formalna točka na koncu dnevnega reda, ko si vsakdo oddahne, ker ve, da bo zdaj zdaj konec seje. Marsikateri predlog je zavržen z utemeljitvijo, da ga je treba bolj pripraviti.

Odborniki razpravljajo o vzrokih za slabo gospodarsko stanje v kolektivih, zahtevajo pojasnila, priporočajo ukrepe in zavzemajo široka stališča. Nekdanje ozkosti

in lokalističnih gledanj je vse manj in manj.

Kaj je novega na cestah?

Mislimo na ceste, takšne, ki povezujejo naselja, ki zmanjšujejo razdalje med ljudmi, na dobre ceste, ki omogočajo hitrejše zveze in prihranijo stroške za vzdrževanje vozil. Tudi tu je kopica novosti.

Na cesti Otočec-Gumberk —Ratež so letos dokončali vsa zemeljska dela, ki so preostala iz prejšnjih let. V gradnji je spet sodelovala mladinska delovna brigada skupaj z delavci novomeškega Komunalnega podjetja. Letos je bilo porabljenih 2.300.000 din, za dokončanje del pa bo treba odrediti še okoli 3 milijone (za makadam in gramoz-

ni posip). Kot vse kaže, bo nova cesta izročena prometu še letos. Pomembna je zaradi predstavite živinskega sejmišča z levega brega Krke na desni breg. Novo sejmišče bo dobilo prostor pri Cikavi, po novo zgrajeni cesti Otočec —Ratež pa bo preko mostu v Otočcu usmerjen promet vprežnih vozil, ki je na sema-nje dni povzročal velike težave v mestnem prometu. Nova cesta (ceste in ulice so bile zaprte z dolgo kolono vpreg) in v komunalni higieni.

Cesto Gabrje — Jugorje, ki bo Jugorje povezala s svetom, gradijo že vrsto let po vojni. Dela se približujejo koncu, zato lahko upamo, da bo cesta za občinski praznik dograjena. Živo sodelovanje prebivalcev obeh vasi, ki so vložili nemalo ur prostovoljnega dela, je letos veliko pomagalo. Stroški gradnje bodo znesli okoli poldrugi milijon din.

V programu je ureditev ceste skozi novo stanovanjsko naselje Kodeljev hrib v Zabji vasi, kjer je bil pred nedavnim položem vodovod. Ne smemo pozabiti obsežnih vzdrževalnih del na cestnem odseku Mačkovec — Novo mesto, obsežnejše modernizacije in vzdrževalnih del, ki so bila izvedena na cesti Novo mesto — Žužemberk, vzdrževalnih del na priključku avto ceste pri Karteljevem itd.

Se letos je predviden začetek gradnje nove ceste Frata — Brezova reber, s katero bo Suha krajina dobila neposredno zvezo z Novim mestom. Modernizirati pa so pričeli cesto Brezovica — Smarješke Toplice. Letos bodo utrčili cestišče in opravili zemeljska dela, asfaltiranje pa so zaradi zime odložili do spomladi.

Po asfaltnem tlaku mestnih ulic

Približno 10 milijonov dinarjev bo veljalo letos asfaltiranje mestnih ulic in ureditev pločnikov.

Zagrebska cesta je letos v vsej dolžini do IMV dobila granitni tlak, pločniki pa so urejeni v polovični dolžini.

Zadnji boj Milana Majcna in Ivana Mevžlja

28. in 29. oktobra 1941 na Murencah

Ob letošnjem praznovanju partizanskega praznika novomeške občine bo poteklo že enaindvajset let, odkar je v junaškem boju z nemškimi policijskimi oddelki na Murencah pri Sentjanžu na Dolenjskem padel Milan Majcenc ob enem s svojim bratrancem Jančetom Mevžljem. Ob našem prazniku, ki je pravzaprav praznik vse naše ožje Dolenjske, je prav, da obudimo tudi spomin na ta dva junaka, saj so se konec oktobra 1941 zbirale vse dolenjske partizanske čete in skupine, da se združijo v Dolenjski bataljon in udarijo na obsavsko preseljitveno področje, kar se je potem deloma izvršilo z napadom na Bučko.

Milan je bil rojen 17. novembra 1914 v Sentjanžu na Dolenjskem. Po končani ljudski šoli je bil dve leti natakarski vajenec v kolodvorski restavraciji v Karlovcu, potem v Zidanem mostu in Pragerskem. Zatem je bil uslužben v Ljubljani (bife Daj-Dam), medtem odslužil vojaški rok in leta 1940 vzel v najem restavracijo »Keršič« na Celovški cesti. Po italijanski okupaciji je ljubljanska kvestura že v maju 1941 prijavila vojaški oblasti restavracijo »Keršič« kot zbirališče upornih elementov in komunistov. Milan Majcenc je bil ob enem s bratom Marjanom (roj. 4. maja 1921) od vsega početka organiziran v OF in

zelo agilen aktivist v Ljubljani. Pri svojih akcijah je bil tako drzen, da ga je celo politično vodstvo opozorjalo k večji previdnosti. 29. julija 1941 je Milanov brat Marjan ustrelil gestapovskega šoferja Rebensternerja v ulici za Glasbeno matico. Italijanska konfidentska mreža je kmalu zaslutila, da je to dejanje izvršil eden od Majcnov in je bil Milan v avgustu 1941 aretiran. Zaprt je bil v šentpeterski vojašnici skupno s petimi tovariši, med katerimi je bil tudi Franc Leskošek-Luka. Ko je brat Marjan, ki se je po dejanju umaknil v Sentjanž na Dolenjsko, zvedel za Milanovo aretacijo, se je takoj vrnil v Ljubljano in pretihotapil Milanu v zapor pile, s katerimi so potem prepilili mrežo na oknu celice in so Milan Majcenc, Leskošek in tovariši že 7. avgusta 1941 ušli. Medtem so brata Marjana, ki je po prihodu v Ljubljano živel v ilegali, slovenski policijski agenti izsledili in 10. avgusta 1941 je bil v Tugomerovi ulici v Šiški v boju ustreljen — Marjanova krogla pa je podrla tudi policijskega agenta Jagodica.

Po uspelem begu iz šentpeterskih zaporov v avgustu 1941 odide Milan Majcenc v Iški Vintgar in se tam priključi partizanom, ki jih je vodil pozneje pobegnil v Nemčijo. Novak Ljubo Sercer. Milan, ki je bil po postavi visoko rase in krepak, je v Sercerjevi partizanski skupini sto-

ril več dejanj, ki so značilne za njegovo drznost in osebni pogum. Tako je n. pr. v prvih dneh septembra, ko je bil partizan v Sercerjevi skupini, zvedel, da je med turisti in ljubljanskimi izletniki v Iškem Vintgarju tudi nekaj preoblečenih policijskih agentov in karabinerjev. Milan gre s tovarišem h kočji Planinskega društva v Iškem Vintgarju, pusti tovariša v gozdu blizu kočje, sam pa se brez sukničja in z zavihanimi rokavi kot izletnik pomeša med ostalo občinstvo. Kmalu stakne preoblečene agente, se z njimi spre, jih oklofuta in obrca, spodi iz gostišča in enega od njih še zgrabi in vrže v Iško, nakar se vrne v Sercerjevo četo. Italijani so naslednje dni oskrbnika kočje zaprti, kočjo samo pa požgali.

V prvi polovici septembra 1941 je Glavno poveljstvo poslalo Milana Majcna in Jožeta Noseta-Spana s sedmimi tovariši, med katerimi so bili tudi partizani Saša, Efendi in Zakrajšek Viki, v Mirensko dolino z nalogo, da tam organizirajo partizansko četo. V okolici Sentjanža in Mokronoga je Milan do začetka oktobra delal predvsem propagandno, kmalu pa je imel okoli sebe skupino šentjanjskih in mokronoških fantov, ki so se pripravljali na oborožene akcije. Milan sam je nad Mokronogom sprožil prvo puško v tem okolišu in sredi belega dne streljal na jugoslovanskega orožnika, ki je bil takrat v italijanski službi. V prvi polovici oktobra

Dobra metla vse pomete — slika pa nam pove se kaj: »vsaj« dva Novomeščana nam kaže, ki hodita pravilno čez kandijski most po levi strani!

Preostanek pločnikov bo končan potem, ko bodo zaključene gradnje novih stanovanjskih stavb — stolpičev. Pred nedavnim so zalili z asfaltno prevleko tudi pločnike na Partizanski cesti od Zelenine do kandijske bolnišnice. Asfaltirana je De Fračesčeva ulica in prostor pred kirurškim oddelkom bolnišnice. Asfaltiranje Čitalniške ulice še poteka, opravljeno pa je bilo asfaltiranje dovodne ceste in dvorišča OLO Novo mesto. Še letos bodo začeli kockati Škrabčevo ulico, ki povezuje Glavni trg z živilskim trgovom.

Sodobnejša in boljša javna razsvetljava

Neredko smo se oglašali na zborih volivcev in kritizirali javno razsvetlavo. Tudi na tem področju ni mogoče zatajiti napredka. Vsega hkrati prav gotovo ni mogoče urediti, če pa seštetamo zgolj to, kar je bilo narejenega letos, si lahko obetamo vedno več izboljšav tudi v javni razsvetljavi. Če se morda zvečer vračate z avtobusom iz Ljubljane, boste morali priznati (najbrž tega doslej niti opazili niste!), da je naše mesto vsakemu potniku in tujcu dostojno predstavljeno.

V zadnjem letu dni je bila urejena javna razsvetljava v Zabji vasi, kjer je doslej sploh ni bilo; v Vavti vasi pri Straži je zasilno urejena na prometnem križišču pri mostu; razne dopolnitve in preureditve pa so bile opravljene v nekaterih stanovanjskih ne v predelih Novega mesta in na Dvoru pri Žužemberku. Pravkar urejajo javno razsvetlavo v Šmihelu pri Novem mestu in na odseku Brezovica — Smarješke Toplice. V pripravah je ureditev sodobne javne razsvetljave v Novem

mestu od gostilne Osolnik do železniških zapornic v Bršlinu, ki bo končana še letos.

Ureditev tega, kar smo povedali o javni razsvetljavi, bo zahtevala okoli 10 milijonov dinarjev. Približno 3 milijone bo prispeval sklad za negospodarske investicije pri ObLO, ostalo pa ljudski odbor pričakuje v obliki prispevkov od podjetij, ki se razvijajo v industrijskem predelu Bršlina.

40 milijonov za vzdrževanje!

Mamica sedi na klopci v nasadu in zaljubljeno opazuje otročička, ki pleza preko žice, napete med količki, stopica po nasadu, trga rožice, in upogiba mlado drevesce. Skupino šolske mladine nosi pot mimo nasada, toda namesto da bi ubrali korak po stezičah, jo mahnejo čez skrbno negovane travne gredice. Neznani zlikovci ne vedo v svoji objestnosti, kaj bi počeli, pa se spravimo nad klop ob sprehajališču in jo razstavijo ter cementno podnožje vržejo v Krko. Tudi takšne stvari se dogajajo.

V javnih nasadih, v javni razsvetljavi, v kanalizaciji in vseh ostalih komunalnih napravah so naša sredstva, mi vsi, občani, smo jih na razne načine prispevali. Ne moremo sicer trditi, da je takšen odnos splošen, opaziti pa ga je vendar lahko in je vse prej kot lep. Samo redno vzdrževanje komunalnih naprav stane ljudski odbor 40 milijonov dinarjev letno! To so precejšnja sredstva, ki jih ne gre zametavati. Drugačen, odnos do javnih naprav pa poleg sredstev terja tudi dejstvo, da je vanje vložena nemalo truda, skrbi in dela ljudi, ki te naprave upravljajo.

Po ceveh je pritekla voda

Vodovodna pipa je dandanes nekaj samo po sebi umevnega, marsikje pa so za to ugodnost še vedno prikrajšani. Vodovodno omrežje je v novomeški komunici že precej razširjeno. Oglejmo si, koliko naselij je dobilo vodo, in katerim naseljem se vodovod še obeta.

Letos je bil dograjen vodovod v Smarjeti (3 milijone), razširjen je bil v Žužemberku tudi na desni breg Krke (3 milijone), v Novem mestu je bilo podaljšano vodovodno omrežje, kot smo že omenili, ko smo govorili o mestnih ulicah, v novo naselje na Kodeljev hrib, začela pa so se obsežna dela pri gradnji krožnega vodovoda Gotna vas — Regrča vas — Šmihel — Kandija. Prva stopnja tega načrta: odsek Gotna vas — Regrča vas je že uresničena in je veljala 2 milijona in pol dinarjev. Gradnja krožnega vodovoda je eden izmed pogojev za normalno obratovanje bolnišnice, ki jo gradijo v Kandiji. V pripravah je gradnja vodovoda v Smarjeških Toplicah, ki bo napajal tudi Brezovico (zanj bo treba odrediti 18 milijonov dinarjev). Zaradi gradnje montažnih hišic pri Zabji vasi pa je bil letos zgrajen tudi podaljšek vodovoda na to novo gradbišče (1 milijon din). Sredstva porabljena za razširitev vodovodnega omrežja, se stekajo iz raznih virov.

Svetloba in moč, ki ju prenašajo žice

Našteli bomo naselja, ki so bila elektrificirana samo v razdobju od lanskega občinskega praznika naprej. Električna luč je nadomestila briljko na področju Zaloviče —

Lakota, v vaseh Gradnje — Gornja gomila, na Vinjem vrhu, na Mladi gori, v delu Družinske vasi in v Mladevni. Če bodo prebivalci prevzeli del stroškov, bo prav kmalu lahko elektrificirano tudi področje vasi Jelendol — Otrsek. Za elektrifikacijo malo prej omenjenih vasi je ljudski odbor odinil iz sklada za negospodarske investicije 6 milijonov dinarjev ali dobro polovico tega, kolikor je veljala. Preostanek je bil zbran s prispevki prebivalcev iz drugih virov.

To so na novo elektrificirana naselja. Oceno tega, koliko novih elektromotorjev bo lahko priključenih na nove žice, koliko raznih električnih pripomočkov bodo lahko prebivalci uporabljali, koliko novih radijskih sprejemnikov bo zapelo po hišah, in oceno vseh ostalih ugodnosti ki jih prinaša elektrika pa prepustimo bralcu.

240 novih stanovanj in razvoj strnjanih naselij

V skladu s programom razvoja občine so letos začeli graditi 160 stanovanj. Od tega gradi družbeni sektor približno 140 stanovanj, preostalih 20 pa zasebniki. V letošnjem letu, se bo poleg tega pričela gradnja novih stanovanj. Razen naštetih gradenj je bilo v mestnih naseljih in na vasi opravljenih brez števila dozidav in predreditev starih stavb, saj se tudi na vasi majhna okna, ki so kmajda prepuščala malo svetlobe, vedno bolj umikajo velikim svetlim oknom, zakaj ne svežev, kjer so skozi strelja in desetletja pripravljali hrano, pa se umikajo sodobno urejenim kuhinjam.

Tako nagla rast naselij, ki jo spremlja razvoj industrije, zahteva načrtnosti tudi v gradnjah. Občina hiti s pripravljanjem urbanističnega načrta za zidave Novega mesta za prihodnjih 50 let. Ta načrt bo že sredi novembra dan na vpogled in v javno razpravo občanom. Hkrati si bomo lahko ogledali, kako si urbanisti zamišljajo zidavo nekaterih ožjih zazidalnih področij Novega mesta (Mestne njive — podaljšek Cankarjeve ulice, podaljšek stanovanjskega naselja Majde Silc, zidava predela Znančeve njive — Nad milni). V razpravo bodo predložene idejne zasnove rešitve prometnega vozil-

LETOŠNJA PROSLAVA OBČINSKEGA PRAZNIKA NOVEGA MESTA

Občinski ljudski odbor, občinski odbor SZDL in občinski odbor Zveze borcev vabijo prebivalce Novega mesta in novomeške občine, da se udeležijo proslav na čast letošnjega 29. oktobra — PRAZNIKA NOVOMEŠKE OBČINE.

V okviru teh prireditev je bila:

22. OKTOBRA odprta v Studijskih knjižnici MIRANA JARCA v Novem mestu razstava: »Življenje in delo pesnika, partizana Mirana Jarca ob 20-letnici njegove smrti«; odprta bo do 22. novembra.

27. OKTOBRA bodo v Dolenjskem muzeju odprli spominsko razstavo o življenju in delu narodnega heroja Dušana Jereba-Stefana; odprta bo do 15. novembra.

V NEDELJO — 28. OKTOBRA: ob 9. uri odhod športnikov po Novem mestu; ob 10. uri — »Tek 29. oktobra« po novomeških ulicah, cilj na Glavnem trgu. Ob 11. uri — svečan zaključek delavskih športnih iger in tekmovanj v Domu ljudske prosvete.

V PONEDELJEK — 29. OKTOBRA: Poboda partizanskih patrol s Frate. Ob 9. uri: slavnostna seja občinskega ljudskega odbora v Novem mestu. Med sejo: raport partizanskih patrol in polaganje vencev na spomeniškem prostoru.

Ob 11. uri: otvoritev obrata tovarne ISKRA v Bršlinu. Ob 17.30: promenadni koncert godbe na pihala.

Ob 19.30: Slavnostna akademija v Domu ljudske prosvete. Sodelujejo novomeški pevski zbori.

šča v Bršlinu in idejni projekt rešitve obvozne ceste mimo bolnišnice v Kandiji. Obvozna cesta v Kandiji je potrebna zaradi nastajajočega bolniškega centra, skozi katerega je po dosedanji cesti usmerjen močan turistični pa tudi tovorni promet proti Suhhi krajini. Uresničitev tega načrta zahteva 130 milijonov, odvisna pa je od tega, kako bomo združevali sredstva za gradnjo te ceste, predvsem pa od pomoči republike, saj bo cesta republiškega pomena.

Sredi novembra bo prav tako dan v javno razpravo načrt idejne zasnove za zaidavo zdravilišč v Smarjeških in Dolenjskih Toplicah.

Zdravstvena pomoč in vzgoja mladega rodu

Hitremu razvoju na ostalih področjih se mora prilagajati tudi zdravstvena služba. Zdravstveni dom v Novem mestu si letos ureja prostore v stavbi v Jenkovi ulici v priložju in prvem nadstropju. Trije sodobni ordinacijski kompleti, lepo urejene čakalnice, prenovljeni prostor in dopoldanska ter popoldanska ordinacija so lepa pridobitev. Poleg ambulanc v Straži, Žužemberku in Sentjerneju so na voljo delavcem iz Novoteksa, SGP Pionir in ZTP Novo mesto še izpostave zdravstvenega doma v omenjenih kolektivih, ki so bile urejene v veliki meri z njihovimi sredstvi in razumevanjem.

V Sentjerneju je šolska stavba — dolgoletni problem! — že pod streho in bo prihodnje leto v celoti dokončana. Za preureditev šole v Stopičah je bilo letos porabljenih 1 milijon dinarjev, za preureditev novomeške osemletke pa 20 milijonov. Prihodnje leto bodo dograjene v šolah v Vavti vasi in v Šmihelu po 4 nove učilnice, ker je v obeh šolah največja stiska s prostorom.

Tudi gradnja stanovanj za zdravstvene in prosvetne de-

lavce se razvija. Zdravstveni dom Novo mesto gradi več stanovanj, prav tako, pa so letos zgradili 4 samska stanovanja za učitelje v Otočcu, 2 družinski stanovanj v Sentjerneju, odobrena pa so sredstva za gradnjo 2 družinskih stanovanj za učitelje v Dolenjskih Toplicah (prebivalci naj povprašajo, zakaj v Dol. Toplicah s gradnjo še niso pričeli).

Kaj naj si še ogledamo, kaj povemo?

Nadaljujmo v Žužemberku, ki se je po lanski proslavi izpremenil v lepo urejeno naselje, zavijmo mimo Straže, kjer bo poleg tovarne vezanih plošč prihodnje leto rasel nov velik — obrat za lesno galanterijo, ustavimo se za trenutek v Bršlinu, kjer industrijsko središče Novega mesta že dobiva svoje prave oblike, saj je nedaleč od Novoteksa, ki je letos dogradil novo sedovo halo, že zrasla stavba tovarne usmernikov industrije Iskra, buldozerji pa že ravnao zemljišče za gradnjo tovarne stekla in za objekte Cestnega podjetja. V Sentjerneju bomo izmenadeni obstali ob svetlem obratu »Uporis« industrije Iskra, pogled se nam bo spočil ob starodavnem otoškem gradu, spremljenem v sodobno gostišče, zamikalo nas bo, da bi malo dlje obstali v Smarjeških ali Dolenjskih Toplicah, ki so se v zadnjih letih z novimi objekti in z vsem, kar je v njih urejenega na novo, močno izpremenile. Če bomo količkaj zavili in asfaltnih cesta, bomo sredi polj, ob gozdičkih naleteli na razvijajočo se obrate družbene kmetijske proizvodnje z novimi hlevi, s silosi, s skladišči za umetna gnojila, lopami za stroje.

Povsod kamorkoli bomo stopili, nas bo spremljal utrip naglega razvoja, velikih izprememb in naporov za povečanje proizvodnje. Skozi vse leto smo vas seznanjali s tem, ko smo pisali in poročali o

(Nadaljevanje na 15. str.)

Da bo nova bolnišnica v Kandiji veliko in sodobno poslopje, pove tudi gornja slika, čeprav je novi objekt zelo »nehvaležen« za fotografa; težko se mu je približati s take strani, da bi bralec lahko dojel celoto moderne stavbe

je odšel Milan s svojo skupino na nemško zasedbeno področje v bližino Kuma, kjer bi se moral sestati s partizani iz ljubljanske okolice in Zasavja. Milan je ta čas večkrat odšel v Zidani most in od tam z vlakom vsaj do Zaloga na dogovorjene sestanke po navodila političnega vodstva in Glavnega poveljstva, čeprav je bila tačas za njim že izdana tiralica od italijanskih in nemških oblasti.

Po povratku na domači teren se je Milanova partizanska skupina razdelila na dva dela, od katerih je ena konec oktobra odšla proti Smarjeti, da skupno z ostalimi dolenjskimi partizani napade nemško postojanko na Bučki, druga pa je pod Milanovim vodstvom odšla proti Sentjanžu in Savi, da organizira prehod na italijansko zasedbeno področje tistih, ki bi se hoteli izogniti nasilni izselitvi v Šlezijo, ki je bila razglašena 20. oktobra 1941.

Proti koncu oktobra je šel Milan s svojim bratom Ivanom in Ivanom Mevžljem, katerega so klicali po domače Janče, v bližino Sentjanža. Spotoma se je še srečal z očetom in bratom Julčtom, potem pa odšel v vas Murence pri Sentjanžu. Svoje sestanke s kmeti je imel v hiši kmeta Rebšeta, ki je pred nemško preselitvijo pobegnil na italijansko področje. Za Milanovo prisotnost je zvedel mlinar Novak, ki se je izdal za Nemca in bil hud hitlerjanec. Zena tega Novaka je nagovorila nekega šestnajstletnega fanta, da je 28. oktobra popoldne javil nemški obmejni policiji, kje se Milan nahaja. (Fant je zato dobil nagrado 50 mark in je bil kasneje kot nemški konfident

kaznovan s smrtjo, žena pa je umrla na porodu.) Nemška obmejna policija je poklicala pomoč iz bližnjih postaj in zvečer že obkloplila hišo, v kateri sta bila Milan in Janče sama. Brata Ivana je Milan malo prej poslal nazaj proti Mokronogu, da nabere novih borcev. Ob šesti uri zvečer je bil prvi napad, ki sta ga z Mevžljem odbila. Oborožena sta bila samo s pištolami in imela nekaj ročnih granat. Zato sta pri obrambi lovila nemške ročne granate in jih še pred eksplozijo metala nazaj med Nemce. Za to je bilo treba seveda velike spretnosti, prisotnosti duha in okretnosti. Pri drugem napadu je tako nemška ročna granata eksplodirala Mevžlju v roki, še preden jo je utegnil vreči nazaj, in mu odtrgala zapestje in del glave. Milan je ostal sam in se boril vso noč do drugega dne.

Ko so Nemci prvič zažgali vogal ostrejša, je Milan razširjeni požar preprečil na ta način, da je v ogenj vrgel ročno granato, ki je raznesla del gorečega ostrejša. Ko je bil že ranjen, se je umaknil proti kleti, še streljal na vdirajoče Nemce, ki so ga potem dobesedno prerešetal z avtomatičnim orožjem.

Po pripovedovanju ljudi je bilo več Nemcev mrtvih in ranjenih, nemško uradno poročilo pa našteva samo nekaj ranjenih.

POROČILO NEMŠKE VARNOSTNE POLICIJE (SIPO) O SPOPADU NA MURENCAH 28. OKT. 1941.

(Cas dogodka: 28. X. 1941. Kraj dogodka: St. Janž pri Radečah. Dne 28. X. 1941 je obmejni stražnik ugotovil, da se v hiši Alojza Vodenika, Murence št. 15, občina St.

Janž, skrivata dva oborožena komunisti. — Hiša je bila obklopljena, vendar je morala obmejna straža počakati na prihod policije (Schutzpolizei), ker je bila straža oborožena le s pešadijskimi puškami. Po prihodu policije so skupno izvršili napad na hišo, vendar je spodletel. Policija je imela pet ranjenih.

Pri ponovnem poizkušenem napadu na hišo je bil lažje ranjen praporščak nemške vojske in kmet Vodenik Poizkus, da bi zažgali hišo, je spodletel. Šele po prihodu težkih minometov in težkih strojníc so banditi prenehali streljati. — V hiši so našli dva mrtva bandita. Bil je to Slovenec M. Majcen, katerega družina je bila izseljena že s prvim valom (izselitve), in Janez Mevžlj. Oba bandita sta v zadnjem času stanovala v Ljubljani, kjer je bil Majcnov brat ustreljen od italijanskih obmejnih oblasti.

Nemci so oba padla borca zapovedali pokopati blizu kraja borbe, čez kakih štirinajst dni pa so ju zapovedali izkopati, ju pri tej priliki fotografirali in zagrebli na pokopališču v St. Janžu. Priče trdijo, da so jima pri pokopu Nemci izkazali vojaške časti in da je nemški oficir pri tej priliki rekel: »Če bi bili vsi nemški vojaki taki borci kot ta dva, bi bili mi sedaj že v Vladivostoku!« Nekli nemški vojak je baje kasneje trdil, da je o borbi z Milanom Majcnom bilo priobčeno poročilo tudi v enem centralnih nemških listov.

(Vsako dopolnilo ali popravek pošljite uredništvu, zlasti še fotografijo padlih herojev, ki jo je ob prekopu baje posnel fotograf Zupančič iz Radeč).

Pogled v novo naselje montažnih hišic v Zabji vasi

Cudovite lepote je razkrila jama Studeno pri Kostanjevici svojim prvim pogumnim obiskovalcem — tistim izpred vojne in v letošnjem poletju. Novomeške tabornike je spodbudila, da bodo še letos ustanovili prvo jamarsko društvo, ki bo načrtno raziskovalo dolenjski podzemeljski svet. Morda pa je tudi pri nas kakšna »Postojnska jama«? Morda lahko trdite, da je na našem kraškem svetu ne bi smeli pričakovati?

Kostanjevica - pod zemljo!

Ne samo otok in galerija in grad in Forma viva — tudi podzemeljska jama je Kostanjevicanom na voljo. In to celo prava krasota kraškega podzemlja. Ko so se pretekli mesec spustili vanjo člani nove meške taboriški klubov OMEGA in STRELA pod vodstvom dr. Uroša Tršana, ni nihče pričakoval tako razkošno zasiganih sten in tako bogato razvejanih hodnikov. Prve podatke o jami je prinesla še skupina, ki se je spustila vanjo poleti pod vodstvom profesorja Fabjana, in taborniki jamarji so zdaj upali, da bodo lahko izmerili hodnike in narisali načrt.

Po kakšnih 80 metrih skoraj vodoravnega praznega hodnika se jama spusti v približno 12 metrov globoko brezno, v katerega je bilo treba splezati po posebnih lestvicah iz jeklene žice. Dno brezna se razširi desno v dvorano, katere strop je dobesedno posut s manjšimi kapniki.

Jezerca na koncu prostora da go služiti, da tu jontknejo podzemeljski potoki.

Hodnik, ki vodi iz dna brezna v smeri vhodnega rova, pripelje v centralno dvorano s precej nagrnjenimi tlomi, ki pa premore res tepe kapnike, zavese in druge fantastične oblike. Dolga je najmanj 30 metrov in visoka več kot deset. Hodnik, ki vodi od tod naprej, ima sicer vse polno odcepi, vendar pripelje jamarja v dvorano, ki je nakopljeno poletju pod vodstvom profesorja Fabjana, in taborniki jamarji so zdaj upali, da bodo lahko izmerili hodnike in narisali načrt.

Skupina je raziskala rov, ki je imel na navideznem koncu vrisano v sivi kratico S. J. in letnico 1933. Razbiti je bilo treba nekaj kapnikov, da je bilo mogoče naprej. Tudi ta podaljšek, od vhoda verjetno najbolj oddaljeni konec, se konča v razpoki, ki je ekipa postavila. Ves trud, da bi prišli skoznje, je bil znan.

Bičanje kot vzgojna kazen

Te dni je predsednik sodišča države Victoria v Avstraliji zahteval uvedbo telesne kazni za mladoletne prestopnike. V obrazložitvi te svoje zahteve trdi, da je bičanje sedini jezik, ki ga mladi pretepači razumejo. S tem je javno izgovoril tisto, kar so že mnogi več ali manj uradno zahtevali, odkar naraščajo nasilstva »bodgejev« (kakor v Avstraliji imenujejo mladoletne izgubljenice).

Previdnosti naj se pridruži še obrtnost! V vaše dobro ho, če olajšate promet. To pa boste dosegli, če boste mislili tudi na drugo.

V Melbourneu so v zadnjih treh tednih zabeležili kar 12 napadov na nič hudega sluteče meščane. Mladi fantje so pogostoma brutalno pretepeli posamezne moške in jih pobili do nezavesti. Uradniku, ki je grajal eno od mladoletnih band, ker so njeni člani nadlegovali neko žensko, so mladoletniki zagnali kladivo v obraz, tako da so ga morali prepeljati z zdravilno čeljustjo v bolnišnico. Skupina »bodgejev« je napadla v melbournskem mestnem parku zvečer pet moških in eno žensko, da so jih morali zaradi poškodb prepeljati v bolnišnico.

Načelo avstralskih bodgejev je: ničesar ne bomo ukradli, samo razbijali bomo.

JACK LONDON:
KRISTOF DIMAČOV
 PRIREDIL:
 Stanko Simenc
 RIŠE:
 Janez Gruden

82. Opolnoči je poljejski poročnik Pollock dal s pištolo znamenje in začela se je dirka. Petintrideset vprej je zdrvelo k potoku. Vsak udeležene je moral povedati policaja svoje ime, ko je postavil mejuljke. Možejo so hoteli, začelo se je prerivanje, vpitje in onemoglo sopihanje.

83. Krš je prišel na eno mesto, kjer je našel nekaj mrtvih krav. Oni, kateri ga je nekoč oplazil z gorjaco. Ženska, eno nogo pa do krvi ohgriženo od psa.

84. Zdej se je začela dirka proti mestu. Ko je napačil dan, je Krš opazil pred seboj sani. Ni preteko pol ure, pa se je vodilni pes še saganjal vanje. Bil je Arizona Bill. Pot je bila ožka in Krš je moral cele pol ure voziti za njim. Na prvem ovinku ga je začel prehitevati.

SREČANJE S SMRTO NA ŽELEZNIŠKIH TRIH

Ko se je direktor novo-meškega »Kremenca« Niko Križanec 25. septembra odpravil s skupino strokovnjakov Industrijskega biroja in »Slovenija-projekt« iz Ljubljane na Poljsko, ni slutil, da bo to potovanje najdramatičnejše, kar jih je doživel. Bil je priča strašne železniške nesreče, v kateri je izgubilo življenje 34 potnikov, 67 pa je bilo ranjenih. O tem pripoveduje takole:

NA POLJSKEM

»Na tem potovanju smo obiskali Projektivni biro za steklarne v Varšavi ter steklarne v Zambkovicah, Jaroszewicu in Kunicah, kjer smo se dogovorili za prakso naših ljudi, ki jih nameravamo poslati tja kot bodoče strokovnjake za tovarno ravnanje stekla v Novem mestu. Odlučili smo se tudi za nakup kalinice, s katero je moč izdelovati razna avtomobilska stekla. Ker smo delo uspešno opravili, smo se zadovoljni vračali prot domu z ekspremom, ki pelje preko Dunaja. Tovariši iz Poljske, s katerimi smo imeli poslovne stike, so nas spremlili na kolodvor...»

NESREČNA NOC

Ker sem s tovariši iz Ljubljane že večkrat potoval, smo že dobri znanci in smo si potovanje kot običajno krajšali s partjo taroka. Nič hudega sluteč, smo z vsvo

vneto zbijali šiske in pagate, ko nas je ob 21.15 močan sunek vrpel po tleh. Sledila sta mu še dva močna udarca, nato se nam je zdelo, da drsimo... Luč je takoj ugasnila, in ko smo malo zatem slišali kapljanje vode, smo bili prepričani, da smo pristanili v reki. Ko je vagon obstal, smo skočili k oknu, kjer se nam je nudila porazna slika: sami razbiti vagoni, eden vrh drugega! Iz našega vagona nisimo mogli, ker sta bila oba vhoda razbita in zmečkana. Nato smo začeli ugotavljati, če smo vsi živi in ceili. Na hitro smo po tleh pobirali raztreseno prtljago in sklenili vagon čimprej zapustiti, ker smo vedeli, da je na tej progi promet močan, in ne bi radi doživeli nove katastrofe.

Jaz sem prvi skočil skozi okno na desni strani vagona in pomagal še ostalim tovarišem zapustiti kraj nesreče. Nikjer ni bilo slišati ne klicov na pomoč ne ničesar drugega.

V bližnjem gozdu smo se ustavili in čakali. Po dobrih petnajstih minutah je iz 5 km oddaljene železniške postaje Piotrkowo že prišla pomoč. Mi smo čakali do polnoči, da so reševalci opravili z najpotrebnejšimi, šele nato smo našega inž. Birso, ki je v času nesreče spal in ga je sunek vrpel v vrata, kjer se je precej udaril, spravili v rešilni avtomobil. Jaz sem šel z njim v bolnico in prebil tam vso noč. Tako je menda

tudi moje ime prišlo v časopise.

Za preostale člane naše skupine so gostoljubni Poljaki lepo poskrbeli, saj so jih

»Vse se je srečno končalo za našo skupino« pravi tovariš Križanec

prenočili in jim stregli do naslednjega dne, ko so prišli po nas tovariši iz Varšave. Drugi dan smo jih prostili, naj sporoče Industrijskemu biroju v Ljubljano, da smo nesrečo preživeli brez hujših posledic, vendar je bil telegraf tako slabo čitljiv, da v

PRED NOVOLOVSKO SEZONO

Na področju Slovenije se razprostira 1.021.848 ha lovišč in ni čudno, da se z večanjem števila divjadi v naših gozdovih večja tudi število lovskih družin, ki jih je 423, in lovcev, od katerih jih je registriranih 11.665. Seveda se na te števil-

Vagon, v katerem je bil tovariš Niko Križanec s kolegi iz ljubljanskega Industrijskega biroja in »Slovenija-projekt«, je po naključju ostal sredi razbitih drugih vagonov nepoškodovan. Vse naokoli pa je neusmiljeno kosila smrti...

Mlatili so po „kameradih“

Obračun z bivšimi esesovci in njihovimi somišljeniki v Berndorfu

»Liga kameradov«, organizacija bivših esesovcev in drugih pripadnikov nacistične ideologije, je od avstrijskega notranjega ministra Africsha dobila dovoljenje za zborovanje in parad v Berndorfu (mestecu, ki je okrog 30 km od

daljeno od Dunaja) z vojaškimi nastavnimi, v veterinarskih uniformah in s kljukastimi odlikovanji. Takšnih parad je bilo v Avstriji že več, zato »kameradi« nimajo nobenih predsodkov več...

»Združuje novega odpora združenje protinacistični, ki so preživeli Hitlerjeva taborišča. Tudi ta organizacija je od notranjega ministrstva zahtevala predpisano dovoljenje za zborovanje, in sicer za isti dan in v istem kraju. Minister Africh njihovi želji seveda ni mogel ugoditi, ker je Berndorf že sodstvarje nacistom. Toda ko so mu predstavniki »Združenja novega odpora« rekli, da se bodo kljub temu

MIHAIL ZOŠCENKO. 129m ovok

NOČNA DRAMA

Da čisto po pravici povem, ne potujem nič kaj rad. Vprašanje prenočevanja mi vzbura vse veselje. V sto primerih mi je le dvakrat uspelo, da sem dobil hotelsko sobo. Toda zadnjič sem se imel zabavati le naključju, da sem prišel pod streho. V hotelu so me imeli za nekoga drugega. Potem so seveda videli svojo zmotno in so mi predlagali, naj sobo zapustim, jaz sem pa tedaj že tako odpoval. Spočetka me je seveda začudila njihova ljubeznivost. Vratar mi je namreč dejal: »Zaj vam moram nekaj priznati: soba ima mapako. Okno je razbito. In če vam bo ponudilo skočila mačka na posteljo, se ne prestrašite, prosimte!«

»Zakaj mi bo mačka skočila v sobo?« sem vprašal začuden. Vratar pa je dejal: »Veste, v višini okna je smetišče, tako da se živali včasih ne znajdejo prav!«

Ko sem stopil v sobo, mi je bila mačja psihologija takoj jasna. Seveda se je lahko zmotila. Na splošno nisem navdušen nad razkošnimi apartnaji, toda ta umazana kamrica me je nekako potrla. Na posteljo je visel lepak z napisom: »Spi hitreje, tovariš! Na tvojo blazino čaka že nekdo drug!«

Dejal sem: »Razen tega pa soba ni posebno udobna. Temna je. Od pohištva pa stoj v njej samo postelja, stol in nekakšna omara! Seveda,« sem dejal, »so pa različni hoteli. Zadnjič sem se na primer v Konstantinovi mokral potri z namiznim prtom...«

»Namiznih prtov pri nas sploh nimamo!« me je prekinil vratar. »Kar pa zadeva mrak, se nikar ne razburjajte! Soba je za spanje. Spite hitreje, tovariš, in nikar ne nadlegujte uprave s svojimi odvečnimi vprašanji!«

Nisem se hotel dalje pripraviti z vratarjem in sem odšel v svojo sobo, se slekel, prečital še enkrat napisa: »Spi hitreje, tovariš! Na tvojo blazino čaka že nekdo drug!« in zlezal v svojo posteljo. Prvi hip sploh nisem razumel, kaj se dogaja z menoj. Zdelo se mi je, kot da drim po bregu. Hotel se se dvigniti, da si ogledam, kakšna postelja je sploh to, toda pri tem sem se zapletel z nožnimi palci v rjuho, ki je imela luknje. Ko sem se slednjič izmotal iz rjuhe, sem prizgal luč in si ogledal ležišče. Izkazalo se je, da je postelja imela posebno ravnilno od glave do nog, tako da se speč človek ni mogel obrniti v vodoravni legi. Položil sem blazino k nogam, potisnil pod njo še svoj koveček in legel narobe v posteljo. Toda zdaj sem bolj sedel kot pa ležal. Nato sem potisnil v sredino svoj plašč in legel na to svojo zgradbo in trdnem upanju, da bom zdaj opravil svoj hitri spaneček. Komaj pa sem zadremal, so me pribele gristi stenice. No ja, dve, tri stenice me ne bi posebno motile, ampak to je bil pravcati naskok z skakajočo konjenico. Takoj sem prešel v večrno protiofenzivo. Toda med najhujšim divjanjem boja je nenadoma ugasnila luč. Zlokore sem vstal in prišel s skakalci in preklinajoč hoditi po sobi, ko sem nenadoma zaslišal trkanje po steni in surov ženski glas: »Kaj, za vraga, poskakujete v nočem času kot kakšen norec?«

Med nama se je vnela prava besedna vojna, ki je ni morem ponoviti, ker mi to prepoveduje spodobnost. »Če vas bom, vrag vas vzemi, kdaj srečala,« je zaključila moja soseda, »vam bom eno prisolila, da veste!«

Hotel sem ji nekaj odgovoriti, toda raje sem molčal in sem samo pograbil omaro in jo zagnal proti zidu, tako da je bila prepričana, da streljam. Zato je ohmolknila. Jaz sem pa porinil posteljo od zidu, pograbil vrč z vodo in polil vodo okoli postelje, da bi zunanje stenice ne moge lesti v posteljo. Med peklenkim pikanjem stenic sem skušal spite zaspati, ko sem zaslišal onstran stene grozen krik. V razpravi, ki se je znova razvila, sem izvedel, da je v posteljo moje sosede skočila mačka in da se je zaradi tega tako prestrašila. Vratar, ta bučman, je vse zmešal. Meni je obljubil mačko, toda v moji sobi je bilo okno celo, v sosednji sobi pa ne.

Danilo se je. Tedaj sem vzel žimnico s postelje in jo razprostri po tleh. Objela me je blaženost... dokler ni nenadoma zadonela z dvoriščnega motorna žaga.

Utrujen in pobit in zelen v obraz sem zapustil nesrečni hotel in prisregel, da moja noga ne bo nikoli več prestopila njegovega praga. Toda usoda je hotela drugače. V vlakcu, ko sem bil oddaljen že sto kilometrov, sem ugotovil, da mi je vratar izročil napačno osebo izkaznico. Ker je bila izkaznica ženska, nisem mogel dalje potovati. Naslednjega dne sem se vrnil v hotel. Seveda mi je bilo vpraženo neprijetno, ko sem se srečal s svojo nočno sosedo, ki je bila odpovala s svojo osebo izkaznico in se je prav tako morala vrniti. Toda ta učiteljska planjava je se izkazala imenitno dekla, tako da sva se ne glede na nočno dramo spoprijateljila. Iz tega je razvidno, da utegne imeti potovanje in bivanje po hotelih tudi svoje dobre strani.

Smrtna obsodba za postrv

Med ribiči ob Sori na Gorenjskem je zaslovela neka velika postrv, ki je šestkrat potrgala ribiške trnike in pobegnila. Kot mesojedi-medvedje je tudi ta postrv povzročala veliko škodo, saj je skoraj sproti uničila ves riblj zarod v tem delu reke. Odbor ribiške zadruge v Zeleznikih je zategadel škienli, da je postrv treba ujeti. Prinesel so električni aparat za ribolov in postrv je plačala ceno za svojo požrešnost z življenjem. Zanimivo je, da so jo ujeli dober kilometer od kraja, kjer se je običajno zadrževala. Bila je dolga 93 cm, tehtala pa je 8 kg.

Še več dalmatinskih vin pod zaščito?

Strokovnjaki Inštituta za jadranske kmetijske kulture proučujejo možnosti, da bi zaščiliti še nekaj vrst dalmatinskih vin, ki so znana po svoji izredni kakovosti. Proizvajalci zahtevajo to zaščito na podoben način, kot je državno tajništvo za kmetijstvo in gozdarstvo zaščitilo znano vino »dingače«, ki ga je mogoče zdaj pridelovati samo na določenem delu potokota Pelješca.

Kmetijska zadruga »Smokvica« na otoku Korčuli je zahtevala zaščito za svoje znano vino »pošipa«, da ga ne bi mogli več ponarejati in vproizvajati v pretranih količinah. Za zaščito bi prišla v postev tudi nekatera druga dalmatinska vina, na primer »grška« s Korčule, »vugavas« z Visa, »amarastina« iz okolice Šibenika itd.

Ta vina je mogoče pridelovati edino iz grozdja, ki uspeva na omejenih in izredno ugodnih terenih. Zdej zaradi neurjenosti tržišča prodajajo velike količine umetnih vin pod temi navizi. V Inštitutu za jadranske kmetijske kulture poudarjajo, da je zaščita teh vin zdaj nujno potrebna.

Novo mesto v luči enega dne

● Novo mesto, kot ga lahko vsakdo vidi. Zivljenje teče v njem kot v drugih mestih. Ima svoje slabe in dobre strani.

● Če hočeš Novo mesto dobro spoznati, videti v njegovo srce, ni dovolj, da ga opazuješ od daleč. Tudi majhno ni, da bi ga dojel z enim pogledom.

● Iz razgovorov, bežnih pomenkov, kratkih zapisov in celodnevnega potepanja po novomeških ulicah je v spodnjih vrsticah nastal le del tega, kar naj bi predstavljalo Novo mesto v luči enega dne. Kajti preveč je vsega, kar bi lahko še prišlo na papir.

● Novo mesto. Kdo ve, od kdaj je na njegovi južni strani globoko vrezana zvijugana struga zelene Krke, v kateri se zrcalijo starinski Breg z gotskim kapiteljem, samostan, sodnja, Ragov log in Trdkovi Gorjanci, ki dobivajo jeseni značilno vijoličasto modro barvo. Zdi se, da je narava tu poskrbela za svojevredno skladje naravnih lepote. Nedvomno ne bi nikjer videli tako popolne, enkratne podobe kakor prav ob pogledu na to mesto z okolice. Ni čudno, da je bilo Novo mesto že v Valvasorjevih časih posebno čislano in da so se kasneje vanj zatekali možje, katerih imena so z slavimi črkami zapisana v zgodovinski literaturi, slikarstva, glasbe in umetnosti sploh.

● Cisto razumljivo je, da Novo mesto v teku stoletij ni obdržalo svoje prvotne podobe in obsega, ampak se je neprestano spreminjalo in povečevalo. Nastala so cela naselja na kandijškem območju, v Brilinu in na zahodnem pobočju kapiteljskega Marofa, kjer je v nekaj desetletjih zrastle velika kolonija manjših stanovanjskih hiš. V tem času so se v mestu pojavile tudi prve večje tovarne in blizu njih večnadstropni stanovanjski bloki, kar daje sedajemu političnemu, gospodarskemu in kulturnemu središču občine in okraja pečat doraščajočega industrijskega mesta. Razvoj industrije pa je pospešil tudi priliv podeželskega prebivalstva v mestna podjetja. Zato se nihče ne začudi, če ga delavec, ki čaka na vlak ali avtobus, povpraša: "Tovariš, morda veste, kje bi se dobila kaka sobica za čez zimo?"

Resnica je, da je oktober mesec največjega povpraševanja po stanovanjih. V mestu ali njegovi neposredni okolici želijo stanovati tisti delavci, ki se na delo vozijo z vlaki, avtobusi, kolesi in motorji, zlasti pa tisti, ki prihajajo v tovarno peč. Pojdimo na železniško ali avtobusno postajo, postavimo se na kandijški strani črpu čez Krko ali pri bencinski črpalki na križišču pri Industriji obutve ter povprašajmo, od kod so. Kar po vrsti bodo naštevili: "Jaz sem iz Kostanjevice, jaz iz Šentjerneja... Maharovca, Šmarjete, s Trške gore, iz Ponikev, Mirne peč, Žužemberka, Dvora, Dolenskih Toplic, Straže, Uršnih sel, Birčne vasi, Stopič, Gaberjas itd. Nekateri med njimi bodo posebej poudarili: »Vstanem jutraj ob pol petih, domov pridem ob šestih zvečer! Njihov delavnik torej ne traja samo osem ur, ampak skoraj dve tretjini dneva!"

■ Megelega oktobrskega jutra sem srečal delavca srednjih let, ki jo je peš primahal v Kandijo. Povedal je, da je

doma nekje blizu Gaberja in je moral to jutro vstati že ob štirih zjutraj. Peš hodi doma vsak dan, zlasti od oktobra dalje, ker se je na kolesu prehladil.

■ Isto jutro sem prižgal cigareto Martinu, ki je pri Industriji obutve precej časa čakal, da je lahko prečkal cesto. »Kar od Hmeljnika sem prišel. Poldrugo uro hoda. Zamudil pa nisem še,« je v naglici povedal.

■ Manjkalo je še pet minut

Navsezgodaj v kandijški mesnici

do šestih, ko sem opazil Ančko iz Novoteksa, ki je nameščala pogonsko verigo na kolesu. »Pred mesecem sem kupila kolo, pa mi nagaja. Od Gotne vasi do Kandije sem morala dvakrat popravljati.« Nekaj minut pred šestimi lahko vsak dan opazuje vrvež, ki pred sedmo uro ne neha. Vse ulice so polne delavcev, uslužbencev, dijakov, učencev, voznikov motornih vozil in kolesarjev. Takrat večina Novomeščanov, zlasti starejši in predšolski otroci, še spi. Svojo budilko so naravnali na sedmo ali polosmo uro zjutraj, nekateri pa tudi za kasneje.

Vendar bi to ne veljalo za marijive gospodinjice, ke že navsezgodaj nakupujejo za zajtrk in kosilo. Že od pete ure naprej lahko srečaš žene v prodajalni kruha na Glavnem trgu, v mesarijah in na živilskem trgu. Tudi njihov mož in sin morata ob trideset na šest ali ob sedmih od doma, v službo in v šolo, zato jima morajo pripraviti zajtrk in malico.

Utrinki novomeškega dopoldneva

Kadar se odpro trgovine, se prične vsakdanji vrvež na novomeških ulicah. Novomeščani in podeželani marijivo obiskujejo prodajalnice, izbirajo blago, se zadržujejo v gostinskih lokalih, odhajajo in prihajajo. Vedno lahko srečaš pred rotovžem znanca, ki je

Na živilskem trgu sem opazil žene, ki so prodajale grozdje, orehe in solato. Kljub temu da ni bil tržni dan, so mestne gospodinjice vestno nalagale v mreže povrtino, izbirale blago in s pripombo: »Se mi mudi,« hitele domov ali po drugih opravkih.

Okrog desete ure je bilo mesto še bolj živahno. Avtomobili so švigali sem ter tja, ljudje so tekali čez cesto, otroci so zagnali krik in vrišč, ko so na igrišču za novo pošto spuščali zrnje. Na Loki je učitelj telovadbe in znani novomeški skakalec v vlišino Miro razlagal dijakom učiteljska, kaj bodo delali pri uri telovadbe. V tem času pa je minevalo pol ure za malico v tovarni zdravil »Krka«, v industriji obutve in drugih podjetjih. Pri bencinski črpalki so tedaj že čakali avtostoparji, da bi prisledili do Ljubljane ali Zagreba.

In še marsikaj drugega se je dogajalo v srcu mesta. Tako sem marsikje videl, kako hitijo zidat in dokončevati dela na večjih stanovanjskih objektih, na več cestah pa sem se ustavljal ob opozorilnih napisih, da je na cesti delo. Ko sem pri kandijškem mestu povprašal Milana Sabliča in Ignaca Dežmana, delavca Komunalnega podjetja Novo mesto, kaj to pomeni, da na več mestih kopljejo cesto, sta pojasnila: »Cesta se je tu pa tam udrla, nastale so kotanje, ki so velika nevarnost za hitro vozeča motorna vozila. Jutri bova delala ponoči, ko je manjši promet in bova bolj varna pred vozniki.«

Ze od daleč me je opazil Jože, ki v kiosku pri mostu prodaja časopise, in mi ponudil jutranji izvod »Dela«. Ko sem odklonil, da bi kaj kupil, se je razhudil: »Boš kupil ali ne? Pojdi pa ti prodajati!« Ko sem omenil, da mu najbrž ni dolgčas, ko lahko skozi okence marsikaj vidi, je poudaril: »Ja, ampak najraje ogledujem ženske noge!«

Kazalec na starinski uri na rotovžu se je pomikal proti dvanajsti, ko so v obrat družbene prehrane pri Domu JLA prihajali prvi abonenti. Srečal sem znanca iz gimnazije. Ta me je opozoril na plakate, ki vabijo na razne prireditve, med drugim tudi na nastop svetovno znane pianistke Dubravke Tomšič, ki je pripravila koncert v Novem mestu.

Mimogrede bi veljalo omeniti komentarje ljudi glede kulturnih prireditev. Med

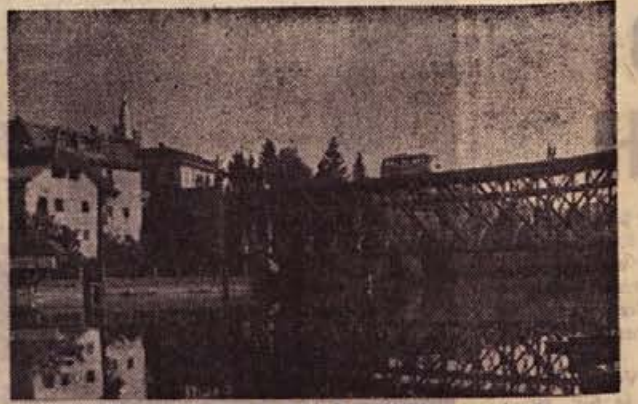
prišel po opravkih na občino, okraj, na zavod za socialno zavarovanje, v zdravstveni dom, na polikliniko in drugam. Zapleteš se v vsakdanji pogovor, se posloviš in greš. Večkrat zveš domače novice, kaj prinaša ta ali oni časopis, kaj je poslušal v radiu, kaj videl na televiziji. Mimogrede slišiš komentarje, kadar gre mimo znana oseba, dekle, žena, zaročenka, snubec. Izveš, da tudi drugod utripuje življenje prav tako kot v Novem mestu, in te marsikaj presenetijo in razveseli.

»Hm, komaj v oktobru smo, pa je že taka za drvale je modroval neki upokojenec, ko je v Skrabčevi ulici opazoval delavce, ki so z motorjo žagali drva. «Sicer pa ni samo v Novem mestu tako. Kaj bi bilo, če bi snežilo kot v Moskvi?« je dodal.

»Vam se pa res ni treba bati, da bi vas zeblo. Dovolj veliko penzijo imate, da boste lahko kupili drva in premog,« mu gospodinja iz Kandije ni hotela ostati dolžna.

Živahno sejmišče

Na ponedeljkovem živilskem sejmu v Novem mestu je bilo prav tako živahno kot vse zadnje tedne. Na razpologo je bilo 1.189 prašičev po 3.800 do 6.000 din; prodanih je bilo 1.039. Cena se od zadnjic ni dvignila, čeprav smo poročali, da so bili najcenejši prašički po 2.000 din. Od občine smo namerič dobili napačno tržno poročilo; v resnici so bili najcenejši prašički na prejšnjem sejmu po 4.000 din. Tokrat so bili kupci iz Bele krajine, nekaj jih je bilo z Gorenjskega in nekaj iz sosednje Hrvaške.

Sence in sonce pod kandijškim mostom

drugim bi radi kvalitetne slikarske razstave, gledali od časa do časa tudi, kako dramo, saj od zadnje republiške revije amaterskih gledališč ni bilo še nobene. Marsikdaj bi radi dobra predavanja, tudi v okviru delavske univerze.

Popoldanski vrvež ne poneha

Novomeščani pravijo: »Težko tistemu, kdor se ne zna živeti v okolje, to se pravi v reki ljudi vzdolj glavne ulice.« Nedvomno imajo vsaj deloma prav, kajti nestrpnost se zlepa ne bo znašel med brnenjem motornih vozil, ki okrog druge ure popoldne preplavijo novomeški Glavni trg. Prometni organi so sicer poskušali urediti zadevo z označevanjem prehodov za pešce, parkirnih mest za vse vrste vozil, toda nedisciplinirani in nepoučeni ljudje (nekateri se samo neredno ne poučene) kaj radi uhajajo v nedovoljene smeri. Pri tem so tako »odločni«, da jih tudi najglasnejša piščalka prometnega milicnika ne ustavi. Tako sem bil tega dne prič, ko je prometni milicnik večkrat briljal in vračal ljudi na pločnik.

Popoldne sem često srečeval skupine fantov, ki so se ustavljali pred izložbami in z glasnimi opazkami obdelovali vsa dekleta, ki so šla mimo. Nekateri so potem zavili v kavarno, drugi pa v kino po karte.

Obiskal sem knjižnico in bil skoraj presenečen, ker je v njej sedelo le nekaj mladih. Zakaj tako? Ali ne bi lahko tisti fantje, ki se zbirajo na trgu in na ulici, sedeli v čitalnici ter se izobraževali?

Opazil pa sem še druge malenkosti, ki pravzaprav niso malenkosti. Primer: fantek se je izgubil na Prešernovem trgu in strahovito jokal. Dve dekleti sta šli mimo, kot da se ju ne tiče, da se je otrok kakih treh let izgubil. Prišla je starejša žena in mi rekla:

»Take so, samo v kino bi hodile in se potepale po mestu!« Zgodbe se kar same ponujajo. Tudi drugačne. Tako n. pr. lahko dobiš smeti na glavo, kljub temu da odlok prepoveduje metanje smeti skozi okno! Nekoga, ki je čakal avtobus pred kandijškim hotelom, pa je »ustrajljiva« stanovalka »požegnala« kar z umazano vodo...

Tih vetrč z vodoj polgrava... (Kette)

Ce opazuješ Novo mesto zvečer, se boš čudil idili, ki jo pričarajo luči. Od daleč je mesto videti kakor velikanška ladja, ki se je zasidrala pod Gorjanci.

Do pol desete ure zvečer je skoraj mir. Kje so ljudje, pomisliš. Kar poglej v kino »Krkie«, pa boš videl polno obiskovalcev, kako spodbujajo glavnega junaka na filmskem platnu. Prav tako tudi v kinu Doma JLA.

In čez pol ure? Stopi pred tovarno zdravil ali pred katerokoli podjetje, kjer delajo v dveh ali več izmenah. Delavci odhajajo. V hipu se začuje ropot motornih vozil, luči začno pobliskovati, promet za nekaj časa spet oživi.

Potem se vrni na Glavni trg: v zgornjo ali spodnjo kavarno ali k vodnjaku na Glavnem trgu. Videl boš delavce, inteligente, fante, dekleta, starejši in mlajše. Pogovor teče in smeji in dobro volja.

Pri vodnjaku stojijo fantje. Pomenkujejo se. Pomenek je dolg. O filmu, o dekletih, o vremenu, o delu, o načrtih. O vsem, kar koga zanima. Prav tako je, kakor takrat, ko se je po mestu sprehajal Dragotin Kette in iskal mir pri tem vodnjaku. Ko se razidejo, »na vodnjaku samé tih vetrč z vodoj polgrava.« Novo mesto spi. Vsaj navidezno, kajti še bi našel ljudi, ki be-dijo, ki delajo in proizvajajo... Ivan Zoran

Novomeška kronika

■ Vstopnic je zmanjkalo prejšnji teden, ko je v Novem mestu koncertiral svetovno znana pianistka Dubravka Tomšič. Kaže, da si Novomeščani takih prireditev še želijo in pričakujejo, da bo koncertna poslovalnica, ki je bila pred kratkim ustanovljena, novomeškemu občinstvu še večkrat pripravila podobne umetniške večere.

■ Naše mesto dobiva vsak dan lepo podobo. Te dni je bila asfaltirana Citalniška ulica, pripravljajo pa še tudi asfalt za mnoge druge ulice.

UREDITE GROBOVE!

Na opazko o neurejenem pokopališču v Šmihelu nam je Zavod za upravo pokopališč v Novem mestu poslal sledeče pojasnilo:

Na šmihelskem pokopališču je pokopanih veliko ljudi iz raznih krajev v Sloveniji. Ko smo pričeli urejevati pokopališče, smo objavili tudi v časniku DELO, da naj se svoji tu pokopanih javijo in uredijo grobove. Ta del pokopališča ni ne načrtno urejen, niti ni rešeno vprašanje finančnega vzdrževanja teh grobov. Zato bo uprava pokopališča vse grobove, ki do 31. decembra 1962 ne bodo urejeni, redno oskrbovani in zanje ne bo plačana pristojbina, oddala drugim interesom. Spomenike in betonske okvire bo Zavod za upravo pokopališč po objavi prodal na javni dražbi.

ki so najbolj prometne. Prav tako je marsikaj novega nad podstrešji stanovanjskih hiš in javnih zgradb. Pred kratkim so na novo prekrili Dom JLA.

■ V zadnjih dneh je zelo marljivo za ta letni čas, saj je bilo nekaj dni zjutraj že 0 stopinj. Seže kasneje, okoli poldne, je toplomer zlezal na 15 stopinj, pihala pa je burja, tako da smo že morali seči po toplejši obleki. Tudi v pisarnah že marsikje kurijo.

■ Na ponedeljkovem živilskem trgu se je poznalo, da se približuje dan mrtvih, ker je bilo naprodaj precej krizantem v ličnih košaricah. Prodajali so tudi papirko po 100 din, zelje po 50 din, solato po 120-180 din, jajca po 25 din, orehe po 150 din, kostanj od 50-80 din, grozdje po 150 din, krompir po 70 din, špinac in motovilec po 500 din, koren po 70 din, pesa po 70 din, ohrovt po 100 din, hruške po 90 din ter smetano v skodelicah po 80-100 din. Prodajalec rib je vabil k sebi, češ da so ribe letos zadnjic naprodaj po 320 in 420 din. Pozornost je vzbujala tudi otroška konfekcija: na zalogi so bile lepe in poceni dolge otroške hlade.

■ Gibanje prebivalstva: rodila je Sterka Blatnik s Šmihelske ceste 20 - deklico. Poročili so se: Jože Jerončič, trgovski pomočnik, in Stanislava Zoran, natakarica, oba Nad mlini 36; Rudolf Milinarič, uslužbenec iz Foersterjeve ulice, in Kristina Francič, farmaceutka iz Dol. Stare vasi; Kazimir Rupnik, uslužbenec s Cankarjeve ul. 30, in Marija Kump, uslužbenka iz Dlančeve 1. - Umri je Franc Matko, uslužbenec z Glavnega trga 27, star 59 let.

Farmis

DELOVNI KOLEKTIV FARMISA - OBRATA

KRKA V NOVEM MESTU

- CESTITA OB DESETEM PRAZNOVANJU
- NOVOMEŠKEGA OBČINSKEGA PRAZNI-
- KA VSEM TOVARIŠEM IN TOVARIŠI-
- CAM V PODJETJH IN USTANOVAH NA
- OBMOČJU OBČINE, ZDRAVSTVENIM DE-
- LAVCEM, NAŠI MLADINI TER VSEMU
- PREBIVALSTVU Z ŽELJO PO NADALJ-
- NJEM NAPREDKU NA VSEH PODROČJIH

Porazna bilanca enodnevnne kontrole prometa

Marsikateremu šoferju se še sanjalo ni, da bo njegovo vozilo v mesecu prometne varnosti nekega dne tehnično pregledano na cesti. Kakor vsak dan, so tudi 18. oktobra odšli mnogi vzorniki na vožnjo, ne da bi se prepričali, če so vozila v redu. Brezskrbno so drveli po cesti, dokler jih niso kontrolni organi cestnega prometa ustavili. Okrajna tehnična komisija pregled vozil in prometni miličniki so imeli tega dne polne roke dela. Ustavili in pregledali so 110 vozil. In ugotovitev? Kar 63 jih je bilo z večjimi ali manjšimi napakami! Kontrolni organi cestnega prometa so ukrepali na mestu samem: petnajstim so odvzeli evidenčne tablice, štirideset so jih denarno kaznovali, osem pa opozorili na manjše napake. To je bila žalostna, toda resnična bilanca enodnevnega pregleda motornih vozil na območju videmske-krške ob-

motorista z evidenčno številko NM-10-226. Luči mu niso gorele. Miličnik ga je opozoril, da mora še istega dne odpraviti napako. Za vsak primer pa si je zapisal evidenčno številko motorja. Medtem ko je bilo že nekaj voznikov kaznovanih z odvzemom evidenčne tablice in z denarno kaznijo, je bil okoli devete ure ustavljen tovornjak NM-12-51. Tehnična komisija je ugotovila, da je na vozilu izrabljena zavora in krmilni mehanizem. Na odvzem tablice je šofer takole reagiral: »Kaj pa morem pomagati, bo pa zato tovarna en dan dije stala!«

Tudi tovornjaku NM-15-40 je miličnik pokazal rdeči znak. Šofer je zatrjeval, da je njegovo vozilo brez napak. Ko pa so mu dokazali, da glava volana ni pritrjena in da so zavorne luči pokvarjene, je osupel dejal: »To je pa nemogoče! Kaj pa je za

izpolnil svoje obljube in je še naprej vozil s tovornjakom, ki je imel slabe zavore, so mu odvzeli tablico.

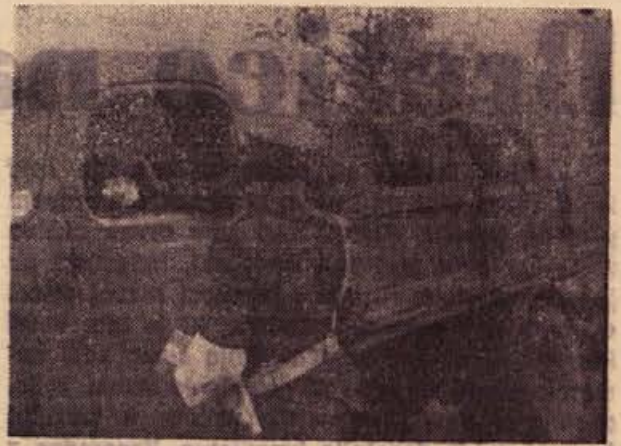
Brezskrbno je ustavljal šofer tovornjaka NM-10-92. Vljudno je pristopil h komisiji in tudi sam pomagal pri pregledu vozila. Na tem tovornjaku komisija ni mogla ugotoviti niti najmanjše napake. Preden je šofer odpeljal, je z nasmejanim zadovoljnim obrazom vzkliknil: »Celo popoldne sem pri tem vozilu in ga redno pregledujem. Ceste so slabe, zato je treba vozilo velikokrat pregledati. Da, res je tako. Če bi vsi tako ravnali, jih tega dne ne bi bilo 63 kaznovanih!

»Kaj bo pa zadruga rekla?«

so bile prve besede traktorista traktorja NM-32-90, ko je moral oddati tablico zaradi slabih zavore in luči.

Voznik fička NM-38-88 se je močno razburil, češ kaj je potrebno pregledovati skoraj novo vozilo. In res je bil njegov avto v redu. Toda tudi pri novih vozilih so že našli napake!

Voznik tovornjaka LJ-73-33 je sam priznal, da mu krmilni mehanizem in ročna zavora ne delata v redu. Ni se protivil odvzemu tablice. »Prav je to«, je dejal, »kontrola na cesti je nujna in jo odobravam. Ljubša mi je kazen, kot pa da bi povzročil nesrečo. Lastniki avtomobila pa bodo dali vsaj enkrat popraviti vozilo.«

Kaže, da je alkohol čedalje manj prijatelj naših šoferjev — 8 poskusov v alkokotestom je bilo tokrat negativnih! Pa so sodi na kamionu...

Po dvanajstih urah naporega dela je okrajna tehnična komisija končala pregled. Vsi so bili utrujeni. Na obratih članov komisije in prometnih miličnikov je bilo prijetno zadovoljstvo. Ne za-

dovoljstvo zaradi tega, ker so nekaj voznikov kaznovali, temveč zato, ker so se zavedali, da bo že jutri manj poravnanih vozil na cesti, pa tudi manj nesreč.

D. K.

Radar in štoparica iščeta prometne prekrške

■ Nič hudega sluteč, je Janez Sofer »navil« svojo fičko do hitrosti 62 km na uro. Proti koncu naseleja, ko je ravno hotel pritisniti na plin, pa ga je ustavila tablica prometnega miličnika: STOP!

■ »Vozili ste točno 62 km na uro, čeprav bi morali skozi naseleje peljati največ 50 km na uro,« mu je pojasnil prometni miličnik.

■ »Kako, saj sem ves čas gledal na števec, pa se ni nikoli pomaknil čez 50,« se je opravičeval Janez. »Sicer pa, kako ste mogli vedeti, da vozim tako hitro?«

■ »Prosim, tu poglejte: na tejle pripravi piše, da ste med 28. in 29. km vozili s hitrostjo 62 km na uro. Plačali boste kazen, ker ste s preveliko hitrostjo vozili skozi naseleje!«

14. oktobra se je začudilo še več voznikov, ki so z nedovoljeno brzino peljali po Zagrebški in Partizanski cesti v Novem mestu. Ta dan je 17 voznikov plačalo kazen, ker so vozili prehitro.

Vsi so ugotavljali, na kakšen način so mogli organi cestnega prometa tako hitro izračunati njihovo hitrost in jih ustaviti.

V čem je »čudež?«

Na Zagrebški in Partizanski cesti so prometni organi prikratk v Novem mestu pre-

Čestitka z Reke

Domači fantje, ki so pri vojakih na Reki: Franc Kastelic, Ivan Vintar, in Alojz Zupančič, čestitajo vsem znancem, domačim podjetjem in ostalim za praznik novomeške občine. Pozdravljajo vse domače, zlasti fante in dekleta.

Vojaki pozdravljajo

Jože Vidic z Zajčjege vrha, sedaj vojak v Valjevem, želi preko našega lista poslati najlepše pozdrave in čestitke prebivalstvu Novega mesta za praznik 29. oktober. Svojim znancem, prijateljem in domačim pa pošilja prisrčne pozdrave. Čestitkam se pridružujejo še: Marjan Muhčič iz Malega Podljudna, Maks Krese iz Hruševca, Martin Kobe s Pristave in Jože Balon z Bizeljskega.

»KAJ BO PA ZADRUGA REKLA?« je vzkliknil traktorist, ki je ta dan moral oddati registrsko tablico svojega »železnega konjčka« NM 32-90. Kaj ko bi se raje vprašal: »KAJ PA BI REKLA DRUZINA PONESREČENEGA OČETA ALI MATERE, KI BI JI MORDA MOJ TRAKTOR LAHKO VZEL ŽIVLJENJE, KER NI TEHNIČNO V REDU!«

hitrost in čas vozila, ki prihaja proti radarju ali se od njega oddaljuje. Tudi s pomočjo tega aparata so prometni organi prestregli in kaznovali marsikaterega voznika, ker je vozil hitreje, kot je dovoljeno.

Kljub temu, da sta oba načina novost pri merjenju hitrosti na naših cestah, sta pokazala zelo dobre rezultate. Predvsem je velika prednost v tem, ker je postopek zelo enostaven in hiter. Kaže, da bodo poslej izgovori tistih voznikov, ki so vozili prehitro in so zahtevali potrebne dokaze, več ali manj odpadli. Zelo prav bosta obe napravi prišli na avtomobilski cesti, kjer je že pravi nered v hitrosti, prehitovanju in podobnem. Radar je pri nekem poizkusu na avtomobilski cesti že znašel avtobus, ki je vozil s hitrostjo 95 km na uro, čeprav je za avtobuse in tovornjake določeno, da smejo po avtomobilski cesti peljati s največjo hitrostjo 80 km na uro.

V prihodnje bodo prometni organi še večkrat »lovili« prehitra vozila, predvsem pa

jim bosta pri tem pomagali pripraviti, ki sta se v poizkusnih dneh izkazali kot izvrstna pripomočka za uvajanje večje varnosti v cestnem prometu.

Ivan Zoran

■ Na nedavnem posvetovanju o vodnem gospodarstvu Slovenije so obravnavali vrsto perečih vprašanj v zvezi s organizacijo vodnega gospodarstva, pomanjkljivo zakonodajo, viri financiranja in podobno.

■ V novem poslovnem združenju dalmatinskih in hercegovaških tovarn so tovarna »Djuro Salaj« iz Mostarja, »Dalmatinka« iz Sinja, »Boris Kidrič« iz Zadra in podjetje »Koteks« iz Splita. Tovarna bombažnih tkanin iz Ljuna se bo v skupnost vključila potem, ko bo začela proizvajati z vsemi zmogljivostmi.

■ Prihodnje leto bodo začeli rekonstruirati tovarno dokumentnega in kartnega papirja v Radečah. Rekonstrukcija bo veljala okrog 1,5 milijarde dinarjev. Delovna sila se bo potem povečala za približno 10 odstotkov, tovarna pa bo nabavila tudi nov papirni stroj, ki bo omogočil še enkrat večjo zmogljivost. Poskusna proizvodnja v rekonstruirani tovarni naj bi stekla v drugem polletju 1964, tovarna pa bo dajala trgu vsak dan okrog 20 ton papirja.

PRAV GOTOVO BI ONEMELI, KO BI...

(Nadajevanje z 11. str.)
lem letu, smo našli marsikaj, marsikaj pa tudi izpuštili. V vsem, kar smo si ogledali, so delo, trud, kaplje znoja, misli, pobude in snovanja slehernega občana novomeške komune, prav zato pa so vsi uspehi, ki smo jih našli, naši uspehi. Osnutek nove ustave, o katerem smo pričeli razpravljati povsod, postavlja v ospredje osnutek nove ustave, o katerem smo pričeli razpravljati povsod, postavlja v ospredje človeka upravljavca in proizvajalca, ki se uveljavlja kot človek tako, da s svojim delom zavestno opravlja svoje naloge v prid družbe in v lastni prid. Vsi uspehi, ki jih dosegamo, se na ta način izpreminjajo v opeke, ki jih vgrajujemo v novo stavbo našega socializma.

Na vsakem koraku: utrip novega

Utrip novega življenja in razvoja je v vsakem udarcu stroja v naših tovarnah, v vsaki brazdi in v delu, ki ga na kmetijskih površinah opravijo sodobni kmetijski stroji. Ta utrip je čutili tudi v izpremenjenem odnosu do zdravstva in do šolstva.

Prav v zadnjem razdobju so se pričele proizvodnja in družbene službe medsebojno prepletati bolj kot doslej. Začeli smo dojemati veliko resnico, da proizvodnja ni mogoča brez šolstva in zdravstva, in hkrati enako resnico, da zdravstvo in šolstvo ne moreta živeti brez podpore proizvodnje. Vse troje: proizvodnja, šolstvo in zdravstvo pa ima svoj prostor in svoje osnovno torišče v komunah.

V ospredju vsega: DELOVNI ČLOVEK

Letošnji občinski praznik praznujemo v času, ko se pripravljamo na široko razpravo o osnutku nove ustave. V izprehodu skozi uspehe in napore, ki smo jih vlagali v razvoj novomeške komune v pretek-

lem letu, smo našli marsikaj, marsikaj pa tudi izpuštili. V vsem, kar smo si ogledali, so delo, trud, kaplje znoja, misli, pobude in snovanja slehernega občana novomeške komune, prav zato pa so vsi uspehi, ki smo jih našli, naši uspehi. Osnutek nove ustave, o katerem smo pričeli razpravljati povsod, postavlja v ospredje osnutek nove ustave, o katerem smo pričeli razpravljati povsod, postavlja v ospredje človeka upravljavca in proizvajalca, ki se uveljavlja kot človek tako, da s svojim delom zavestno opravlja svoje naloge v prid družbe in v lastni prid. Vsi uspehi, ki jih dosegamo, se na ta način izpreminjajo v opeke, ki jih vgrajujemo v novo stavbo našega socializma.

Čestitka za občinski praznik

Dolenjca Tone Ban in Tone Copič, oba iz Brusnic, ki sta pri vojaki v Makedoniji, najtopleje pozdravljata prebivalce novomeške občine in jim čestitata za 29. oktober. Hkrati pozdravljata starše, sestre in brate ter brusniško mladino.

Kontrola na cesti je bila tokrat zelo učinkovita: strokovnjaki LM in iz podjetij so imeli s sabo najmodernejšje tehnične pripomočke za ugotavljanje pravilnosti naprav v prevoznih sredstvih

čine. Glavne napake na vozilih so bile v glavnem slabe zavore in luči. Razveseljivo pa je dejstvo, da od osmih pregledov s preparatom alkokotest, ni pokazal niti eden, da bi bil šofer vinjen. Vemo pa, da je še do nedavnega botroval prometnim nesrečam predvsem alkohol.

Bilo je megleno, mrzlo jutro. Tehnična komisija in miličniki so bili že nared. Miličnik je prvega ustavlil en hudčič, da moje vozilo ni v redu?«

»Zavore na enem kolesu ne primejow, je vljudno povedal miličnik šoferju tovornjaka NM-22-76. Šofer se je izgovarjal na šefa mehanične delavnice, vendar je moral plačati kazen 500 dinarjev. Obljubil je, da bo vozilo takoj popravil. Čez osem ur je šofer zopet našel na kontrolni pregled. To pot je sledila strožja kazen. Ker ni

POVRŠNI TEHNIČNI PREGLEDI MOTORNH VOZIL?

Kolikor bolj se približujemo koncu meseca prometne varnosti, toliko več koristnega se naučimo na cestah. Kaže, da je akcija, ki je imela osrednji namen na razne načine izboljšati varnost v cestnem prometu in ki še vedno poteka, vsaj v novomeškem okraju zelo uspela. Številne komisije in kontrole, ki so se pojavile zdaj na tej, zdaj na oni cesti, so z vso odločnostjo posegle v boj proti prometnim prekrškom, tako da so bili pri kontroli prometa tudi tehnični pregledi motornih vozil zelo učinkoviti.

Tehnični pregledi motornih vozil, ki so bili na mnogih cestah v sklopu prometnovarnostnih akcij v našem okraju od 1. do 20. oktobra, seveda niso zaobsegli slehernega vozila, so pa bili toliko temeljiti, da so marsikatero motorno vozilo izločili iz prometa, medtem ko je bilo več voznikov opozorjenih, da s pomanjkljivo opremljenimi vozili ne smejo na cesto.

Predvsem so kontrolni organi cestnega prometa ugotovili, da je imelo 70 odstotkov v času akcije pregledanih vozil okvare, spričo katerih bi se ne smela pojaviti na cesti. V ta namen je bilo iz prometa odstranjenih 80 motornih vozil. Toliko vozil so iz prometa izločili komaj mesec dni zatem, ko so bila vsa motorna vozila na obveznih tehničnih pregledih. Ker je število izločenih vozil le nekoliko previsoko, upravičeno trdimo, da so bili tehnični pregledi prepovršni, na drugi strani pa so krivi tudi vozniki, ki zelo malomarno vzdržujejo svoja vozila.

Z ozirom na vse podobne ugotovitve, akcije na cestah ne bodo prenehale s koncem oktobra, mesece prometne varnosti, ampak se bodo nadaljevale. Zlasti se je potrebno pripraviti na zimo, ko ceste pokrije sneg ali je na njih poledica, in se nevarnost še poveča. Spolzka cesta je velika nevarnost za poklicne voznike in voznike amaterje, zato bi morali že prej odpraviti vse napake voznikov in vozil, ki ogrožajo varno vožnjo.

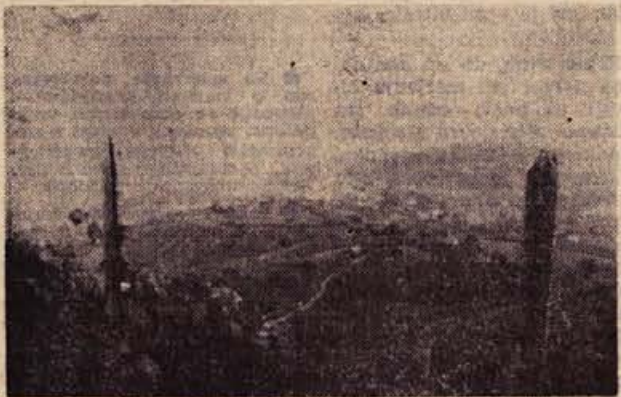

Brežice na razpotju

Občina Brežice ni prišla na razpotje šele letos, razen tega pa to tudi ni razpotje v pravem pomenu besede. Pojem: »Mi smo revna občina zato, ker smo pretežno kmetijski, industrija pa je pri nas slabo razvita.« Je skozi razvoj pričel dobivati nov pomen. Industrija, ki je bila v tej komunni nekoč kot »vroča« želja sama sebi namen in hkrati sredstvo za povečanje akumulacije, postaja v novih, treznejših načrtih v brežiški komunni nujno dopolnilo kmetijstva. Vzporedno z obojim pa vse bolj prihaja v ospredje turizem. Vsi načrti, ki jih za letošnji občinski praznik razgrinjamo pred občani, so obsežni, daljnoročni in gospodarsko utemeljeni, prav to troje pa je najboljša zagotovilo za uspeh.

Kmetijstvo je in ostane osnovna panoga

V celotnem gospodarstvu brežiške komunne predstavlja kmetijska proizvodnja po vrednosti približno 35 odst. vsega. Če upoštevamo zaostalost sedanje individualne kmetijske proizvodnje, pa je v strukturi prebivalstva kmetijstvo daleč pred vsemi ostalimi panogami, saj pretežni del prebivalcev kmetuje.

Pogled na bizeljske vinograde, ki kličejo po obnovi. V prejšnjem stoletju zasajeno trto bo treba obnoviti, urediti sodobne vinogradniške nasade, ki bodo omogočali strojno obdelavo in presežke vina iz 700 ha vinogradniških površin povečali od dosedanjih 120 vagonov odkupa na 500 vagonov kvalitetnih vin na leto.

Sodobna kmetijska proizvodnja se bo v okviru KZ Bizeljsko, KGP Brežice in KZ Brežice razvijala v živinorejo, vinogradništvo in sadjarstvo. Osnovni pogoj za to so večje, strnjene površine, na katerih se bodo razvijali posamezni proizvodni obrati. Pričeti je treba torej z zemljo in proizvodnim obratom, kakršne smo si zamislili v načrtih, zagotoviti dovolj površin. Vzporedno s tem pa naj rasto gospodarski objekti, v katerih bomo pitali živino, objekte, ki bodo zagotavljali sodobno proizvodnjo (strojne lope, skladišča umetnih gnojil, vinske kleti itd.).

Tako so odločili pri načrtovanju.

Okoliši, na katerih se bodo razvijali sodobni družbeni kmetijski obrati, so že določeni. Na Bizeljskem bosta prevladovala vinogradništvo in živinoreja, v okolici Pišec sadjarstvo, vinogradništvo in živinoreja, na področju Artič sadjarstvo in živinoreja, povsod drugod pa bo

glavna panoga živinoreja. Osnovno proizvodnjo bodo povsod dopolnjevali s pridelovanjem ostalih kmetijskih pridelkov, ki so nujni za kolobar.

Zasebni kmetovalci so se doslej že prepricali o uspešnosti sodobne agrotehnike, k novim oblikam kmetovanja pa jih navajajo tudi davčna politika in odloki o agrominimumu. Povsod v komunni je dovolj takšnih, ki ponujajo zemljo v odkup ali zakup. Okoli prvih zametkov družbenih posestev na ta način že nastajajo novi družbeni kmetijski obrati.

Meja ne ustvarja problemov

Ne ustvarja jih, če jih skupaj s sporazumno reševati tako, ko se pojavljajo. Na področju našega okraja smo velikokrat slišali tarnanje o težavah, ki jih povzročajo različno izvajanje in razumevanje predpisov v obsejnem področju v NRH (4 komunne od 7 mejijo na sosednjo Hrvaško). V občini Brežice podobnih težav skoroda ni. Vzroki so deloma gospodarski: občina Brežice je v tržnem pogledu orientirana v Zagreb in okolico kot močno potrošno področje, v precejšnji meri pa so vzroki tudi v skupnem reševanju problemov. V nizu skupnih posvetov z inšpekcijskimi in oblastvenimi organi sosednjih komun NRH so se pogovorili o težavah, ki so nastajale pri odkupu telet, pri skočnini, pri reji plemenitih merjascev, pri odkupu lesa, zaradi različnih odkupnih cen kmetijskih izdelkov in podobnega. Takšni razgovori in razprave so rodili obojestransko korist: naši predstavniki so osvojili marsikaj, kar je bilo boljše pri hrvaških sosedih, hrvaške komunne pa so povzele to, kar je bilo boljše pri nas.

Industrija kot dopolnilo kmetijstva

Industrija je v občini sorazmerno malo razvita, sodobno kmetijstvo pa bo v bodočnosti povečalo odzivne sile s podeželja. Kmetijski stroji bodo nadomestili tisoče parov rok, ki zdaj vihte motiko po poljih. Vsem tem ljudem bo treba zagotoviti novo zaposlitev, zato že zdaj razmišljajo o tem.

Z rekonstrukcijo dosedanjih proizvodnih obratov, (Tovarna pohištva, Opekarna Brežice) bodo povečali zmogljivosti letih in ustvarili možnost za zaposlitev novih delavcev. Obrat IMV Novo me-

sto se bo v Brežicah razvijal še naprej. Obrt. podjetje Kovina na Bizeljskem in Obrt. kovinsko podjetje v Dobovi sta obrata kovinske stroke, ki se bosta zaradi ugodnih tržnih pogojev razrašala in sproti zaposlovala vse več delavcev. V avtomehanični stroki bo razvoj zahteval razmejitve med agromehaničnimi in avtomehaničnimi uslugami. Najbrž se bo oprema sedanjih obratov avtomehanične stroke združila v

Naravnih lepot je obilo, toda ceste...

Brežiška občina leži ob avtomobilski cesti, ki jo povezuje s svetom in ustvarja pogoje za razvoj turizma. Avtomobilska cesta pa pomeni samo vrata v občino, po kateri bo treba razpresti še mnogo asfaltiranih cest.

S turistične plati je najpomembnejše asfaltiranje in modernizacija ceste Brežice - Bizeljsko s priključkom na sodobno avtomobilsko cesto Zaprešic - Kumrovec pri Klanjcu. Omenjena avto cesta na Hrvaškem je odprla turizem v zagorskem bazenu. Z asfaltiranjem in modernizacijo ceste Brežice-Bizeljsko bi odprli pot turistom v brežiško občino in po njej do avtomobilske ceste, odkoder bi lahko poteval: naprej v dolenski turistični bazen ali pa se vračali v Zagreb. Ta cesta je pomembna zlasti za prehodni turizem, saj je znano, da sodobni turist želi v kratkem času videti čimveč, makadamskih prašnih cestnišč pa se izogiblje...

Prav tako je nujno asfaltiranje ceste Brežice - Do-

Tri turistična središča

Osnova za razvoj turizma so tri središča, ki bodo zgrajena najprej. To so Čateške Toplice, Čateški grič in grad Mokrice.

Čateške Toplice so znano termalno zdravilišče, v katerem ima voda že pri izvirih 59 stopinj Celzija. Odkar se je z avtomobilsko cesto odprla in približala Zagrebčanom pot v Čateške Toplice, slednje le stežka zadoščajo navalu turistov, zlasti ob nedeljah.

Grad Mokrice je stara grajska stavba v neposredni bližini avtomobilske ceste, ki se že dlje časa uporablja kot gostinski objekt. V daleč znanem grajskem parku je mnogo primerkov redkih dreves, pa tudi ribnik bi s primerno preureditvijo lahko bil vabljiva turistična posebnost. Stara stavba, ki na vseh koncih kliče po obnovi, bo lahko po preureditvi postala tak turistični objekt, v kakršnih se zlasti radi u-

Sodobno urejeni hlev za 110 glav živine na obratu KZ Brežice v Cerkljah. V ospredju so betonski koritasti silosi za spravljjanje silirane krme.

stavlajo tuji. Zakupno gostišče, ki je doslej v gradu poslovalo, kljub dobri volji večjih investicij ni zmoglo. Čateški grič je postal zanimiv lanj, ko je bilo ob bencinski črpalki dograjeno v gostišče. Okoliški gozd so prepredili s stezicami, novi objekt bodo povezali z gostiščem Grič ob stari cesti in tam uredili prenočišča, ob Krki pa bodo za letno sezono uredili primerno naravno kopalnišče.

To so osrednji objekti, v notranjosti občine pa bo treba preurediti in modernizirati manjša gostišča, ki bodo nedeljskim turistom nudila ceneno postrežbo, vrsto domačih specialitet in bizeljsko, pišečko ter artiško domačnost in gostoljubnost poleg dobrih pristnih domačih vin. Osrednji turistični objekti bodo namenjeni predvsem zahtevnejšim gostom, v njih bodo na razpolago prenočišča, ki jih tako močno manjka.

s tem pa bi Čateške Toplice postale najsoodnejši zdravstveni in turistični center. V prvi fazi bodo zgradili olimpijski odprti bazen in restavracijo s 500 sedeži ter 1200 sedeži na vrtu - to bo vse skupaj veljalo 365 milijonov din.

Čateški griček bo zahteval za razširitev dosedanje restavracije pri bencinski črpalki 24 milijonov (zmogljivost 300 do 400 gostov), za preureditev gostišča Grič ob stari cesti, ki bo gostom nudilo prenočišča in bo z restavracijo ob črpalki povezano, pa 45 milijonov. Tu so vsota dela za dvig stavbe, s čimer bodo pridobili 38 ležišč ter ureditev naravnega kopalnišča ob Krki.

Restavriranje gradu Mokrice bo veljalo 125 milijonov. V gradu bodo sicer številno dosedanjih ležišč znižali, vendar pa bodo povečali udobnost. Apartmaji v arhaičnem vzdušju bodo namenjeni predvsem tujim gostom.

Z naštetimi investicijami bodo v brežiški komunni podaljšali letno sezono, gostom bodo lahko nudili mnogo več kot doslej, hkrati pa se bo turist lahko ustavljal tudi za dlje časa, kar doslej zaradi pomanjkanja prenočišč ni bilo mogoče.

Iz gozdov v tovarno in spel v gozd

Ko govorimo o KGP Brežice in naštevamo velike uspehe, ki so jih dosegli doslej pri kombiniranju kmetijske in gozdarske proizvodnje, moramo imeti pred očmi predvsem končni namen tega, s čimer so pričeli. Topolovi nasadi na Vrbinu pri Brežicah in drevesnica, v kateri vzgajajo talno in podnebne preizkušene sadike hitro rastočih topol, so šele prvi začetek velikega načrta.

Ob Savi raste na Vidmu sodoben gigant papirne industrije. Tovarna celuloze in papirja »Djuro Salaj«. Vsako leto bo potrebovala deset tisoče kubičnih metrov lesa. Oskrba tega obrata je problematična že zdaj, ko deluje samo en papirni stroj, kaj bo šele takrat ko bo tekel drugi? Samo hitro rastoče drevje - topole bodo lahko zadostile velikim potrebam. Tisoček-tarski nasad hitro rastočih topol, ki bi se raztezal ob Savi od Vidma-Krškega do hrvaške meje, bi odpravil problem oskrbe Celuloze z lesom. Načrt je velikopotezen in vendar pomeni najboljše rešitev. Po industrijskem tiru bi lahko posekani les prevažali v tovarno kar iz gozda. Topola raste do zrelosti 10 let; že zdaj je treba misliti o tem in pričeti. Geslo: »Iz gozda v tovarno in v gozd.« ima dvojno vsebino: lahko pomeni vlake, ki bi iz topolovih nasadov vozili les v tovarno in se vračali po nove tovore v gozd, hkrati pa mora pomeniti nov način gospodarjenja z gozdovi. Tudi kolektiv Celuloze naj razmišlja o tem, kako odpraviti težave v oskrbi obrata z lesom, s svojimi prispevki za ureditev topolovih nasadov bo pomagal najlaže in najučinkoviteje. Industrija, ki les uporablja, in gozdarstvo morata vstric.

SPORED PRIREDITEV OB LETOŠNJEM OBČINSKEM PRAZNIKU

Že v nedeljo in sredo so bila v Brežicah in na Čatežu srečanja šahistov, strelcev, rokometištev, odbojkarjev in igralcev namiznega tenisa, danes dopoldne pa se je začel rokometni turnir za prehodni pokal predsednika ObLO. Spored naslednjih prireditev:

V PETEK, 26. 10.: ob 14. uri medobčinski rokometni turnir ekip srednjih šol na rokometnem igrišču v Brežicah, ob 19. uri: zaključna kegljaška tekma med prvokom ekip sindikalnih podjetij in KK Razlag za pokal predsednika ObLO (na kegljišču Zadružnika).

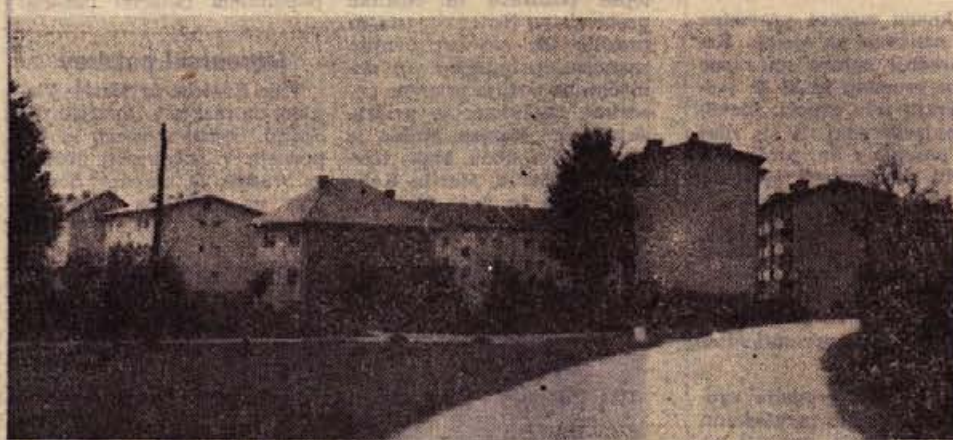
V SOBOTO, 27. 10.: ob 18. uri krajevna proslava v počastitev občinskega praznika na Sromljah in sprejem gostov, članov ZB, iz podjetja SAVA v Kranju.

Ob 19.30: slavnostni koncert Slovenskega okteta v brežiškem Prosvetnem domu. Ob 21. uri: družabni večer s prostim vstopom za vsakogar v Domu JLA.

V NEDELJO, 28. 10.: ob 7. uri budnica, ob 9. uri slavnostna seja ObLO v novi dvorani internata v Brežicah. Hkrati bodo na vseh sedežih krajevnih odborov krajevnega praznika.

Ob 9.30 bodo odprti obnovljeni poslopje postaje LM v Brežicah, ob 10. uri pa se bo začela finalna tekma za občinsko rokometno prvenstvo. Ob 11. uri bo otvoritev in ogled rastlinjaka KZ Brežice na Čatežu. - Ob 15. uri bo ocenjevalna vožnja za avtomobile, motorna kolesa in mopede na Cesti prvih borcev (prireditelj AMD Brežice).

V PONEDELJEK, 29. 10.: ob 20. uri gostovanje zagrebške opere z Leharjevo opereto DEZELA SMEHLJAJA.

Tokrat za spremembo: NOVA BREŽISKA RAZGLEDNICA. Na desno stran ceste proti Bizeljskemu je v zadnjih letih zrastle sodobno stanovanjsko naselje, ki daje Brežicam že kar velikomestno podobo. To so že Brežice vitkih, sodobnih linij, polne svetlobe in zraka, ki ga ne dušita več ozek prostor in pomanjkanje zelenih površin

eno močno tovrstno podjetje, prav tako pa se bodo združile agromehanične delavnice, ki kot majhni obrati poslujejo pri različnih gospodarskih organizacijah. Tako nakazani razvoj pa je odvisen predvsem od obsega naložb v kmetijstvo, ker bo do prav te naložbe rodile potrebo po zaposlovanju nekdanjih kmetijskih delavcev.

erti. Preden pričnemo naštevati sredstva, potrebna za investicije, naj opozorimo na laskavo izjavo, ki so jo pred nedavnim na obisku naše delegacije v Gradcu dali avstrijski predstavniki: poudarili so, da je toplota, kjer bi imela voda ob izviru 59 stopinj toplote, na svetu zelo malo, in zadržali, da so pripravljene celotne zmogljivi-

Toplicah (topliško zdraviljenje revme je najcenejše), zlasti pa so pohvalili načrte za gradnjo prenočišč, ki bodo gostom približali termalne objekte. Naj dodamo še, da se za Čateške Toplice zelo zanimajo tudi Švedi.

Za zdravstvene in turistične objekte bi bilo po idejnem programu potrebnih 1 milijardo 700 milijonov din,

Skrčeni gozdovi, topole in kmetijstvo

Kmetijski obrat Brežice je poslovna enota, ki zajema skrčene gozdne površine ter odkupljena, zakupljena in zaokrožena zemljišča v okviru KGP Brežice na Vrbinu in v Dobravi. Te površine so zaradi povečane ponudbe zemlje zasebnikov ter zaradi zaokroževanja vsak dan večje. Vrbin je uspel poizkus pogozdovanja s topolo. 15 hektarom topolovih nasadov se bo v letošnji jeseni pridružilo novih 16 ha. Vsega ima kmetijski obrat Brežice 115 ha skrčenih gozdnih površin, na katerih so izsekali degradirani gozd in jih izpre-

menili v obdelovalne površine. Drevesnico bodo od do sedanjih 5 ha povečali na 9 hektarov, saj bodo potrebni vali vedno več topolovih in drugih gozdnih sadik. 240 hektarov zemljišč (od tega so letos odkupili 75 ha) na Vrbinu se bo v bodočnosti z zaokroževanjem povečalo na 600 ha.

Na Dobravi ne bodo pogozdovani s topolo, ampak z zelenim borom. Od 180 ha površin je tam namenjenih kmetijstvu 40 hektarov, vse ostalo pa bo vzorno urejen gozd.

75 delavcev na 165 hektarov

Koliko sredstev je bilo investiranih doslej na Vrbinu in v Dobravi? Samo 659 milijonov din. Morda izven izraz »samo« malce košato, pa vendar. Kmetijski obrat Brežice je sodobno urejen. Samo 75 delavcev dela na vseh površinah, ki smo jih našli malo prej, kljub temu pa so polja vzorno obdelana, hektarski donosi večji kot v zasebnem sektorju, glavno besedo pa ima poleg strokovne službe mehanizacija.

Vrbin je eno izmed osrednjih področij v občini, na katerem bodo zemljo odkupovali še naprej in obrat s tem povečevali do 600 hektarov. Živinorejska proizvodnja bo dopolnjevala gozdarsko in kmetijsko. Še letos bodo pričeli graditi hleve s 220 stajišči za pitanje goved. Na ne-

katerih s topolo pogozdenih površinah (pravijo jim kombinirane) pridelujejo prvih 6 let tudi poljske pridelke, pozneje pa bodo sejali trave. Krmska osnova za živinorejo je torej zagotovljena. Stroj uporabljajo tudi pri gozdarskih delih, tako da so 100-odstotno izkoriščeni.

Zaradi pomanjkanja nekvalificiranih delavcev zlasti v sezoni kmečkih del so proizvodnjo usmerili v kulturo, ki omogočajo strojno obdelavo. Prav kmalu bodo po Vrbinu brneli kombajni za koruzo, za krompir, silokombajni in žitni kombajni. Z izkopavalnim strojem za krompir so letos pocenili stroške za 200 odst., izkop krompirja je prej veljal 15 tisoč din za hektar, s tem strojem pa stane le 5 tisoč 200 din.

Prvi pridelek v toplih gredah pri Catežu že zori. Na sliki lahko vidite dva paradiznikova ploda, ki bosta prav kmalu kot sočen rdeče obarvan sadež zapustila sodobni vrtnarski obrat KZ Brežice pri Catežu. Na več kot 1 hektaru zasteklene površine bo topla voda iz Cateških Toplic nadomestila rastlinam naravno toploto, vrtnarski pridelki pa bodo zoreli tudi pozimi, ko bo vsa okolica odeta v sneg.

Vinogradništvo, živinoreja in sadjarstvo

Tudi na Bizeljskem so načrti velikopotezni. Vinogradništvo je osnova, živinoreja bo nudila hlevski gnoj in hkrati zaslužek, za sadjarstvo pa so izredni talni in podnebni pogoji na Pišecem področju. Razvoj bodočih obratov v okviru kmetijske zadruge je že predviden.

Vinogradniški obrat v Drenovcu, Jancevi gorci in Orešju bi zajel vinograde na Bizeljskem. Bil bi izrazito specializiran proizvodni obrat samo za vinogradništvo. Kmetijska zadruga že ima 50 ha vinogradniških površin, od tega 24 hektarov obnovljenih. Z mnogimi vinogradniki, ki so pripravljani svoje vinograde prodati, se pogaja, toda zadrugi so stari vinogradi v breme, na njih ne more uveljavljati sodobne obdelave, sredstev za obnovo ni, zato ne more skiepati pogodb o odkupu niti zakupa.

Kombinirani vinogradniško — živinorejsko-sadjarški obrat bi zadruga razvila v Pišecah. Tam je okoli 250 hektarov vinogradov, ki čakajo obnove. Pitališče za 45 goved bo nudilo hlevski gnoj. Pišec se kot ustvarjene za sadjarstvo. 18 hektarov sadovnjakov je že v zadrugi posesti. Trije hekta-

ri so breskovih nasadov, 1 ha breskev so letos obnovili, trije hektari so strnjene nasada marelic, 2,5 ha je novega nasada hrušk, 8 hektarov pa je starih sadovnjakov. Tu se bo dalo z obnovo urediti 50 do 60 hektarov sodobnih nasadov sadnega drevja, ki ne bodo odvisni od vremenskih razmer.

I. Živinorejski obrat bi obsegal področje ob Sotli od Gregove proti cesti na Figarjev most, vsega 350 hektarov površin, na katerih bi redili 500 glav živine.

II. Živinorejski obrat pa bi se razvijal med naseleljema Brečna vas in Nova vad do Sotle, zajel bi približno 300 hektarov površin, na njem pa bi redili prav tako okoli 500 glav goved. Lokacije za hleve in gospodarska poslopja na obeh obratih so že izbrane, povsod je v bližini voda, ceste so zgrajene, električna napeljava je v neposredni bližini, skratka, vse je pri roki.

Obrat Pišec bo bilo treba povezati z Bizeljskim z novo cesto Stara vas — Pišec, ki bi dosedanjo pot po cesti proti Brečicam skrajšala za 17 km, saj bi bilo nato v Pišecu le 5 km.

Pet obratov KZ Brežice

Kmetijska zadruga Brežice se usmerja v živinorejo in v sadjarstvo, poljedelska proizvodnja služi zgolj kot dopolnilo, zadruga pa ima na svojem področju tudi hmeljeve nasade. Trenutno razpolaga s 334 stajišči v hlevih in živinorejskih obratih, 110 stajišč še gradijo, čakajo pa rešitev vloge na natečaju, kjer se potegujejo za kredit, da bi zgradili štiri hleve s po 120 stajišči.

V zadrugi se bo v bodoče razvijala sodobna družbena kmetijska proizvodnja v petih večjih obratih, ki bodo nastajali z odkupom, zakupom in zaokroževanjem zemljišč.

Obrat Catež bo nastal v mejah med vodnim nasipom ob Savi in avtomobilsko cesto. Na tem okoliščju je približno 150 hektarov zemljišč. Živinoreja bo tu osnovna panoga, saj bo nudila hlevski gnoj za tople grede, ki so pri Cateških Toplicah že zgrajene. Ko bo uredničen odkup zemljišč, ki je že v polnem teku, se bo tu pričela gradnja hlevov, najbrž za okoli 500 glav živine.

Obrat Cerklje že razpolaga z 220 stajišči v hlevih, ki imajo poleg tega tudi vse ostale gospodarske objekte ter kmetijske stroje za obdelavo. 250 ha travnikov je na cerkljanski gmajni, okoli 80 ha zemljišč pa bodo še odkupili.

Dolgo polje — Trnje je tretji obrat. Živinoreja in hmelj bosta proizvodni panogi, zemljišč bo od 200 do 300 ha, na njih pa bodo redili do 500 glav živine. Odkup zakup in zaokroževanje so v teku, doslej pa ima zadruga

Pozdrav ob prazniku

V spominu na padle žrtev BREZISKE CETE, katere borci so 1941 sledili klicu KPJ in vzeli v roke orožje ter pričeli boj z okupatorjem, v spominu na divje in nasilno preseljevanje prebivalstva naše občine v koncentracijska taborišča širok po Nemčiji naj proslavimo z naglo bližini čustvi tudi letos občinski praznik. Borci Brežiske čete in mnogi znani in neznani junaki velike borbe so preprečili nakane sovražnika in se strnili v borbi za svobodo, dali svoja življenja in priborili svojemu ljudstvu najdražje in najlepše. Težki in temačni dnevi naj ne zatonejo v pozabljenje in spomin nanje bodi znova priložnost za vrednotenje naše svobode in velikega napredka osvobodjene domovine. To naj velja toliko bolj mladini, ki bo mogla ob svečanih praznovanjih zgodovinskih dni doumeti in ceniti pridobitve revolucije.

Tudi v naši občini je bilo po osvoboditvi vloženega mnogo truda pri izgradnji porušeni domov, mnogo naporov za dvig gospodarske moči občine, v kateri so v teku let zrasla močna gospodarska podjetja »Krka«, »Ljudska potrošnja« in »Vino-Brežice, Industrijsko podjetje »Tovarna pohišva«, podjetje »Prevoz«, »Agroservis«, obrat Industrije motornih vozil in nekatera obrtna podjetja. Kmetijstvo razvijata v občini dve močni kmetijski zadrugi in Kmetijsko-gozdarsko podjetje z dobro mehanizacijo ter z vsemi sodobnimi agrotehničnimi pripomočki. Veliko objektov stanovanjske izgradnje je razsejanih po naši občini, zunanjo podobo občinskega centra pa lepšajo stanovanjski bloki, med katerimi se bodo v doglednem času dvigale ponosne stolpnice.

Malo je občin, ki imajo toliko prirodnih lepote kot Brežica. Ima izvrstne možnosti za razvoj turizma, kateremu bomo v bodoče posvetili vso pozornost in vložili kar največ sredstev, da bomo ustvarili delovnim ljudem najboljše pogoje za prepotrebni oddih, hkrati pa bomo privabili tuje turiste, katerim bomo v dobro urejenih gostinskih obratih nudili najboljše gostinske usluge.

Z doseženimi uspehi našega gospodarstva pa ne smemo in ne moremo biti zadovoljni vse dotlej, dokler ne bomo dvignili gospodarske moči naše občine na raven mnogih drugih gospodarsko močno razvitih občin Slovenije. Kmetijstvo in turizem naj postaneta pri nas najvidnejši panogi narodnega gospodarstva, saj živimo v izrazito kmetijskem predelu in na turistično izredno ugodnem področju.

Vse velike in odgovorne naloge pa bomo mogli rešiti le ob najtesnejšem sodelovanju vsega prebivalstva in ob izdatni pomoči upravnih in političnih forumov. Pri delu naj nas vodi težnja po nenehnem napredku in želja za najlepšo bodočnost mladih pokolenj.

Vsem delovnim kolektivom in vsem občanom občine Brežice najiskrenejšje čestitke ob občinskem prazniku s toplimi željami za uredničenje vseh velikih prizadevanj!

MILAN SEPETAČ,

predsednik občinskega ljudskega odbora Brežice

Tovarna pohišva: VSE ZA IZVOZ!

Cez leto dni — konec 1963 — bo stekla proizvodnja v preurejenih proizvodnih prostorih tovarne pohišva v Brežicah. Načrti so izdelani, poleg dosedanje stavbe bodo zgradili še eno 100 m dolgo in 24 m široko, v kateri bo 80-krat 14 m dolga dvorana z ostalimi stranskimi prostori.

Investicijska vrednost se je povečala od prvotnih 329 milijonov na 429 milijonov; deloma zaradi nekaterih izprememb v izvedbi, deloma pa tudi zato, ker projekt, ki ga je izdelal Gradbenik iz Brežic ni bil dovolj resno pripravljen. Od 429 milijonov din bo 329 milijonov porabljenih za gradnjo in strojno opremo, 100 milijonov pa za obratna sredstva. Namesto dosedanjih 212 ljudi bo v tovarni zaposlenih 300 ljudi, zaradi nove strojne opreme in sodobnejših postopkov, predvsem pa zato, ker bo končno rešen problem prostora, se bo proizvodnja povečala za 150 odst. Tovarna pohišva dela že zdaj vse za izvoz, prav tako pa bo tudi v bodoče. Le okoli 4 odst. proizvodnje prodaja na domačem tržišču.

V tovarni je bil doslej prah največja težava obrata, montažni oddelek, lakirnica in politura pa so bili ozka — bo stekla proizvodnja v griha proizvodnje. Površinska obdelava je v lesno predelovalni industriji najpomembnejša, prav tu pa je bilo do zdaj največ težav. Tovarna bo dobila novo kotlovnico, še eno sušilnico, tako da bodo lahko posušili 24 kubičnih metrov lesa na dan, do bili bodo sodobno lakirnico s posebno dvorano za briganje in z ventilacijskimi napravami. Med novimi stroji je tudi polnilni stroj, ki sam lakira lesno površino po sistemu tekočega traku. 20 strojev bodo dobili iz uvoza in 20 iz domačega trga.

Proizvodnja bo med gradnjo novih prostorov potekala nemoteno. Najprej bodo uredili novo strojno dvorano, v katero bodo poleg novih strojev premestili tudi stare, v dosedanji proizvodni dvorani pa bo dobila prostor montaža. Kolektiv Tovarne pohišva je lani izločil iz sklada skupne porabe 12 in pol milijonov din za soudeležbo pri investiciji, letos pa bo namenil za to prav toliko. Svoje izdelke izvažajo največ v Ameriko, za razširitev obrata pa so se odločili zaradi vse večjega povpraševanja po izdelkih.

Miloš Jakopec

Nova stavba brežiške bolnišnice, ki so jo zgradili lani in letos, je že doslej precej omilila pomanjkanje prostora. Novo poslopje se lepo zliva v celoto s starim in potniku prav leto predstavi Brežice ob prihodu iz bizeljske in dobovske strani

Goveda-pitanje v hlevu na obratu KZ Brežice v Cerkljah. Delo je organizirano tako, da za 120 glav živine skrbita samo 2 delavca.

Alarm za obnovo vinogradov

100 hektarov sodobno urejenih vinogradov da 1 vagon vina na leto. Na področju KZ Bizeljsko je približno 800 hektarov vinogradov. Zadržana klet je letos prodala vse vino in ostala brez kaplje, Bizeljanci pa v šoli trde, da bi lahko prodali tudi Sotlo, ker so bizeljska vina na trgu zelo iskana. In vendar so mnoge druge kleti pri nas polne vina in se ukvarjajo s problemom, kako ga prodati.

Bizeljski vinogradi so stari približno 80 let in dobesedno vpijejo po obnovi. Sredstev za obnovo pa ni, ker v kmetijstvu odobravamo kredo po »modri«. Zdaj se zaleptimo v hmeljeve nasade, nato spet v živinorejo in zopet v tople grede, pa v topole in

tako naprej. Morda bomo dočakali tudi to, da bo prišla v »modro« obnova vinogradov, toda kaj, če bo takrat že prepozno? V Makedoniji in v Dalmaciji ter marsikje drugod so pohiteli; obnavljali so velike površine hkrati. Na Bizeljskem pa je bilo po vojni obnovljenih le 24 ha vinogradov!

Prav kmalu lahko pričakujemo nov zakon o vinu, ki bo dovoljeval le odkup grozdja (Dalmacija ga pri nas že ponuja), kaj bomo nato? Doslej smo bili vajeni zbirati vino od zasebnih proizvajalcev po hektih. Naše vinske kleti so komercialne, nimajo naprav za predelavo vina. Vse kaže, da našemu vinogradništvu bije 12. ura.

Priznanja, tržišče in stroški obdelave

Poleg tega, kar smo našli je marsikaj še, kar nujno zahteva takojšnjo obnovo vinogradov na Bizeljskem, pa tudi vseh ostalih vinorodnih področjih pri nas. Bizeljska vina so požela v povojnih letih na raznih razstavah in sejnih mnogo priznanj. Z obnovo 700 ha vinogradov na Bizeljskem bi letno lahko dobili namesto dosedanjih 17 vagonov 500 vagonov tržnih presežkov vina.

V hribovskih predelih na Bizeljskem je vinogradništvo osnovni in edini vir preživljanja domača vsem prebivalcem. Bizeljanci so napredni in so pripravljeno sodelovati, še vedno pa so osnovni problem sredstva za obnovo.

Na hektar vinograda bi potrebovali za obnovo 900 tisoč din. Stroški obdelave bi se nato občutno znižali, saj je v sodobnem vinogradniškem nasadu za obdelavo hektara površin potrebnih le 80 delovnih dni, pri starem načinu pa 280 delovnih dni. Vinogradništvo ima na Bizeljskem tradicijo, vina, ki jih pridelujejo, so ozko specializirana, tam ni na desetine vrst, vsak vinogradnik nima »posebnega« vina, kot je to drugod.

Načrti za predelovalno klet, ki je nujno potrebna, so izdelani. Klet bi lahko predelala vsako leto 200 vagonov vin. Za začetek bi bilo to dovolj.

V BREŽICAH PRECEJ GRADIJO

● Prejšnji teden je bil prevzem dveh 24-stanovanjskih blokov, ki jih je zgradilo podjetje »Pionir« iz Novega mesta v naselju Hraštnica. V nova sodobna in komfortna stanovanja se bo v kratkem vselilo 48 družin, pripadnikov JLA. Tako bo v mestu izpraznjenih nekaj stanovanj, na katere mnogi prosilci že težko čakajo. Na ObLO so nam povedali, da bodo pričeli urejati tudi okolico zgradb, pričakujejo pa pomoč stanovanjcev.

● Gradnja dveh stanovanjskih stolpčev s po 12 enosobnih, dvosobnih stanovanj in prav toliko garsonjer lepo napreduje. Podjetje »Gradbenik« iz Brežic, ki stavi gradi, pravi, da bodo dela v določenem roku končana. Stanovanja bodo opremljena s centralno kurjavo in vgrajenim pohištvom. Na podlagi razpisa o prodaji teh stanovanj je med zainteresirani za lastno stanovanje precejšnje zanimanje.

Stanovanja bodo vseljiva dne 1. julija 1963.

● Podjetje SGP »Pionir« iz Novega mesta je pričelo graditi tovarniške objekte za Tovarno pohištva v Brežicah. Predračun gradbenih del znaša 61 milijonov dinarjev. Računajo, da bodo dela končana do konca leta. Ko bo tovarna popolnoma dograjena, bo lahko še uspešneje delala za izvoz.

● Za potrebe kadrov v trgovini gradijo ob brežiškem internatu novo šolo, ki bo imela 4 učilnice s pomožnimi prostori. Z dograditvijo te šole bodo izpraznjeni prostori v vavenski šoli, kamor se bo vselila brežiška gimnazija. Tudi tej ustanovi namreč primanjkuje prostorov za pouk po novem učnem načrtu.

● V Cerkljah ob Krki bodo zgradili dva štiristanovanjska bloka. Prvega bo investirala brežiška občina za učitelje tamkajšnje osemletke, drugega pa bo zgradila kmetijska zadruga Brežice za delavce posestva v Cerkljah. V sklopu tega posestva, kjer stoji hlev, dva sta pa v gradnji, bodo še letos pričeli graditi tri nove hleve, senike in silose. Tako bo to posestvo postalo najsodobnejši živinorejski obrat pri nas. —ek

Brežičani so osnovali radioklub

Po dolgem času in več poskusih je bil pred kratkim v Brežicah osnovan radioklub. V glavnem bodo v okviru kluba delale tri sekcije: radiotelegrafija, sprejemno-odajna sekcija za radiotelegrafsko zvezo z našimi in tujimi amaterji ter elektronska sekcija za popravila elektronskih naprav v gospodinjstvu. Sekcije bodo posebno zanimale mladino in pionirje, ker bodo z njihovo pomočjo lažje spremljali razvoj radioelektronike in elektronike.

Radioklub je nedvomno velika pridobitev za člane LT v Brežicah. Pogoji za uspešen razvoj te panoge so pravzaprav na področju vse brežiške občine. Ševeda bi pa želeli, da bi radioklub tudi delal.

Mate Blažević

Ljubiteljem nogometa v Novem mestu

Ker je pripravljali odbor za napredek nogometa v Novem mestu na zadnjem sestanku sklenili, da takoj začne zbirati članstvo, vabimo vse ljubitelje nogometa, naj oddajo svojo prijavo v nogometnem klubu. Če bo prijav dovolj, bomo začeli trenirati že ta mesec. Vabil bo trener.

Prijave sprejemamo vsak torek in četrtek od 7. do 9. ure in ob torkih od 16. do 17. ure v pisarni doma TVD Partizan na novem stadionu. Prijavite se lahko tudi po telefonu (št. 17a). Prijavite se v čim večjem številu, predvsem nekdanji nogometni igralci in mladinci!

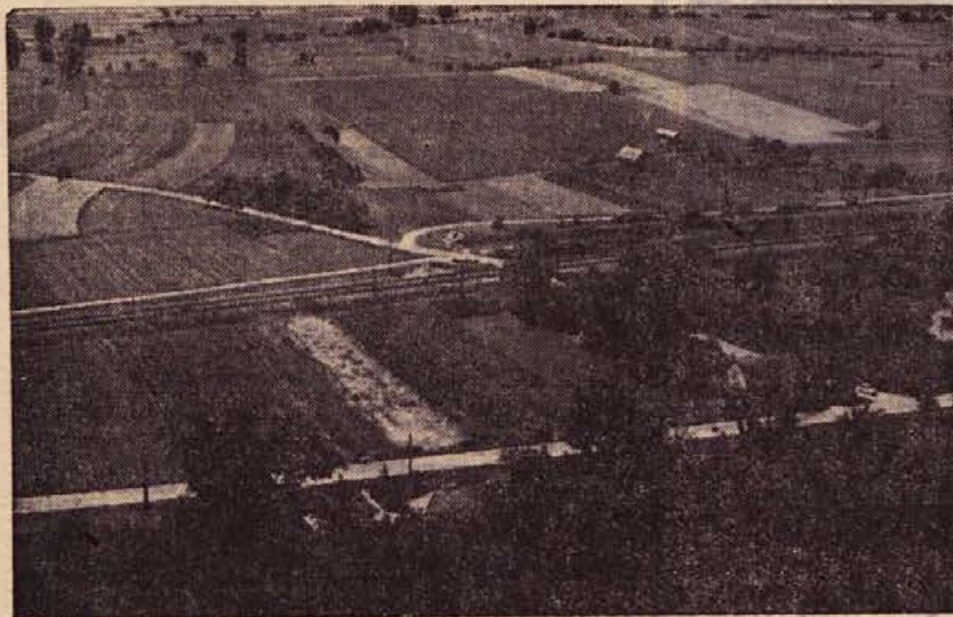
Nepravilno prehitavanje terja največ prometnih nesreč. Pri presoji, ali lahko prehitavate, bodite potrpežljivi in oprezní ter nikoli ne tvegajte. Kadar dvomite o popolni varnosti, sploh ne prehitavajte!

Bizeljsko ob občinskem prazniku

■ V okviru praznika Občine Brežice bomo imeli na Bizeljskem proslavo. Akademija bo 28. oktobra ob 15. uri v zadrugnem domu.

■ Krajevna organizacija Socialistične zveze na Bizeljskem bo začela s splošno razpravo o osnutku nove ustave 4. novembra. Na Bizeljskem bo razprava ob 8.30 v zadrugnem domu, v Stari vasi in Orešju pa bo razprava ob 14. uri v osnovnih šolah.

R. K.

IVAN GLOGOVSEK (Videm-Krško): Preproga naših polj (z diplomom nagrajena fotografija na II. medklubski razstavi črno bele fotografije v Vidmu-Krškem)

Kdaj bodo dobili na TŠŠ Videm-Krško učitelja za telesno kulturo?

Letna konferenca aktivna LMS na TŠŠ Videm-Krško 16. oktobra je bila zelo dobro obiskana. Udeležili so se je skoraj vsi dijaki in očetni predavateljski zbor. Iz poročila razprav je bilo razvidno, da je aktiv v preteklem obdobju sicer dosegel nekaj dobrih rezultatov, vendar niso bile še izkoriščene vse možnosti. Tako so med drugim ugotovili, da so med razredne skupnosti v začetku šolskega leta aktivne, pozneje pa jih sploh ni bilo čutiti. Delo šolskega komiteja je bilo največ odvisno od dijakov četrtega letnika.

Sportna dejavnost je vidno zaostala, ker na šoli še dajl časa nimajo učitelja za telesno kulturo. V razpravi so opozorili, da se to vprašanje rešuje še precej časa ter da je skrajni čas, da ga rešijo. Uprava je na konferenci dijakom pojasnila, da je storila vse, kar se je dalo, vendar ji predavatelja ni uspelo najti. Nedvomno predstavlja to za TŠŠ Videm-Krško,

ki ima 270 dijakov, precejšen problem. Nujno bo, da šoli pomagajo tudi drugi činitelji v komuni in najdejo ustrezajočo rešitev.

Vidnejši napredek je bil tudi pri družbenem ekonomskem izobraževanju. V preteklem letu je obiskovalo mladinsko politično šolo 39 mladincev, letos pa pričakujejo zanjo toliko prijav, da jo bodo lahko organizirali samo za mladino TŠŠ.

Mladinskih delovnih akcij se je udeležilo precej mladincev. Sodelovali so v vseh lokalnih in zveznih MDB novomeškega okraja. Poudarili so, da je samoupravljanje, ki ga spoznavajo v brigadah, zanje še posebnega pomena, ker se hitreje seznanjajo s procesom in bistvom našega delavskega in družbenega samoupravljanja. Premalo pa so se v brigade vključevala dekleta, kar bodo morale v prihodnje popraviti. Zabava in ples sta vedno dva izmed največjih problemov. Razprava v navzočnosti

predavateljev o tem ni veliko spregovorila, ko pa so predavatelji zapustili konferenco, se je razkivala. Dijaki so želeli, da bi uvedli mladinski ples. Res je, da so tu objektivne težave (prostor in strokovno vodstvo), vendar bi tudi te premagali, če bi mladini nudili večjo pomoč. Poudariti moramo, da ne bi smeli mladinskega plesa pojmovati samo kot izživljanje mladega človeka.

Občutno je manjkalo razprave o problemih finansiranja šole, ter učnih programov.

Ob koncu je konferenca izvolila nov petčlanski komitej. Pričakujemo, da bo letošnje vodstvo ob večji pomoči šolske uprave doseglo večje uspehe

France Sladič

ROKOMET

OBČINSKA LIGA
PARTIZAN (CRNOMELJ) :
BELT (CRNOMELJ) 23:21

Letošnja liga v rokometu za moške bo zelo zanimiva, ker so vse ekipe približno enako močne. Gimnazija je s težavo premagala moštvo iz Dragutusa, še bolj tesna pa je bila Partizanova zmaga nad »Beltom«. Ekipa Partizana je zmagala samo z dvema goloma; zanj se mora zahvaliti svojim rutinarim igralcem Satošku, Einsidierju in Sirmcu.

OBČINSKI ROKOMETNI ODBOR

Občinska zveza za telesno vzgojo je na zadnji seji imenovala rokometni odbor za Crnomelj. V odbor so imenovani samo stari izkušeni rokometni delavci: Sirmecar, Moljk, Kmetič, Sirmec, Klepec, ki bodo skrbeli za organizacijo občinskih rokometnih tekmovanj.

DELAVSKE ŠPORTNE IGRE V CRNOMELJU

Na pobudo občinskega sindikalnega sveta in občinske Zveze za telesno vzgojo so se v Crnomelju pričele II. delavske športne igre. Letošnji program obsega tekmovanje v rokometu, nogometu, odbojki, streljanju, atletiki, kegljanju, namiznem tenisu in šahu. Za vse zmagovalne ekipe so predvideni pokali, za najbolj množično udeleževanje posameznih kolektivov pa zastavica občinskega sindikalnega sveta.

Delavske športne igre za leto 1963 bodo zaključene do 25. novembra, na dan republike pa bodo razglašeni rezultati in podeljene nagrade.

PARTIZAN V TELOVADNICI

Telesno vzgojno društvo »Partizan« iz Crnomelja še vadi v telovadnici. Najprej so pričeli z delom mladinci. Zaradi slabega vremena se bodo morali vsi oddelki umakniti v telovadnico. Pri vodstvu smo zvedeli, da bodo oddelki tudi letos vodili isti vodniki kot lani. Menimo, da je to poročilo za uspešno delo v telovadnici.

BRANIK : PARTIZAN 12:3 (4:3)

Crnomeljske rokometnice so v nedeljo gostovale v Mariboru; igrale so zadnjo tekmo v jesenskem republiškem prvenstvu. Ta tekma je bila pr. za trjevanju gledalcev ena najlepših v Ljudskem vrtu v Mariboru. Domače občinstvo je obe ekipi lepo spremljalo.

V nedeljo, 4. novembra, bo v Crnomelju zadnja tekma z ekipo MTT Maribor. Crnomeljska ekipa rokometnice je na šestem mestu. M-K

Tudi v mirnem času je tovarništvo potrebno, posebno na cesti!

Občinsko prvenstvo v borbenih igrah

Pretekli teden so bile odigrane zadnje tekme v borbenih igrah. V skupini klubov, ki so se borili za prvenstvo občine Novo mesto za leto 1963, so bili rezultati zadnjega kola naslednji: Luknja : Novotels 314:261, Zelezničar : Pionir II. 332:233, Pionir I : Toplice 332:292.

V zadnji tekmi v skupini klubov, ki so se potegovali za vstop v prvo skupino, je KK Partizan Novega mesta v Sentjernej u s lepim rezultatom na zelo slabem kegljišču premagal domači klub Venček z rezultatom 338:294. S tremi zaporednimi zmagami je Partizan osvojil prvo mesto v jesenskem delu tekmovanja. Vendar ima spomladanski prvak KK Vseh devet v skupnem plasmanu enako število točk ter boljše razliko v kegljih. Tako bo v

družbi najboljših klubov v letu 1963 ekipa KK Vseh devet iz Novega mesta, katere člani so se pretekli teden osamosvojili in bodo v bodoče nastopali kot samostojen klub tudi na okrajnih prvenstvih.

Uradna lestvica tekmovanja v borbenih igrah za leto 1963 je naslednja:

A SKUPINA:

1. Zelezničar (Nm)	16	3446:3146
2. Pionir (Nm)	12	3126:2939
3. Luknja (Nm)	12	3067:3189
4. Toplice (D. Topl)	10	3104:3046
5. Pionir II (Nm)	7	3072:2983
6. Novotels (Nm)	3	2822:3262

B SKUPINA:

1. Vseh devet (Nm)	8	1830:1613
2. Partizan (Nm)	8	1704:1743
3. Venček (Sentjer)	6	1803:1744
4. Kremen (Nm)	2	1682:1753

R. V.

Kaj je z novomeškim nogometom

Sklep občinske Zveze za telesno kulturo v Novem mestu, da se likvidira nogometni klub Elan, je dvignil pri ljubiteljih nogometa veliko prahu. Nedvomno je do sklepa prišlo presgodaj, bil pa je tudi nerodno postavljen. Za nedelavnost kluba je kriv upravni odbor, v katerem so bili le dva ali trije delavski člani. Zato bi bilo veliko boljše klub pomagati, kot razpravljati o njegovi likvidaciji.

Nedavno pa je občinska Zveza za telesno kulturo sklenila, da osnuje nov klub ali oživi nogometni klub Elan. Na sestankih z ljudmi, ki so ljubitelji nogometa in bi bili pripravljani delati za klub, so po-

udarili, da bi morali predvsem osnovati močan upravni odbor, ki bo notranja trenja sproti in odločno urejeval.

Dokončni sklep vseh posvetov je: takoj je treba osnovati pripravljalni odbor, ki bo ugotovil možnosti za razvoj nogometa v Novem mestu. Ko bodo pogoji za to, naj se skliče občni zbor kluba. Ker razpadli klub Elan uradno pri Nogometni zvezi Jugoslavije še ni črtan, bo obnovljen klub še naprej obdržal staro ime.

Da bi mu zagotovili trajnejši obstoj, bi morali takoj začeti vpisovati članstvo. Naloga tehnične komisije pa je, da poskrbi tudi za pionirsko nogometno šolo. M

KOMUNALNO PODJETJE NOVO MESTO

oskrbi prevoze z osebnimi in tovarnimi avtomobili, nudi vse avtomehanične ter vrtnarske usluge (izdelava vencov, sadike), opravlja gradbene adaptacije in podobne storitve

GENJENIM STRANKAM SE PRIPOROČA IN JIM ČESTITA ZA 29. OKTOBER!

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL

NOVO MESTO

PRELITA KRI, NAPORI IN TRPLJENJE NASIH NARODNI BILO ZAMAN; IZBOJEVALI SMO SI SVOBODO IN SVOJ DOM IN SVETLE PERSPEKTIVE! POZDRAVLJAMO 29. OKTOBER, PRAZNIK NOVEGA MESTA, IN ZELIMO VSEMU PREBIVALSTVU IN DELOVNIM KOLEKTIVOM KAR NAJVEČ NOVIH USPEHOV!

Takole pomagajo žene in dekleta v Vrtači pri Semiču — tudi tole je ena izmed tovarn »vesoljce« ISKRE, o kateri danes posebej poročamo

Kako se Urša Mausar iz Kašče spominja prvih partizanov

Pred vojno sva živela s pokojnim možem na Gorenjih Lazih pri Semiču. Zadnje dni oktobra je obiskala našo vas I. belokranjska četa s komandirjem Lojzom Fabjanom in komisarjem Jožetom Mihelčičem. Prišli so iz Smuka, kjer je bila malo predtem ta četa formirana. Polovica jih je šla k Šobarjevim, drugi pa so ostali pri nas.

V preč sem postavila največji lonec, a mlad partizan, doma iz Metlike, mi je pomagal lupiti krompir. Pripovedoval mi je, da gredo na Nemce, ki naše Stajerce selijo iz rodnih domov.

Ko so se zjutraj fantje odpravili na pot, me je moj mož poklical: »Urška, pojdi

sem, boš videla, kakšen 'fajn' fant je Mihelčičev Jože iz Vavpče vasi. Veselo prepeva je so zapustili vas in šli proti Radohi.

Nekaj dni pozneje so prišli vsi premočeni in prestrašeni zopet v vas. Zopet jih je šlo nekaj k Šobarjevim, a drugi so ostali pri nas. Hitro sem jim pripravila večerjo, saj sem videla, da so zelo potrebni počitka. Ko so povečerjali, so se odpravili na hlev spat.

Ni še potekla ura — partizani so bili v najtrdnjšem spanju — ko je močno zaropotalo na vrata. Kmalu so se vrata s silo odprla in v vežo je priletela bomba. Nato so v hišo stajali Italijani. Ker so videli na peči polno nahrbtnikov, so takoj vedeli, da so prišli prav. »Dove sono i banditi?« me je vprašal osorno neki Italijan. »Na podu so,« sem rekla in jim pokazala pod, ki je na drugi strani hiše. Bila sem namreč prepričana, da bodo ta čas, ko bodo Italijani zažgali pod, par-

tizani pobegnili iz hleva. Ni sem namreč vedela, da so Italijani obkolili tudi hišo.

Pod je kmalu zgorel, za njim pa še kašča, o partizanih pa ne duha ne sluha. Še bolj so obkolili hlev in hišo. Kmalu se je začela tragedija, ki je bila že neštetokrat opisana: 20 partizanov in moj mož Lojze so bili ubiti, a vsa naša gospodarska poslopja požgana. Ta noč mi ne bo šla nikoli iz spomina!

■ Na letošnjem sejnu »Moda v svetu« v Beogradu so znova podelili priznanja proizvajalcem tekstila in obutve. Najvišje priznanje »Zlato košuto« so prejela podjetja: Industrija padal, obleke in perila »Franjo Kluz« iz Beograda, »Rajica« iz Gmejn, Tovarna »Nada Dimić« iz Zagreba, »Toko« iz Domžal in drugi proizvajalci.

■ V kratkem bo zagorska tovarna »Varnost« poslala na trg prve pošiljke fluorescentnih svetilk v »S« izvedbi, in sicer v glavnem za potrebe kemične industrije. Na trgu vlada že zdaj veliko zanimanje za ta izdelek zagrebške tovarne.

Enajst let tovarne kondenzatorjev na Vrtači

Kolektiv tovarne kondenzatorjev na Vrtači pri Semiču šteje 259 članov ter bo do konca leta dosegel bruto produkta 800 milijonov dinarjev, a narodnega dohodka preko pol milijarde. Sam osebni dohodek bo znašal za letošnje leto 300 milijonov dinarjev, od česar odpade na neto plače 160 milijonov dinarjev, kar bistveno vpliva na kupno moč prebivalstva Semiča.

Začetek tega podjetja pa je bil vse prej kot rožnat. V začetku leta 1951 so začeli tedanji obratovodja, sedanjí direktor tovarne tov. Anton Lovko, in štiri delavke (Anica Vidmar, Anica Straus, Pavla Kambič in Tina Judnič) orati ledino. Treba je bilo urediti zgradbo, okolico, montirati prve stroje itd. Objektivnim težavam so se pridružile še subjektivne: nerazumevanje lokalnih organov, nezaupanje

prebivalstva do porajajoče se tovarnice itd. V nekaj letih je bil led prebit.

Leta 1953 je bilo zaposlenih že 47 ljudi. Izdelovali so paljurnate in sljudne kondenzatorje, istočasno pa so delali še načrte za proizvodnjo cosinus ϕ kondenzatorjev, po katerih je naša industrija močno povpraševala. Tudi sorti-

ment ostalih vrst kondenzatorjev se je zelo povečal, tako da danes izdelujejo že vse vrste kondenzatorjev. Pač pa so na temesem z delovnimi prostori. Imajo pa že odobrene načrte za dozidavo in izboljšanje opreme. Prihodnje leto bo investiranih preko 100 milijonov za razširitev.

Zato, da lahko »glijamo« ...

Tako je odgovorila prodajalka grozdja na trgu v Črnomlju na vprašanje tržnega inšpektorja, zakaj nima napisanih cen za blago, ki je na prodaj. In res so »glijale« prodajalke za vse, kar so prodajale. Težko jim je šlo v račun, da morajo imeti na blagu napisano ceno, pa so se deloma že ali pa se bodo morale še navaditi. Ne gre, da bi še dalje takole prodajali:

- Po čem je grozdje?
- Po 180.
- Predrago. Če hočete, dajte ceneje!
- Pa vam ga dam po 150.

Tako je bilo s čebulo, jajci, jabolki in vsem drugim. Pocenil je kupoval samo tisti, ki je dobro zbijal ceno, toda vsak nima časa in ne daru

NOVICE ČRNOMALJSKE KOMUNE

za tako kupovanje. Res je, da je čena kmetijskim pridelkom na trgu prosta; zato naj kmetice napišejo cene, kakršne hočejo — prodale pa bodo le tiste, ki ne bodo zahtevale preveč.

Kako dela obrtni servis v Semiču

Kolektiv obrtnega servisa v Semiču je še zelo mlad, saj še ni minilo leto, odkar so podjetje ustanovili. Vsak začetek je težak, servis pa je nastajal še posebno težko. Razen dobre volje Martina Lukežiča, sedanjega upravnika, in Matija Severja, ki sta z vso prizadevnostjo gradila temelje kasnejšemu servisu, ni bilo ničesar. Prve mesece sta ta dva s krampom in motiko urejala prostor okrog sedanje delavnice, sama betonirala in zidala. Opravila sta vsa težaška dela.

17. V sestavu obrtnega servisa je tudi kovaška delavnica, ki opravlja storitvena dela in izdeluje orodja po naročilu. V kleparski delavnici opravljajo kooperacijske storitve za tovarno kondenzatorjev — obrat Iskre v Semiču. V okviru obrtnega servisa delata tudi pekarija in plekarstvo. Do 30. septembra je imelo podjetje skupaj 8,5 milijona dinarjev realizacije, od tega 77 odstotkov v denarju. Podjetje ima v načrtu zaposliti čimveč delavcev in izučiti čimveč vajencev.

To prizadevanje je podprl tudi ObLO Črnomelj, ki je podjetju omogočil investicijsko posojilo 8 milijonov dinarjev z odplačilnim rokom pet let. Kljub visokim anuitetam bo podjetje letos ustvarilo toliko skladov, da bo plačalo letošnjo anuiteto 1,5 milijona dinarjev.

Kolektiv šteje 15 zaposlenih, do konca leta pa jih bo imel

Iz trebanjske zadruga

Kmetijska zadruga Trebnje ima sedaj približno 300 ha lastnih obdelovalnih površin na področju cele občine. Zemlja je razdrobljena, zato je izvajanje agrotehničnih ukrepov zelo oteženo. V letošnjem letu je začela zadruga z arondacijo zemljišč. Arondacijski postopek na Veliki Loki, ki obsega približno 58 ha obdelovalnih površin v dveh kompleksih, je že v teku. Zemljo je zadruga dobila z odkupom, zakupom ali zamenjavo. Kmetje so pokazali precejšnje razumevanje, le nekateri se še niso otresli zastarelega mišljenja. Na teh kompleksih bo zadruga pridelovala predvsem krmne rastline za pitališče v Šentlovrencu in Mali Loki, ter krompir. Večjih pitališč zadruga sedaj nima, ima pa vložene zahteve za investicije za gradnjo pitališč v Nemški vasi in Martinji vasi. V zvezi s tem pripravljajo načrt za arondacijo v Mokronogu. Kasneje se bo začela arondacija v Dolnji Nemški vasi, Sentrupertu in na Mirni.

Iz majhne delavnice je nastalo izvozno podjetje

V začetku decembra bo kolektiv bivše mizarске delavnice v Semiču slavil desetletnico obstoja. Podjetje ima v jubilejnem letu 90 milijonov bruto produkta in 62 zaposlenih.

Ustanovljeno je bilo z dobro voljo štirih delavcev, ki so začeli delati v najeti delavnici pri železniški postaji. Bili so brez kreditov in pravega orodja. Poslovodja je bil sedanji upravnik mizarškega podjetja Martin Vindišman, ki ima največ zasluga.

— Sprva je delavnica izdelovala samo pohištvo, kasneje

1 zlata in 12 srebrnih značk za krvodajalce

V nedeljo, 21. oktobra je bila v Semiču v dvorani svetnega doma prireditve, združena s slovesno podelitvijo ene zlata in 12 srebrnih značk za krvodajalce. Krvodajalstvo ima v semiški okolici že staro tradicijo, saj se je tu v vseh dosedanjih krvodajalskih akcijah, s plemenitim osebnim nagibom in dobršno mero človekoljubja, ki je lastna prav Belokranjcem, odzivalo veliko število prebivalcev. Lep program je pripravil učiteljski zbor semiške

pa so začeli misliti na večji prostor in so zgradili barako. Iz te barake sta nastali dve veliki hali: v eni je bila ročna delavnica, v drugi pa strojna delavnica. Kljub temu, da tu di strojna oprema ni bila kdo ve kako bogata, so že prešli na serijsko delo. Izdelovali so šolsko opremo in jo razpošiljali širom po Jugoslaviji.

Kmalu se je podjetje pripojilo Zavodu za čebelarstvo v Ljubljani, v okviru katerega posluje kot lesni obrat. Najprej so izdelovali čebelne panje, predvsem za domači trg. Razen tega so prešli na proizvodnjo lesne galanterije, ki

osemletke, nato pa so bile slovesno podeljene:

zlata značka Ivanu Konda iz Osojnika, srebrno pa so prejeli: Marija Rauh iz Potokov, Jože Sodja iz Štrekljevca, Matilda Sepaher iz Podrebri, Anica Mugerli iz Semiča, Stanislav Lazar iz Semiča, Rozalija Plut iz Semiča, Anton Golobič iz Vapče vasi, Matilda Kastelic iz Kota, Ivan Skrt iz Semiča, Antonija Rožman iz Sel, Ivan Oven iz Blatnika in Ana Drganc iz Gabra.

Na obisku pri sosedih

Od 1. novembra dalje bo tudi okraj KARLOVAC »oblivalo morje«

Letošnje jesensko zasedanje Sabora Hrvatske je prineslo tudi administrativno-teritorialne spremembe glede okrajev v LR Hrvatski. Več okrajev so spojili, tako da jih imajo sedaj 9: Bjelovar, Osijek, Pula, Rijeka, Sisak, Split, Varaždin, Zagreb in Karlovac. Obenem z okraji se je zmanjšalo tudi število občin. Nas zanima predvsem naš najbližji sosed: novi karlovški okraj.

Novi Karlovški okraj zajema področje dosedanjih okrajev Karlovac in Gospić, se pravi, da sta v en okraj zajeta vsa Lika in Kordun. Novi okraj, ki bo imel svoje središče v Karlovcu, šteje 351.900 ljudi in je po velikosti na tretjem mestu v LR Hrvatski, po številu prebivalstva pa na petem. Na področju dosedanjih okrajev Karlovca in Gospića je bilo 25 občin, sedaj so jih pa precej ukinili in bo imel novi okraj le 13 občin. Največja občina karlovškega okraja je Karlovac (66.933 prebivalcev), za njo Gospić (40.177 prebivalcev), najmanjša pa Vrbovsko (8663 prebivalcev).

Novi okraj meji na severu z okrajem Zagreb, na severozahodu z okrajem Novo mesto, na severovzhodu z Banijo (okraj Sisak), na vzhodu z Bosno in Hercegovino, na jugu pa z Dalmacijo. Na svoji

zahodni meji se dotika okraja Rijeka in — morja, kajti novi karlovški okraj je dobil 75 kilometrov morske obale. Najbolj znani kraj v novem »karlovškem« Primorju je letovišče in kopališče Karlobag, ki spada v občino Gospić.

Prav je, da omenimo še neko zanimivost: vsaki tretji prebivalec novega okraja Karlovac je član najbolj množične družbeno-politične organizacije — Socialistične zveze delovnih ljudi. Na vsem področju ima SZDL 116.000 članov.

Po nacionalnem dohodku na prebivalca je okraj Karlovac na šestem mestu v LR Hrvatski (130.000 din na prebivalca). Skupni nacionalni dohodek novega okraja bo 45,7 milijard dinarjev.

Skupni brutoprodukt okraja Karlovac bo znašal okrog 120 milijard dinarjev, v gospodarskih organizacijah in ustanovah pa bo zaposlenih okrog 63.000 prebivalcev.

Zakon o novi administrativno-teritorialni razdelitvi okrajev in občin v LR Hrvatski bo začel veljati 1. novembra. Torej je le še teden dni, ko bo zaživel novi okraj Karlovac. Sosedu želimo čimveč novih uspehov na gospodarskem, političnem in kulturnem področju!

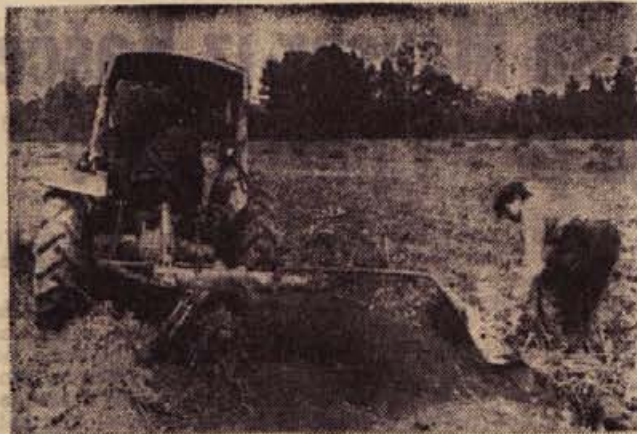
DELAVCEM IN USLUZBENCEM, KMETOM, STROKOVNJAKOM, MLADINI IN VSEM OSTALIM PREBIVALCEM SEMIČA ČESTITAMO ZA KRAJEVNI PRAZNIK 28. OKTOBER Z ZELJO, DA BI SE SE NADALJE TRUDILI ZA PROCVET IN NAPREDEK KRAJA NA VSEH PODROČJIH!

»ISKRA« — KRANJ

TOVARNA KONDENZATORJEV SEMIČ

Priloga za mehanizirani izkop krompirja, kakršno vidite na sliki, se priključuje k traktorju. Nadležno brskanje po zemlji, ki je potrebno pri podoravanju krompirja, ko plug krompirjeve gomolje tudi zasuje, odpade, delo pa lahko opravi mnogo manj delavcev. Stroj zemljo razprši, tako da ostanejo gomolji na površini. Kmetijski obrat KGP Brežice je s to napravo pocenil stroške izkopa od prejšnjih 15 tisočakov na 5.200 din za hektar, prihodnje leto pa bodo, tako upajo, za izkop krompirja uporabljali že kombajn.

VINICA JE PRAZNOVALA

»Od volje posameznega človeka je odvisen celoten napredek kraja, je med praznovanjem krajevnega praznika na Vinici 21. oktobra pred več kot 600 Vinicičani spregovoril poslanec Niko Šilih.

Za proslavo so pripravili pester spored. Ob 14. uri so

pionirji zapeli himno, zatem pa je navzoče pozdravil predsednik krajevnega organizacije Socialistične zveze Avgust Culiberg. V krajskem govoru je orisal pomen krajevnega praznika in se hkrati spomnil vseh grozodejstev, ki jih je med zadnjo vojno na Vinici in v njeni okolici počel okupator. Predsednik občinskega odbora SZDL Franc Stajdohar je nato govoril o vlogi in namenu nove ustave in občinskega statuta in povabil vse občane na javno razpravo o temeljni listini naše družbene ureditve.

Viničanom je k praznovanju čestital tudi ljudski poslanec Niko Šilih ter hkrati pozval vse občane, naj bi se še z večjo vnemo lotili nalog za vsestranski razvoj kraja. »Nujno je, da v gospodarskem razvoju kraja sodeluje vsak občan,« je poudaril tovariš poslanec.

Za zaključek proslave so pionirji izvedli nekaj recitacij, zapeli nekaj pesmi in zaigrali Cicibanovo kolo. Navdušili so zlasti cicibani iz prvega razreda.

Franc Pavlakovič

KMETIJSKA ZADRUGA ČRNOMELJ PROIZVODNI OKOLIS SEMIČ

- pozdravlja
- za krajevni
- praznik
- vse kmetovalce
- na svojem
- območju
- in se jim
- še nadalje
- priporoča!

Ce voziš neprevidno, se zavedaj, da nisi v nevarnosti samo ti. — Z neprevidno vožnjo ogrožáš tudi življenja drugih!

GRADNJE V TREBNJEM

Trebnje, nekdanj mrtvo in pusto, dobiva sedaj živahnejšo podobo. Potnik, ki je pred leti potoval mimo, je videl le vsakdanjo podobo dolenske vasi. Kdor se danes ustavi v Trebnjem, bo opazil precejšen napredek. Vedno je kaj v gradnji. Trije šeststanovanjski bloso so že pod streho. Buldozer pa pripravlja temelje za novi dvanajststanovanjski blok. V prihodnjem letu bo zopet dvanajst družin srečnih v sodobnem stanovanju.

To pa še ni vse. Prostori mehanizne delavnice so postali pretesni. Da bi dobili čimprej novo prostorno halo, je celoten kolektiv z direktorjem Ivanom Goletom pridno delal, tudi udarniško, ter pripravil prostor za nove temelje. Raču

najo, da se bodo v mesecu decembru že vselili. Dela jim ne manjka, naročil imajo dovolj. Z večjimi prostori bo rešen problem zaposlitve novih delavcev, ki se vozijo na delo izven občine. Škoda je le, da ne gradijo izven vasi, kajti trušč in varjenje zelo moti prebivalce, predvsem v nočnih izmenah.

Na hribočku za občinskim poslopjem se mogočno dviga iz

Lepi načrti PD »PRIMOŽ TRUBAR« v Loki

Pred dnevi je bila v Loki delovna konferenca prosvetnega društva »Primož Trubar«. Spregovorila je o delu društva v pretekli sezoni in sestavila načrt, po katerem bodo delali v prihodnje.

Dosedanje delo prosvetnega društva je bilo povezano predvsem s splošno dejavnostjo v Loki, razen tega pa so lani naštudirali igro in s pevskim odsekom večkrat sodelovali pri proslavah ter bralnih večerih. Šahisti so imeli v tem času dobro uspel turnir; v kratkem pa bo simultanka s priznanim šahistom. V okviru ljudske univerze sta bili dve predavanji ter trije recitacijski večeri. V načrtu je nekaj predavanj in literarni večer mladinskih pesnikov in pisateljev. Tudi televizijske oddaje so bile dobro obiskane, tako da je bil ob izrednih oddajah prostor kar premahnen. Teže je s knjižnico, ker ima kovček, ki prihaja v Loko, premajhno izbiro knjig.

S. k.

Izboljšajmo trg in ceste v Loki!

Mnogi Ločani se pritožujejo, da je trg v Loki zelo zane-marjen. Kadar je naliv, ga zderede voda, ki jo nosi s seboj pesek in kamenje. Slaba cesta in poljska pot »Na dobravci«, kjer ima obrat KZ Sevnica hmeljeve nasade.

Žalna svečanost na Rojah pri Mirni

V nedeljo, 28. oktobra, ob 10. uri dopoldne na Rojah pri Mirni žalna slovesnost ob prekopi blizu 25 padlih borcev in žrtve fašističnega terorja, ki jih bodo položili v skupno grobnico padlih na Rojah. Posmrtno ostanke padlih bodo prenesli iz grobov na mirnem pokopališču. V urejeni grobnici na Rojah je že pokopanih 68 padlih.

K žalni svečanosti vabi vse okoliško prebivalstvo krajevnega organizacija ZB in NOV Mirna na Dolenskem.

Vse te komunalne naprave čakajo na ureditev. V prvi vrsti bi se morali za to zavzeti krajevna organizacija SZDL

SEVNIŠKI VESTNIK

in aktiv LMS. Vprašanje bi lahko rešili zdaj, ko bodo konference SZDL razpravljale o tekmovanju, ki naj bi zajelo tudi podobne stvari. Razen tega bi se s manjšimi stroški dala postaviti dva kašipota na trgu. Mnogi se namreč zmotijo, in namesto da bi se odpeljali proti Sevnici, zavijejo na poljsko pot. Kašipot bi bil potreben tudi pri stari šoli, da bi usmerjal ljudi proti postaji.

S. sk.

● V Riu de Janeiru je utonil sovjetski veleposlanik v Braziliji. V valovih je izgubil tudi neki član sovjetskega veleposlanstva, ki je hotel pomagati veleposlaniku Černiševu.

● Alžirski minister za kmetijstvo je v Kabiliji dejal, da so nekateri premožnejši Alžirci začeli odkupovati posestva, ki so jih zapustili evropski kolonisti. Pri tem je poudaril, da vlada ne bo dovolila takega početja, ker »francoskih kolonistov ne smejo zamenjati alžirski izkoriščevalci«.

● »Življenjski interes Afrike so v popolnem nasprotju s cilji evropskega Skupnega trga in Maroko se ne namerava pridružiti tej organizaciji.« je izjavil maroški minister za gospodarstvo Ahmed Al Dojvari.

Z A B E L E Ž E N J

Se do nedavnega je bila ena izmed zelo delavnih organizacij SZDL v sevniški občini krajevna organizacija SZDL Murnice pri Sentjanžu. Danes pa je ta organizacija samo še na papirju. Dejavnost članov je popustila, ker odgovorni v sevniški občini niso upoštevali upravičene prošnje organizacije. — Slabe ceste se bile močna ovira za gospodarski razvoj vsakega kmetovalca. Zato je pred leti vodstvo krajevne organizacije SZDL v Murnicah organiziralo veliko prostovoljno delovno akcijo za popravilo vaških cest. Vsi člani te organizacije, so, namesto da bi počivali popravljali p-ti. Tudi sestanki krajevne organizacije so bili vselej dobro obiskani. Razprave na sestankih so bile živahne in plodne. — Ker je vsako delo vezano z izdatki, so zaprosili sevniško občino za čerarno pomoč 10 tisočakov. Nihče iz Murnic ni dvomil, da bo ta zahteva ugodna. Dogodilo pa se je ravno nasprotno. Namesto da bi marljivo in izorni organizaciji nakazali simbolični znesek 10 tisoč dinarjev, s čimer bi ljudem »šli še več poguma, so ji pokazali vrata. Ali v celi sevniški občini niso zmogli deset tisočakov? Ne, saj je ObLO prav takrat razdelil iz gozdnega sklada lepo vsoto raznim krajevnim odborom za popravilo poti, le krajevna organizacija iz Murnic ni bila deležna niti dinarja.

Ta postopek je ljudi močno prizadel. Postali so nedelavni in nezaupljivi. Z malo več posluha in objektivne presoje bi do tega nikoli ne prišlo.

Shod pionirjev-gasilcev na Bohorju

V nedeljo, 10. oktobra, so se na Bohorju sešli pionirji-gasilci iz Brežic, Krškega in Sevnice

Sevniški pionirji smo se ob osmih zjutraj z avtobusom odpeljali do vznožja Bohorja, od tam pa smo šli dalje peš. Do koč smo prispeli ob

9.30, kjer smo dobili dopoldansko okrepčilo, nato pa smo se pridružili ostalim pionirjem. Pomenkovali smo se o delu v gasilski organizaciji, nato pa smo imeli zbor. Dobili smo tudi spominske albume.

Ob 14. uri smo se vrnili proti domu, polni prijetnih spominov.

Franci Koprivnik

— Kaj pa je človeku, je bolan?
— Ne, ne, iz službe se vrača...

NAJVEČ LJUDI SE JE IZSELILO IZ TREBANJSKE OBČINE

Občina Trebnje meri 30.816 hektarov in je po velikosti na četrtem mestu v okraju. Leta 1961 je bila povprečna gostota 55,5 prebivalca na kv. km. Obsega 38 katastrskih občin z 219 naselji. Na eno katastrsko občino odpade povprečno 6 naselij — največ v okraju. Prevladujejo majhna naselja, kar odgovarja površinskim oblikam ozemlja. Naselij z nad 200 prebivalci je bilo leta 1961 le 7. To je izredno malo (le 3,2 odstotka vseh naselij).

Ozemlje sedanje trebanjske občine je štele l. 1869 16.590 prebivalcev. Do prve svetovne vojne je število počasi narasčalo. L. 1910 je bilo 18.599 ljudi. Povprečni letni dvig znaša le 48 prebivalcev. Ker pa je bil naravni prirastek precej višji (150 na leto), lahko sklepamo, da se je do prve svetovne vojne izselilo nad

4.000 ljudi. Izseljevanje se je nadaljevalo tudi med obema vojnoma, ko ga lahko cenimo na 2.000 ljudi.

L. 1948 so v trebanjski občini naštel 19.047 prebivalcev. Od tega leta dalje se je izseljevanje tako povečalo, da ugotavljata obe naslednji štetji padec prebivalstva. L. 1953 na 18.530, l. 1961 pa celo na 17.196 ljudi. Če upoštevamo naravni prirastek, lahko trdimo, da se je v letih 1948—1953 letno izselilo pribl. 250, v dobi 1953—1961 pa povprečno 300 ljudi na leto. Tako je trebanjska občina v zadnjih 13 letih izgubila več kot 3.630 ljudi ali skoraj 20 odst. vsega prebivalstva in je v tem dosegla prvo mesto v okraju. Če bi dodali še tisto delovno silo, ki stanuje v območju trebanjske občine, a se vozi na delo izven nje (predvsem v smeri proti Ljubljani in

delno v Novo mesto), bi bilo videti odhajanje delovne sile še bolj porazno.

Glavni vzrok izredno močnemu otekanju delovne sile je dejstvo, da središče občine — Trebnje nima še skoro nobene industrije. Zato tudi Trebnje samo kot naselje raste bolj počasi kakor središča ostalih občin okraja. Precej je porastlo prebivalstvo v zadnjih letih v katastrski občini Mirna, kar je v zvezi s tamkaj se razvijajočo industrijo.

Poklicna struktura se v zadnjih letih ni tako močno spremenila kot v drugih občinah okraja. L. 1953 je bilo 12.630 kmečkega prebivalstva (68,1 odst.). L. 1961 ga je bilo sicer res samo še 9.613, kar pa znaša še vedno 55,7 odst. vsega prebivalstva in s tem odstotkom trebanjska občina prednjači v okraju. Procent

zaposlenih v industriji je ni zek (8,1 odst.). Pa še od tega je del zaposlen izven občine. Precej jih živi od prometa (9 odst.), kar je razumljivo, saj vodita preko ozemlja trebanjske občine dve železniški progi.

Po podatkih o starostnih skupinah l. 1961 zavzemajo otroci v starosti do 7 let 14,2 odstotka vsega prebivalstva in s tem procentom je ta občina prva v okraju in med prvimi v Sloveniji. Nasprotno pa je otrok v starosti 7—13 let le 12,7 odst. in je to najnižji odstotek v okraju. Iz teh podatkov lahko sklepamo, da je bilo število rojstev v letih 1948—1954 v trebanjski občini precej nizko, oziroma umrljivost dojenčkov zelo velika. Naravna posledica je bilo povečanje števila rojstev v obdobju po l. 1954 in obenem znižanje umrljivosti otrok do 7. leta starosti. Vsekakor za nímij pojav, vreden podrobnejše študija.

Od 18—44 let starih je v občini 34,9 odst., kar je nižje od povprečja v okraju (36,1

odst.) in blizu sevniški občini, ki ima najnižji odstotek te starosti (34,5 odst.). Da je trebanjska občina ni prekosila, je vzrok v tem, da je v šte-ta tudi tista delovna sila, ki dnevno odhaja na delo iz občine.

Od 1869 do 1953 se je dvignilo število prebivalstva v večini katastrskih občin (25 izmed 38). Padec izkazujejo le katastrske občine v hribovitih predelih. V dolini je izjema k. o. Mokronog z velikim padcem — od 1.050 v letu 1910 na 830 v letu 1953. Eden od vzrokov je gotovo opustitev usnjarne.

Od 1953 do 1961 poraste prebivalstvo le v 5 katastrskih občinah, in sicer: na Mirni, v Ponikvah, Praprečah, Skovcu in Trebnjem. Vse ostale k. o. so nazadovale, izredno močno k. o. Sentrupert, in sicer od 1.115 v l. 1953 na 890 v l. 1961 ali za 20 odst.

Odtok delovne sile bo za ustavila edino domača industrializacija. Mirna je že prevzela pobudo. Sedaj je na vrsti Trebnje! M. D.

TREBANJSKE NOVICE

Veselje novomeških šolarjev

Kako smo delali v okviru Jugoslovanskih pionirskih iger

«Sportna brigada» novomeških pionirjev in mladincev je delala na novem šolskem telovadšču od 21. junija do 7. julija. Povprečno nas je bilo v brigadi 45 do 53 brigadirjev, opravili pa smo 2206 delovnih ur. Zravenli smo tla, pripravili beton za ograjo in temelje in pri tem porabili skoraj 50 kubnih metrov betona. Zelo so nas zamudile korenine hrena, ki jih je bilo treba izkopati; precej dela so nam dale tudi jame za skoke in temelje za plezala, nekaj znoj pa je bilo prelitega sveda tudi pri planiranju igrišča, prisanjanju in toženju kamenja, ki smo ga položili v temelje novega igrišča. Presejali smo precej odpadlega materiala, ki smo ga dobili pri naši šoli. Kaj smo še delali? Zdej v jeseni, je prostovoljno delo spet oživelo:

Rakladali, dovažali in planirali smo igrišče s črnimi in rdečimi ugaski ter jih povaljali. Vse bo te dni v glavnem končano. Vrednost vsega dela znaša 2.227.464 din, pri čemer je vodstvo šole prispevalo 200.000 din, vsa dela pa smo opravili učenci sami. Dobili smo lepo šolsko telovadišče, treba bo le še zabetonirati plezala in postaviti 3 m visoko žično ograjo okoli igrišča, da bomo zaščitili sosednji vrt. Igrišče bomo odprli v nedeljo, 28. oktobra, ob 12. uri, ko bo na njem izvajal turistični program.

Zelo smo veseli, da smo opravili tako veliko nalogo. To je lepa pridobitev za naše šolsko športno društvo, ki uspešno deluje. V tekmovalstvu je Jugoslovanske pionirske igre smo dosegli kar 80.000 točk, čeprav je program predvideval vsega le 10.000 točk! Opravili smo kar 29 različnih nalog, tekmovali in veliko prostovoljno delo. Tako se uspešno kosamo z največjim šolskim društvom okraja: z Metliško, s Serovcem in z Leskovicem pri Krškem.

V našem društvu »KATJA RUPENA« zdej uspešno dela 12

sekcij, dobro rokometno moštvo, mladi odbojkarji in tudi druge panoge so uspešno zastopane. Glede na doseganje delo pričakujemo, da se bomo uvrstili na boljše mesto v okviru in republiškem merilu. Da bo naše delo tudi vnaprej dobro teklo, nam bo posej v pomoč tudi novo igrišče. Uporabljali ga bomo za šolsko telovadnico, posebej za nižje razrede, za katere je Loka preveč oddaljena. Preostale proste ure na njem bo uporabilo šolsko športno društvo za treniranje in različna tekmovalja. Tu bomo lahko gojili mali rokomet, mali nogomet, košarko, odbojko, teke z zaprekami, skoke v višino in daljino ter plezanje.

Učenci osnovne šole smo ob zaključku del zelo hvaležni tovarišem, katerih zasluga je, da smo sploh prišli do novega igrišča. Zahvaljujemo se vodstvu šole za vso pomoč, predvsem tistim, ki so z nami razveč delali: to so tovariši Bebe, Penko in Spilar, tovarišica Mislejeva ter tov. Bartelj. Uspešno so vodili akcijo in jo srečno izpeljali do konca. Zahvaljujemo pa se tudi: ObLO Novo mesto za pomoč v materialu in za gradbeno dovoljenje, OZTK za denarno pomoč, Društvu prijateljev mladice za različne material, organizacijo in drugo sodelovanje, Rdečemu križu za prispevek v prehrani za brigadirje, gasilcem za prevoze, železnici za prevoze in material, tovaršem iz JLA, ki so nam posodili les za opaž pri betonski ograji, podjetju PIONIR za pomoč v orodju in za stroje za valjanje. Nadalje smo hvaležni kolektivju podjetja ZELEZNINA za prevoze ugaskov, tovarni IMV, da nas je peljala na izlet na Bazo 20 in v Dol. Toplice, Dolenjskem listu za propagando, okrajni Zvezi za telesno kulturo in tovaršiu Jožefu Glonarju kot vsem drugim, ki so nas podpirali, da smo si lahko uredili tako lepo šolsko igrišče.

Obenem vabimo vse, ki bodo imeli v nedeljo čas, da pridejo ob 12. uri na novo športno igrišče na šolskem vrtu v Novem mestu!

MIHA GOŠNIK, dopisnik
SD »Katja Rupena«, Novo mesto

Vajenska šola : Učiteljske 1:6

Pretekli teden sta se na rokometnem igrišču na Loki srečali ekipi vajenske šole in SŠD učiteljske iz Novoga mesta. Zmagala je zmagala moštvo učiteljske, ki je bilo boljše od vajencev. Zelo dobro je sodil nazivjec Gajski.

K. F.

Športniki za občinski praznik Novoga mesta

Tekmovalja v balinanju se je udeležilo pet ekip iz Novoga mesta. Rezultati I. kola so bili: Zelezničar : Poštari 13:3, Borac : ONZ 13:12, Pionir pa se je brez borbe uvrstil v drugo kolo. Predvsem preseneča, da je ekipa ONZ izgubila proti Borcu, in to na svojem igrišču. V zaključnem tekmovalstvu je Pionir prežagal Zelezničarja s 13:3. Tekmovalci Zelezničarja Rudi Mraz je pri rezultatu 10:0 nešportno zapustil tekmovalje, kar zasluži posebno grajo. Zato je ekipa Zelezničarja predala Borcu igro brez borbe 13:0. Tako sta se v borbi za prvo mesto pomerila Pionir in Borac. Borac je zelo dobro začel in povedel s 7:2, vendar je Pionirju uspešno najprej izenačil, nato pa tudi zmagati s 13:8. Za ekipo Pionirja so igrali Hren, Plantan, Vovko in Barbič. Lep uspeh je dosegla tudi ekipa Borca, čeprav nima niti igrišča niti krogi.

V KEGLJANJU ZMAGAL PIONIR

Tekmovalja v borbenih igrah se je udeležilo deset ekip. Zankrat vodi prva ekipa Pionir-

Zopet poraz Brežičanov

V nedeljo, 21. oktobra, ob 9. uri, sta se na igrišču za počito v predtekmi sestali ženski ekipi gimnazije in osnovne šole I. Zmagala je ekipa gimnazije z rezultatom 13:5 (7:1). Fizično močnejše in tehničnejše rokometašice gimnazije so gospodarske na terenu do konca, kar je razvidno tudi iz rezultata.

Zaradi velike zamude organizatorjev so tekmo med Brežičani B in Dobovo prekinili o polnoči in je potem niso več nadaljevali. Brežičani so prvo polovico tekme dobili z rezultatom 9:7. Rokometarji iz Dobove so bili zelo borbeni in so bili v tem prvem delu enakovredni nasprotnik. V ekipi Brežic ni nastopil Zagar, kar je ekipo oslabilo.

Novoteks in JLA - pokalna prvaka

V počastitev občinskega praznika Novoga mesta je ObZTK pripravila vrsto tekmovalj, ki pa niso še vsa zaključena. Turnirje so doslej končali rokometarji in odbojkarji, ostali pa bodo tekmovalja zaključili do nedelje.

V odbojki je med 6 ekipami zmagala sindikalna ekipa Novoteksa, ki je v finalnem delu premagala Partizana in Pionirja s 2:0 in zasluženo osvojila pokal ObZTK. To pa je tudi razumljivo, saj za Novoteks igra skoraj kompletna ligaška ekipa Partizana.

V rokometu je prav tako tekmovala 6 ekip iz novomeške občine. V finalu so bili najboljši pripadniki JLA (Borac A) ki so premagali Partizana in ekipo SŠD učiteljske. Drugi so bili košarkarji Partizana, tretji pa dijaki učiteljske. Vsi bodo pokale prejeli v nedeljo na Glavnem trgu, po »Telcu 20. oktobra«, ki bo ob 10. uri dopoldne.

KOTICEK ZA DOM IN GOSPODINJE

ZIMA JE RPED DURMI, ZALOZIMO SE S TEM, KAR NAM SE NUDITA VRT IN TRG!

Gomoljnice kot solata

Zadnje spravljamo v kleti gomoljasto zelenjavo: rume-ko kolerabo, rdeče korenje, rdečo pesu, črno rdečko, repo in zeleno. Da gomolji ne ovenejo prehitro, jih shranjujemo v zasipnici.

Na njivi ali na vrtu, kjer je teren suh, skopljemo podolgovato, 120 cm široko in za eno lopato globoko jamo, jo pokrijemo s koruznico in smrečjem (da ne pridejo miši), najbolje pa s praproto. Piramidasto zložimo vanjo repo, korenje, kolerabo, ki se je morala prej dobro osušiti. Prevelika količina vsuši bi lahko povzročila gnitje. Kup prav tako prekrijemo s slamo, praproto in smrečjem. Ko pritisne mraz, pa še z zemljo. Na vrhu ostane posebna odprtina za zračenje, če potegnemo skozi plast zemlje šop slame. Pred zunanjo vlogo ima zasipnica 15 cm globok jarek.

Pridelovalci zelenjave lahko tako shranjujejo velike količine gomoljaste zelenjave in jo pozimi ponudijo na trg popolnoma svežo.

Manjše zaloge si lahko naredimo v kletih. V kup peska, še bolje mivke, vložimo gomoljnice. Pesek mora biti presušen in brez organskih primesi, ki bi lahko pospeševale gnitje. V pesek vlagamo tudi hren.

Solatna plošča iz surovih gomoljnici nam bo pozimi lahko večkrat nadomestila zeleno solato. Prav na drobno naribano vsako zase: rdečo peso, korenček, kolerabo,

redkev in hren. Ko vse solate zabelimo z oljem in kisom, dodamo nekaterim lahko škrap sladkorja (korenjku, rdeči pesi), redkev pripravimo samo z oljem, nekatere pa s kislo smetano, če nam tak okus ugaja. Solate zložimo na steklen krožnik tako, da se barve lepo odražajo; plošča je lepa in vzbuja tek.

Gomolji vsebujejo prav tako kot zelenjavni listi veliko kislín, grenčin, barvil, karotina, rudinskih soli in vitaminov. S tem povzročijo večji preliv prebavnih sokov in dobro prebavo. Pri kuhanju pa se te snovi izločijo ali uničijo, zato dajemo prednost sveži zelenjavi.

Redkev, hren in gorčico še posebno pospešujejo izločanje žolča, ki prebavlja maščobo. Zraven mastnega ne pozabimo ponuditi teh domačih specialitet.

Domačo gorčico, ki je po Dolenjskem znana, pripravljamo takole: grozdni mošt izpod preše prevremo, odstavimo, dodamo mletlo gorčico, dobro premešamo in nalijemo v steklenice. Serviramo k mesu, krompirju in štrukljem.

Surovo kisle zelje, zabeljeno s česnom, kumino in oljem, je pozimi poživiljajoča sprememba v jedilniku. Za pehostrost in privlačnost naribamo na sredo kupček korenjčka, kolerabe ali rdeče pese.

Zavod za napredek gostinstva in gospodinjstva v Novem mestu

ZAKLJUČENE SO II. DELAVSKE ŠPORTNE IGRE NOVOMESKE OBCINE

SGP Pionir ponovno osvojil pokal

V izenačenem boju za prvo mesto z Novoteksom je odločil medsebojni šahovski dvoboj. PIONIR je zmagal z 2,5 : 1,5 in ponovno osvojil veliki prehodni pokal občinskega sindikalnega sveta - Novoles je bil zelo uspešen v finalu in zasedel četrto mesto za Oddelkom za notranje zadeve

Tako zanimivega tekmovalja, kot so bile letošnje II. delavske športne igre, že dolgo nismo videli. Vse do zadnjega tekmovalja v šahu niti niti nismo vedeli, kdo bo končni zmagovalec. Novoteks je bil stalno v vodstvu, vendar ni zdržal do konca, v odločilni partiji šahovskega dvoboja PIONIR : NOVOTEKS (na drugi deski) je ocenjevalna komisija prisodila remi predložitelj Pionirja Matjažu Matijeviću (partija namreč ni bila dokončana), s čimer je bil dvoboj odločen v korist Pionirja.

Pa pogledimo, kako se je odvijalo tekmovalje v zadnjih fazah, ki so bile na sporu do oktobra!

V STRELJANJU ONZ in PIONIR

Začetno s streljanjem. Zaradi pritožbe, ki jo je vložilo Pionirjevo vodstvo, nismo mogli že prej objaviti končnih rezultatov v tej panogi, čeprav je bilo tekmovalje izvedeno že v nedeljo, 7. oktobra 1962.

Strelsko tekmovalje je bilo najbolj množično na letošnjih igrah. Prijavilo se je namreč 82 moških in 7 ženskih ekip. Najboljše strelce je imela ekipa Oddelka za notranje zadeve (ONZ), ki je dosegla 405 krogov. Prisenečili je tudi Novoles, ki je bil tretji. Novoteks je bil tretji komaj do več. V ženski konkurenci so bile najboljšje Pionirjeve strelke, in to za nič manj kot 73 krogov pred drugoplasiranim Novoteksom. Če upoštevamo,

Novoteksovo pritožbo zavrnili. Pionirjeva ekipa je najprej premagala KGP z 2:0, nato pa v finalu še Novoteks z enakim rezultatom in tako priborila svoj sindikalni podružnicni 100 točk.

Vrstni red ženskih odbojkarjskih ekip: 1. PIONIR 190 točk, 2. Novoteks 80, 3. KGP 65, 4. OZS 55, 5. Novoles 50 itd.

IMV - PRESENEČENJE V NAMIZNEM TENISU: Kdo bi pričakoval, da bo v vrsti kvalitetnih moških ekip, ki so imele v svojih vrstah vedno najboljših novomeških igralcev namiznega tenisa (Uhl, Turk, Somrak itd.), zmagala mešana ekipa IMV! Pa smo le doživeli to! Brat in sestra Jože in Majda Turk, ki sta zastopala barve IMV, se nista dala ugnati niti močni ekipi ObLO (Pučko in Romih) niti ekipi Novoteksa, za katerega sta igrala bivši (Medic) in sedanjí (Somrak) okrajni prvaki. IMV je najprej premagala Zeleznico, zato ObLO (obkrajni s 3:0), in polfinalu pa se je srečal z Novoteksom. Priprani smo bili v uspeh slednjega, toda Turkovala je pripravila veliko presenečenje. Igrala je kot ura (doslej vsakekor najboljše v svoji namiznoteniški karieri) in prema-

gala v odločilnem srečanju Medica (pri starju 2:2); skupaj z bratom Jožetom pa sta odlično zaigrala tudi v dvojicah in zmagala nad Somrakom in Medicom. Etni dve točki za Novoteks je priboril Somrak.

Tudi finalno srečanje - IMV : Pionir se je končalo z zmago IMV. Tu je Pionir slabo postal vrstni red igralcev, zato je izgubil s 3:0. V ženski konkurenci je zmagala Pionirjeva ekipa, ki je imela v svojih vrstah štipendistko Uhlovo.

Vrstni red v namiznem tenisu:

1. IMV 100 točk, 2. Pionir 80 točk, 3. Novoteks 65 točk, 4. Iskra (Santjerne) 65 točk, 5. ObLO 50 točk, 6. Novoles 45 točk, 7. ONZ 40 točk, 8. KGP 40 točk.

Posamezniki: 1. Marjan SOMRAK (Novoteks), 2. Jože Turk (IMV), 3. Pavel Uhl (Pionir), 4. Janez Rustja (OZN) itd.

ŽENSKESKE EKIPE: 1. PIONIR 100 točk, 2. Novoteks 80 točk itd.

Posameznice: 1. Majda TURK (IMV), 2. Florjana Uhl (Pionir), 3. Radenski (Pionir) itd.

III je komaj sedmo mesto. Celotek Novoteks je bil boljše, čeprav tega ni nihče pričakoval. Največji podvig so pripravili kegljači ObLO, ki so dosegli odličan rezultat in zmagali z veliko prednostjo. Ta uspeh pa ni presenetljiv, saj so v vrsti ObLO kegljali mnogi znani kegljači, ki šlanjajo uspehe celo v republiškem merilu: Mrzak, Zevnik, Romih, Muar, Pučko in Zoran. Najboljši rezultat v ekipi je imel Roman Zevnik.

V ženski konkurenci je zmagal Pionir, toda le z enim kegljem prednosti pred Novoteksom.

Vrstni red kegljaškega tekmovalja: MOSKE EKIPE: 1. ObLO Novo mesto 240 podrtih kegljev (100 točk), 2. IMV II 232 kegljev (90 točk), 3. Novoteks 190 kegljev (65 točk), 4. ZTP 197 kegljev (55 točk), 5. Elektro 196 (50 točk), 6. Novoteks II 191 kegljev (45 točk), 7. Pionir I 185 (40 točk), 8. Pionir II, 9. ONZ II itd.

ŽENSKESKE EKIPE: 1. PIONIR 147 kegljev (100 točk), 2. Novoteks 146 kegljev (80 točk), 3. Novoles 114 kegljev (65 točk) itd.

V SAHU PRVAK SE NI ZNAN

Čeprav šahovsko tekmovalje še ni popolnoma zaključeno, vseeno lahko potegnemo z rezultati do polfinala in s končnimi rezultati, ker vrstni red prve četvorice v šahovskem tekmovalju ne bo bistveno vplival na vrstni red v tekmovalju za pokal OBSS Novo mesto. O odločilnem srečanju Pionir : Novoteks smo že uvodoma zapisali, da je odločevalo o letošnjem zmagovalcu iger. Novoteks je bil izločen iz nadaljnega tekmovalja že v I. kolu. Tudi Pionir ni uspel, tokoj v naslednjem kolu ga je izločil IMV, ki je nato premagal še enega od favoritov - lani drugoplasirani ZTP.

Letos presenečen tudi v šahu ni malo, grajati pa je treba vrsto ekip, ki tekmovalja niso vsele resno. Prišlo so okrajne ali pa se ob določenem času sploh niso pojavile za deskami. Tako je že v prvem kolu izpadla močna ekipa Prosveta, ki bi lahko konkurirala za eno prvih mest.

Vrstni red šahovskega tekmovalja: 1.-4. mesto: Sodišče, IMV, ObLO in Novoles, 5.-8. Novoles II, Novoles III, PTT in ZTP; sedelo pa Pionir, Elektro, Novoles V, Iskra (Santjerne) itd.

Ker šahovski rezultati ne bodo bistveno vplivali na vrstni red sindikalnih podružnic v končnem ocenjevanju za pokal OBSS, objavljamo neuradni vrstni red, ki se od prvega do petnajste mesta ne more več spremeniti. Moški so le še popravi v številu točk.

KONČNI VRSTNI RED SINDIKALNIH PODRUZNIC NOVO MESTO:

1. SGP - PIONIR 1560 točk, 2. NOVOTEKS 1520 točk, 3. ONZ 788 točk, 4. NOVOLES 690 točk, 5. IMV 635 točk, 6. ZTP 600 točk, 7. ObLO 460 točk, 8. KGP 365 točk, 9. Zeleznica 321 točk, 10. Iskra (Santjerne) 250 točk, 11. Pietistvo (Mira peč) 240 točk, 12. Narodna banka 215 točk, 13. Prosveta 199 točk, 14. Sodišče 175 točk, 15. Elektro 170 točk itd.

Uradni vrstni red bomo objavili prihodnje, ko nam bodo znani tudi rezultati ocenjevanja množičnosti. Tudi letos je najresnejši kandidat za »POKAL MNOŽIČNOSTI« delovni kolektiv Zelezine, ki je sodeloval v skoraj vseh panogah in se v močni konkurenci (letos je sodelovalo 32 sindikalnih podružnic občine) uvrstil na četrto mesto. Za mali kolektiv Zelezine je 9. mesto lep uspeh!

Fr. Mikec

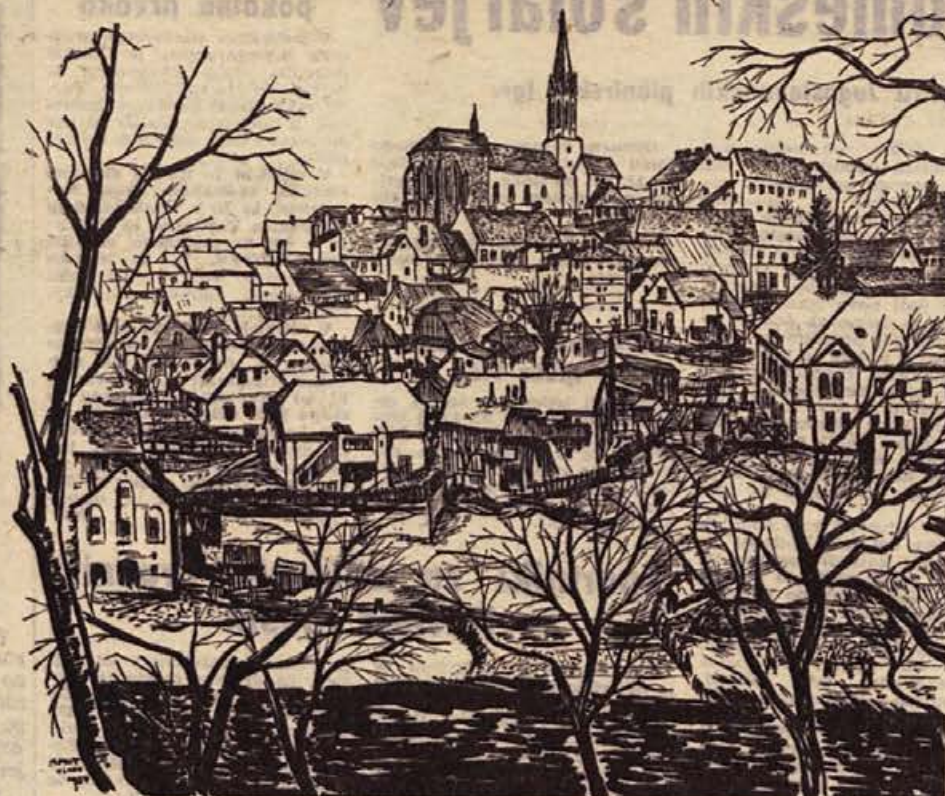

POZDRAV VSEM DELAVCEM IN USLUZBENCEM V DELOVNIH KOLEKTIVIH, VSEM TOVARISEM IN TOVARISICAM, KI DELAJO V UPRAVNIH SLUZBAH, PROSVETNIH, ZDRAVSTVENIH IN KULTURNIH USTANOVAH, V PROMETU, OBRTI, GOSTINSTVU IN TURIZMU, VSEM ZADRUZNIKOM IN DRUGIM KMETOM, NASI MLADINI, TOVARISEM V VRSTAH LM IN JLA TER VSEMU PREBIVALSTVU NA OBMOČJU NOVOMESKE OBČINE!

Letos bomo že desetletje počastili praznik Novega mesta in izpričali svojo zvestobo misli, ki je sprožila in vodila naš osvobodilni boj, hkrati pa bomo manifestirali svojo iskreno privrženost naši skupni socialistični domovini!

Ob slavni obletnici odhoda novomeške skupine v partizane, ob obletnici borbe Milana Majcna z mnogoštevilnejšim sovražnikom ob obletnici napada na Bučko in drugih zgodovinskih datumih iz slavne zgodovine Novega mesta — bomo zvesti tradicijam NOB nadaljevali z izgradnjo socialistične domovine.

PRIZADEVAJMO SI ZA NENEHNI RAZVOJ PROIZVAJALNIH SIL! USTVARJAJMO OBI-LJE DOBRIN ZA LEPSE IN BOLJSE ŽIV-LJENJE! VSAKEMU PO NJEGOVIH SPO-SOBNOSTIH IN DELU!

Vlado Lamut: Novo mesto

'Pekarija' NOVO MESTO

- ČESTITA VSEM
- NOVOMESKA-
- NOM ZA
- NJIHOV
- PRAZNIK
- 29. OKTOBER
- IN SE
- PRIPOROČA!

- POZDRAVLJAMO
- DESETO
- PRAZNOVANJE
- OBCINSKEGA
- PRAZNIKA
- IN ČESTITAMO
- K TEJ OBLETNICI
- VSEM PREBIVAL-
- CEM NOVOMESKE
- OBCINE!

Občinski ljudski odbor NOVO MESTO

IN VODSTVA VSEH DRUGIH DRUŽBENIH ORGANIZACIJ TER DRUŠTEV

OBČINSKI ODBOR SZDL
OBČINSKI ODBOR ZB
OBČINSKI KOMITE ZKS
OBČINSKI KOMITE LMS
OBČINSKI SINDIKALNI SVET

Vodna
skupnost Dolenjske
NOVO MESTO

SVOJIM STRANKAM, POSLOVNIM ZNANCIEM IN PRIJATELJEM KAKOR TUDI OSTALEMU PREBIVALSTVU NA OBMOČJU OBČINE NOVO MESTO ČESTITA

**MIZARSKA
DELAVNICA**

Brod pri Novem mestu

POZDRAVLJAMO VSE KOLEKTIVE V NASI OBČINI IN JIM ŽELIMO NADALJNIH USPEHOV!

**Industrija
perila
NOVO MESTO**

ŽELEZNINA NOVO MESTO

NUDI V SVOJIH PRODAJALNAH IN SKLADIŠCIH NA VELIKO VSE VRSTE KOVINSKEGA BLAGA, ELEKTROTEHNIČNI MATERIAL IN APARATE, GRADBENI MATERIAL, RAZNO POHISTVENO IN STAVBNO OKOVJE, BARVE, LAKE TER MOTORNA VOZILA IN NADOMESTNE DELE PO KONKURENČNIH CENAH! CENJENIM STRANKAM SE PRIPOROČAMO!

NAJ ŽIVI 29. OKTOBER, PRAZNIK
NOVEGA MESTA!

OB MANIFESTACIJAH ZA OBČINSKI PRAZNIK ZNOVA POUJARJAMO: VSE SILE ZA NENEHEN RAZVOJ PROIZVAJALNIH SIL! LE TO JE POT DO VIŠJE ŽIVLJENSKE RAVNI!

VSEM KMETOVALCEM IN OSTALIM DELOVNIM LJUDEM PRISRČNE ČESTITKE!

KMETIJSKA ZADRUGA NOVO MESTO

S PROIZVODNIMI OKOLIŠI:
ŠKOCJAN, ŠMARJETA, ŠENTJERNEJ, BRUS-NICE, STOPIČE, BIRČNA VAS, MIRNA PEČ

**VODOVODNO
INSTALACIJSKO IN
KLEPARSKO PODJETJE**

Novo mesto

VOSCI ZA OBČINSKI PRAZNIK VSEM DELOVNIM LJUDEM NOVOMESKE OBČINE!

Svojim strankam in prebivalstvu občine Novo mesto čestitamo za 29. oktober!

Trgovsko podjetje
„STANDARD“
Novo mesto

V svojih prodajalnah in skladiščih nudimo le prvovrstno blago p konkurenčnih cenah!

PRIPOROČAMO SE SVOJIM ODJEMALCEM IN ČESTITAMO ZA OBČINSKI PRAZNIK!

**OPEKARNA
PREČNA**
pri Novem mestu

ISKRENE ČESTITKE Z NAJBOLJSIMI ŽELJAMI VSEM DELAVCEM IN USLUZBENCEM, VSEM TOVARISEM IN TOVARISICAM, KI DELAJO NA PODROČJU ZDRAVSTVA, TER PREBIVALSTVU OBČINE NOVO MESTO!

**ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO
VARSTVO**

ZDRAVSTVENI CENTER

NOVO MESTO

TISKARNA - KNJIGOVEZNICA - KARTONAŽA
„KNJIGOTISK“, NOVO MESTO

ČESTITA ZA OBČINSKI PRAZNIK VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM NA OBMOČJU OBČINE KAKOR TUDI POSAMEZNIKOM IN SE PRIPOROČA!

Vlagajte pri Komunalni banki svoje denarne prihranke!

POZDRAVLJAMO DELOVNO LJUDSTVO NA OBMOČJU NOVOMESKE OBČINE TER MU ČESTITAMO ZA 29. OKTOBER! HKRATI SE PRIPOROČAMO!

**KOMUNALNA BANKA
NOVO MESTO**

Zavod za stanovanjsko izgradnjo v Novem mestu

ZASTOPA INVESTITORJE, OPRAVLJA NADZOR PRI GRADNJI INVESTICIJSKIH OBJEKTOV, ZDRUŽUJE SREDSTVA ZA GRADNJO STANOVANJ IN IZVRŠUJE PO NAROČILU STROKOVNE USLUGE INVESTITORJEM

ČESTITAMO VSEM OBCANOM ZA OBCINSKI PRAZNIK 29. OKTOBER 1962!

VSEMU DELOVNEMU LJUDSTVU NA PODROČJU NOVOMESKE OBCINE, ZLASTI PA SVOJIM STRANKAM, ČESTITA ZA 29. OKTOBER

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE

NOVO MESTO

OB DESETEM PRAZNOVANJU NOVOMESKEGA PRAZNIKA VOŠCIMO VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM IN POSAMEZNIKOM, PREDVSEM PA TISTIM TOVARISEM IN TOVARISICAM, KI DELAJO V KMETIJSTVU IN GOZDARSTVU!

KMETIJSKO-GOZDARSKI PREDELOVALNI KOMBINAT

NOVO MESTO

UPRAVA TER GOZDNI OBRATI: NOVO MESTO, STRAŽA, POLJANE, ČRMOŠNJICE, ČRNO MELJ IN KMETIJSKI OBRATI: NOVO MESTO, TRŠKA GORA, ŠENTJERNEJ, POLJANE-SOTESKA, ČRMOŠNJICE TER OBRATI: GRADBENI OBRAT, MESARIJA, MLEKARNA IN KOMERCIALNI SEKTOR

PRIPOROČAMO SVOJE KVALITETNE IZDELKE IN ČESTITAMO ZA 29. OKTOBER, PRAZNIK NOVEGA MESTA

PLETILSTVO DOLENJKA MIRNA PEČ

NOVOMEŠKA OPEKARNA

ZALOG

- ZA PRAZNIK
- NOVEGA
- MESTA —
- 29. OKTOBER —
- ČESTITA
- VSEMU
- PREBIVALSTVU
- NOVOMESKE
- OBCINE,
- ZELEC
- NADALJNIH
- USPEHOV
- KOLEKTIV

VSEM SVOJIM STRANKAM, POSLOVNIM PRIJATELJEM IN ZNANECM, KAKOR TUDI VSEMU DELOVNEMU LJUDSTVU NA PODROČJU NOVOMESKE OBCINE ČESTITAMO ZA PRAZNIK — 29. OKTOBER!

KOMUNALNO VODOVOD NOVO MESTO

Novoteks

VSEM PREBIVALCEM, VSEM TOVARNIŠKIM IN OSTALIM DELAVCEM NA OBMOČJU OBCINE NOVO MESTO VSEM USLUŽBENCEM IN OSTALIM STROKOVNJAKOM ČESTITAMO ZA 29. OKTOBER!

- POZDRAVLJA
- ZA 29. OKTOBER
- VSE SVOJE
- STRANKE,
- INVESTITORJE,
- GRADBENA
- PODJETJA IN
- POSAMEZNIKE
- TER SE ŠE
- NADALJE
- PRIPOROČA!

ZDRAVSTVENEGA DOMA NOVO MESTO

Z bližnjo vključitvijo nove avtomatske telefonske centrale v Novem mestu želimo vsem, ki se bodo posluževali telefonskih zvez, čim hitrejšo in kvalitetno povezavo! Vsem občanom Novega mesta in okolice čestitamo za občinski praznik z željo za nadaljnji vsestranski razvoj gospodarstva Dolenjske

Podjetje za PTT promet Novo mesto

VSEM POTROŠNIKOM ELEKTRICNE ENERGIJE, VSEM POSLOVNIM ZNANECM IN OBCANOM NOVEGA MESTA VOŠCIMO ZA 29. OKTOBER!

„ELEKTRO“ NOVO MESTO

DOLENJSKA ZALOŽBA NOVO MESTO

VOŠCI ZA 29. OKTOBER TER POZDRAVLJA VSE LJUBITELJE LEPE KNJIGE!

IZŠLA JE KNJIGA

DOLENJSKA ZEMLJA IN LJUDJE DOBITE JO V VSEH KNJIGARNAH (1500 DINARJEV)

OBISČITE

HOTEL GRAD OTOČEC

kjer dobite vedno priznana jedila in prvovrstne pijače!

SVOJIM GOSTOM IZ NOVEGA MESTA IN OKOLICE SE NADALJE PRIPOROČAMO IN JIM ČESTITAMO ZA OBCINSKI PRAZNIK!

INDUSTRIJA IN RUDNIKI NEKOVIN

„KREMEN“ NOVO MESTO

NAJ ŽIVI 29. OKTOBER — PRAZNIK NOVEGA MESTA! — NAJ ŽIVI DELOVNO LJUDSTVO NASE KOMUNE!

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

OBRтни SERVIS

SEMIČ

izvršuje v svoji kovaški delavnici vse kovaške storitve, izdeluje kmečko orodje po naročilu, izvršuje vse pleskarske in sobosliskarske storitve, opravi kooperacijske storitve kovinske stroke in nudi v svoji pekarni vse pekovske storitve.

Cestitamo za krajevni praznik Semiča 28. oktober, čestitkam pa se pridružujejo:

KRAJEVNI ODBOR SZDL • OSNOVNA ORGANIZACIJA ZKS • KRAJEVNI ODBOR ZB • KRAJEVNI ODBOR ZVVI • KRAJEVNI ODBOR ZROP • KUD »JOZE MIHELČIČ« • KRAJEVNI ODBOR RK

DELITEV DOHODKA V DELOVNI ORGANIZACIJI

OSNOVNO NAČELO JE, DA SE PROIZVOD DRUŽBENEGA DELA, USTVARJEN V DELOVNI ORGANIZACIJI, DELI MED DELOVNO ORGANIZACIJO IN DELOVNE LJUDI POSAMIČ TER DRUŽBENO SKUPNOST, IN SICER PO NAČELU DELITVE PO DELU.

Osnutek ustave določa splošna načela in merila za delitev po delu. Delovnim ljudem pripada delež, ki je odvisen od treh stvari: 1. mora biti v sorazmerju s proizvodnostjo dela delovne organizacije in delovnih ljudi; 2. je odvisen od poslovnega uspeha; 3. zagotovitvi mora samostojen razvoj delovne organizacije.

Z načelom, da mora biti delež pri dohodku v sorazmerju s proizvodnostjo podjetja in posameznika, zagotavlja ustava državljanom, da bodo imeli večje osebne dohodke, če bo narasčala njihova storilnost. Ker je postavljeno to načelo kot ustavno načelo, ga ne smejo kršiti niti zakon, družbeni načrti ali instrumenti za delitev dohodka.

Toda osnutek zagotavlja posebna merila, kadar gre za določanje tistega dela dohodka, ki pripada delovni organizaciji za razširitev njene materialne osnove. Ta del se določa v skladu s splošnimi pogoji in potrebami družbene skupnosti. Družbeno-politične skupnosti bodo imele torej možnost, da na podlagi zakona določajo splošna merila, pri čemer bodo upoštevale potrebe skupnosti za investicije v

posamezne gospodarske veje ali področja.

Osnova za delitev bo vrednost proizvoda, ustvarjena na tržišču, ker je tržišče eden glavnih činiteljev, ki omogoča merjenje družbene vrednosti dela vsake delovne organizacije. Ker pa tržišče ne more biti edino merilo delitve, poudarja osnutek eno osnovnih funkcij skupnosti: izenačevanje pogojev dela in pridobivanja dohodka. To bo dosegla prek investicijske politike usmerjanj na tržišču in drugih instrumentov. Skupnost je tudi pooblaščen, da, kadar to zahtevajo potrebe razvoja, z zakonom določi splošna merila za delitev dohodka na sklade in osebne dohodke in tako na splošno določi razmerje, ki so ga delovne organizacije dolžne upoštevati (11. čl. osnutka).

Jutri seja Oblo Videm-Krško

27. oktobra bo seja obeh zborov občinskega ljudskega odbora v Vidmu-Krškem. Na skupni seji bodo odborniki sklepali o razrešitvah in imenovanjih. Za ločeni seji je predlagana razprava o sprejetju odloka o stopnjah občinske določenosti na dohodek od kmetijskih, na dohodek od samostojnih poljedelcev ter premoženja in hišnine.

MESTNA KLVNICA V METLIKI

razpisuje delovno mesto računovodje

Osebnih dohodkov po dogovoru. Ponudbe pošljite na upravo podjetja.

PRIHODNJA ŠTEVILKA

našega lista bo v zmanjšanem obsegu izšla zaradi dneva mrtvih že v sredo, 31. oktobra.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

DOLENJSKI LIST

LASTNIKI IN IZDAJATELJI: občinski odbori SZDL Brežice, Črnomelj, Metlika, Novo mesto, Sevnica, Trebnje in Videm-Krško ter Okrajni odbor SZDL v Novem mestu - IZDAJATELJSKI SVET: Milan Baškovič, Tone Gošnik inž. Davorin Gros, inž. Jože Logan, Franc Molan, prof. Ema Muser, Maks Fogačar, Miran Simič, prof. Tone Trdan, Janez Vitkovič in Viktor Zupančič.

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnik (glavni in odgovorni urednik), Miloš Jakopc, Drago Kastelic in Ivan Zorcan.

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 20 dinarjev - Letna naročnina 900 dinarjev, polletna 450 dinarjev; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 1800 dinarjev - Tekoči račun pri podružnici NB v Novem mestu 606-11-3-24 - NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg 3 (vhod iz Dilančeve ulice) - Poštni predaj 33 - TELEFON številka 127 - Rokopisov in fotografij ne vračamo - TISKA: Casopisno podjetje »DELO« v Ljubljani.

Tedenski koledar

Četrtek, 25. oktobra: Darijan Petek, 26. oktobra: Lucija Sobota, 27. oktobra: Sabina Nedelja, 28. oktobra: Simon Ponedeljek, 29. oktobra: Ida Torek, 30. oktobra: Sonja Sreda, 31. oktobra: Alfonz

KUHOGLAS

KUHINSKO POHISTVO prodam zaradi selitve. Naslov v upravi lista (1257-62).

GAŠENO AFNO, 3000 kg prodam v Novem mestu, Valanticeva 5.

KROJAŠKI šivalni stroj »Singer« z velikim stolom prodam. Ljudvik Slak, Trebnje 36, KRI STANOVANJSKE SOBE v središču Novega mesta, primerne tudi za poslovne prostore, takoj vseživje, prodaja Franja Paučić, Novo mesto, Ljubljanska 4.

ZENSKO iščem za dopoldnansko pomoč v gospodinjstvu. Nastop službe takoj. Naslov v upravi lista (1257-62).

VAJENCA za sodarsko stroko sprejme »DANA«, destilacija alkoholnih pijač na Mirni. - Pogoji: dovršena osemletka ali njeje enaka šola. Nastop učne dobe takoj ali po dogovoru. Pisemne prošnje pošiljite upravi podjetja in priložite zadnje šolske spričevalke, rojstni list ter zdravniško potrdilo.

GOSPODINJSKO POMOČNICO išče tržaška družina. Plača dobra. Prof. Klabus, Ljubljana, Svetosavska 14.

GAŠILSKI VOZ za prevoz motorne brigadine kupi gasilsko društvo Hmeljčič, Mirna peč.

VEŠTINICO (za 100 kg teže) ugodno prodam v Novem mestu. Naslov v upravi lista.

PREKLICI

Franc Klenovšek, delavec iz Hranjine, obzabljam, da sem srekoval Jožeta Poljanca, de-

Pomagajte otrokom, invalidom, slabovidnim in slepim, kadar prečkajo cesto. Tako boste dokazali, da ste dobro vzgojeni in pazljivi!

KRVODAJALCI v preteklem tednu

Pretekli teden so na novomeški transfuzijski postaji darovali kri: Rudi Hrvatini, Betka Plaznik, Nežka Drčar, Karolina Erjavec, Jožeta Grgovič, Angela Kisovec, Ivanka Malnarič, Rafael Križman, Rado Zupančič, Angela Brajer, Anica Vindiš, Pavla Jordan, Mija Resnik, Alojzija Fink, Angel Lazar, Jude Murn, Bogdan Adamič, Joža Hrastar, Marjeta Fištrovec, Biljana Omerbašič, Marija Pureber, Alojz Močnik, Ciril Reberšek, Viljem Fortun, Rudolf Simončič, Ivan Klemenčič in Jaka Koncilija. Vsi navedeni so člani kolektivov Narodne banke, Tajništva za notranje zadeve pri OLO Novo mesto, Zavoda za socialno zavarovanje in Okrajnega ljudskega odbora.

Okrajni odbor Rdečega križa v Novem mestu in vodstvo transfuzijske postaje se vsem, ki so darovali kri, najlepše zahvaljujeta, prosita pa člane ostalih kolektivov, da jih posnemajo.

SPORED RADIO LJUBLJANA

VSAK DAN: poročila ob 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 12.00, 13.00, 17.00, 19.30, 22.00. Pisan glasbeni spored od 5.00 do 8.00.

PETEK, 26. OKTOBRA: 8.35 Bitni iz Copacabane - 9.25 Predhodnji in pesmi Marka Tajčevića - 10.18 Operne melodije - 10.50 Vsak dan nova popevka - 12.00 Pozor, nimaš prednosti! - 12.05 Kmetijski nasveti: inž. Franc Kmetič - 12.45 Petnajst minut z ansambлом Aca Müllerja - 13.30 Ljubljana - Zagreb - Beograd - 14.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov - 15.20 Shakerpearovi junaki in Verdijeve melodije - 17.05 Spored po čiški glasbeni literaturi - 18.10 Zabavni orkester Armand Bernard - 18.45 Iz naših kolektivov - 20.30 Zbor in orkester Gordon Jenkins - 21.15 Oddaja o morju in pomorskih.

lavca iz Vrtače 24, p. Semič, in se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

Preključem izgubljeno zdravstveno izkaznico št. 596399. Ciril Stefančič, Jelše 18, p. Leskovec pri Krškem.

Preključem izgubljeno zdravstveno izkaznico št. 305811. Alojzija Platan, Koroska vas 25, p. Stopiče.

Preključem izgubljeno zdravstveno izkaznico št. 071664: Bogdan Potočar, Vel. Bučna vas 35, Novo mesto.

Preključem izgubljeno zdravstveno izkaznico št. 374379: Marija Longar, Stranska vas 4, Zuzemberk.

ČESTITKA

Karlu in Slavku Rollichu iz Newcastla v Avstraliji pošiljajo za njun dvojni praznik najlepše čestitke sestra Albina z družino iz Kostanjevice na Krki. Lep pozdrav tudi Mimici, Ervnu in Angeli.

KINO

Brestanica: 27. in 28. oktobra sovjetski barvni film »Tih Don«, 1. del, 31. oktobra iz 1. novembra sovjetski barvni film »Tih Don«, 3. del.

Brežice: 26. in 27. oktobra francoski film »Svetnik vodi ples«, 28. in 29. oktobra jugoslovanski film film »Saša«, 31. oktobra francoski film »Milionar po silo«.

Črnomelj: 26. in 28. oktobra sovjetski barvni film »Maščevalec Klor Ogli«, 30. in 31. oktobra italijanski film »Gremo v Sar Remo«.

Dol. Toplice: 27. in 28. oktobra ameriški barvni film »Benjy Goodman«.

Kostanjevica: 28. oktobra italijansko-nemški barvni film »Ne pozabi me!«.

Metlika: 27. in 28. oktobra ameriški film »Veljkan«, 2. del, 31. oktobra francoski film »Ti, strup«.

Novo mesto - Krka: od 26. do 28. oktobra angleški CS film »Bilo jih je sedem«.

Senovo: 27. in 28. oktobra jugoslovanski film »Ljubezen in moda«, 31. oktobra in 1. novembra »Gola Maja«.

Sevnica: 27. in 28. oktobra ameriški film »Največja predstava«, 31. oktobra francoski barvni film »Slabe žene«, Sentjernej: 27. in 28. oktobra

GIBANJE PREBIVALSTVA

MATIČNI URAD VINICA Septembra sta bila doma rojena en deček in ena deklica. Poročila sta se: Jože Čadonič, delavec iz Kanade, in Viktorija Kavčič, delavka iz Kamnika.

MATIČNI URAD NOVO MESTO V času od 13. do 22. oktobra je bilo rojenih 23 dečkov in 12 deklic.

Poročili so se: Adolf Stor, študent, in Marjeta Gutman, učiteljica, oba iz Zuzemberka; Anton Robič, upokojenec iz Hrušice, in Jožeta Burkat, hči kmetja z Gor. Kamenc.

Umrli so: Jože Hočevar, kmet z Jelševca, 63 let; Jožeta Lakner iz Gor. Vrhopolje, 23 let; Anton Smrke, delavec s Poljan, 19 let.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici: Katarina Struclje, gospodinja iz Ručetne vasi, je padla in si poškodovala levo nogo; Jože Jankovič, skladiščnik iz Jankovičev, si je pri vožnji z mopedom poškodoval levo koleno; Milan Kastelic, sin kmeta s Pristave, si je z nožem poškodoval prst leve roke; Jože Vidregar, delavec iz Kanjarice, je padel in si poškodoval levo koleno; Peter Špehar, sin hvarja iz Črnomlja, je padel z lestve in si poškodoval roki in glavo; Simon Pravne, telefonski monter iz Jesenice, je padel z motorja in si poškodoval desno nogo; Kristi Mirč, delavec iz Sevnice, si je poškodoval desno nogo, ko mu je hlopd padel nanjo; Janez Gregorič, tesar iz Slovenske vasi, je padel z zidarskega odra in si poškodoval desno nogo.

Iz novomeške porodnišnice

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Anica Vajs iz Smebela - deklico, Ančka Škerjanc iz Kostanjevice - deklico, Ivanka Pavlin s Trebejnega - deklico, Marija Turk iz Vel. Cerovca - deklica, Milka Suštaršič iz Gor. Lakovnice - deklica, Marta Jerič iz Dolenje Straže - deklico, Angela Mavsar iz Malega Oreška - deklica, Ana Mantež iz Dolže - deklica, Marija Kambič iz Metlike - deklica, Zlata Sabenc s Telč - deklico, Marija Stamatelj iz Prečnice - deklica, Marija Nemanic z Radovice deklico, Anica Klemenčič s Sel pri Jugorju - dve deklici, Ana Anžlovar iz Zelez-

angleški film »Tomji Stil poje«.

Semič: 28. oktobra jugoslovanski film »Tri četrtine sonca«.

Trebnje: 27. in 28. oktobra ameriški barvni film »Oklahoma«, 31. oktobra francoski film »Stristo udarcev«.

nega - deklico, Antonija Ambrožič iz Zapuž - deklica, Vida Mrazovič iz Češnjice, deklico, Rozalija Lazar iz Srebrnič - deklico, Ana Vidmar z Luže - deklica, Fani Zupančič iz Hrušoveca - deklico, Vida Bajzer z Jordan kaja - deklica, Nada Bahor iz Stredjevca - deklica, Marija Udovič iz Vel. Loke - deklico, Pepca Rajk iz Gabrja - deklico, Ivanika Modere iz Mokronoga - deklica, Alojzija Zupančič s Tolstega vrha - deklico, Ivanka Živkovič iz Krmelja - deklica, Danica Ruzelj iz Brezovice - deklico, Marija Mohar s Krke - deklica, Jožeta Trbovc iz Otavnika - deklica, Jelka Gliha iz Zuzemberka - deklico, Frančiška Smeč iz Geršičev - deklica, Karolina Pleško z Otočca - deklica, Vesna Jurkovič iz Krškega - deklica, Ruža Koridiš iz Gotne vasi - deklico, Martina Komljanec iz Krmelja - deklica, Felicitia Zgonc iz Sentruperta - deklico.

Iz brežiške porodnišnice

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Stefanija Sinčič iz Velike Doline - deklico, Marija Židkar iz Jevnice - deklico, Tončka Spiler s Trške gore - deklica, Pavla Budič iz Brvi - deklico, Marija Kržam iz Globokoga - deklico, Ljerica Horvatič iz Velikega Obreža - deklico.

BREŽIŠKA KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v brežiški bolnišnici: Pera Strubeč, delavca iz Tušjaka pri Somoboru, je pri žganju kope opek kegl oženi po brazu in rokah; Josip Kliončič, laborant iz Savskega Marofa, je padel z motorja in si poškodoval levo koleno; Jožeta Račiča, posestnika iz Dol. Pirošice, je brnel konj v hrbet; Alojza Tomše, delavka iz Podgračenega, si je zadrla rjavo žico v desno nogo.

V številnih italijanskih mestih je prišlo do demonstracij zaradi bombnih atentatov v nekaterih severnih krajih, ki jih pripisujejo nacističnim elementom. Ti naj bi hoteli s tem ovirati bližnja avstrijsko-italijanska poganja o Južni Tiroli.

Trideset držav, med njimi tudi Jugoslavija, je predlagalo v OZN resolucijo o prepovedi jedrskih poskusov, ki zahteva, naj poskuski prenehajo najkasneje do 1. januarja 1963.

OBJAVE - RAZPISI

Razpis Mesne Industrije »EMONA«

»EMONA«, mesna industrija, Zalog-Ljubljana zaposli takoj več kvalificiranih mesarjev. Ponudbe sprejema kadrovisko-socialni sektor podjetja.

GOSPODARSKI VESTNIK nudi dober zaslužek!

CASOPISNO ZALOŽNIŠKO PODJETJE »GOSPODARSKI VESTNIK«, Ljubljana, Beethovnova ulica 16, sprejme večje število področnih predstavnikov za prodajo knjig, publikacij, ti-

skovin, obrazcev ter za zbiranje naročnikov iz oglasov. Pogoj za sprejem je razgledanost in poznavanje terena. Zaželeno je lastno prevozno sredstvo. Zagotovljen je zelo dober zaslužek! Pisemne ponudbe pošljite na gornji naslov.

Obvestilo KZ Brežice

KMETIJSKA ZADRUGA BREŽICE obvešča prebivalstvo, da bo mogoč ogled novih rastlinjakov na vrtnariji v Čateških Toplicah samo v nedeljo, 28. oktobra 1962, od 11. do 16. ure (občinski praznik). Iz tehričnih razlogov ogledov od drugih dnevih ne bomo mogli dovoliti. KZ BREŽICE

17.15 Radijska igra: »Avtomobil« - 18.30 Sportna nedelja - 20.00 Izberite svojo melodijo - 22.15 Zabavni ansambli RTV Beograd.

PONEDELJEK, 29. OKTOBRA: 8.55 Za mlade radovedneže - 9.47 Poje zbor »France Prešeren« iz Kranja - 10.15 Pečevca pot v podzemlje - 11.00 Pozor, nimaš prednosti! - 12.05 Kmetijski nasveti: inž. Mali-Godec Karolina: Cimveč mleka v našo prehrano! - 12.30 V paviljonu zabavnih melodij - 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 17.07 Obdobja slovenskega samospeva - 17.45 Melodije za vas - 18.45 Radijska univerza: Organizacija in delovanje javne uprave v zvezi z načeli nove ustave - 20.00 Skupen program JRT - 20.45 Novo v znanosti.

TOREK, 30. OKTOBRA: 9.25 Popevke se vrstijo - 10.55 Vsak dan nova popevka - 11.00 Pozor, nimaš prednosti! - 12.05 Kmetijski nasveti: inž. Anton Gorican: Kombinir Savinjska dolina-Zalec - 12.30 Za vsakogar nekaj - 13.30 Iz dežele kanjonov - 14.35 Od Triglava

do Ohrida - 15.30 V torek na svidenjel - 17.05 Koncert po željah poslušalcev - 19.05 Glasbene razglednice - 20.00 Portret v miniaturi - 21.28 Naš glasbeni avtomat.

SREDA, 31. OKTOBRA: 8.75 Pisan svet pravljic in zgodb - 9.25 Zabavni katekdoskop - 10.15 Nekaj madžarskih narodnih pesmi - 11.00 Pozor, nimaš prednosti! - 12.05 Kmetijski nasveti: dr. Ivanika Brtzeč: Vi broza pri govedu - 12.30 Slavne sopranistke v Verdijevih operah - 13.30 S popevki za Evropi - 15.15 Mala revija zabavne glasbe - 17.05 Hudci z violino - 18.45 Ljudski parlament - 20.00 Strikrat petnajst.

ČETRTEK, 1. NOVEMBRA: 8.45 Igra orkester Mantovani - 10.40 Pesem strun - 11.40 Do opoldneva z zabavnim orkestrom RTV Ljubljana - 13.30 Niz biserov - 15.15 Mali koncerti jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe - 16.00 Reportaža z Zalnih svečanosti - 17.30 Radijska igra »Odkritje« - 20.00 Večer z velikimi zabavnimi orkestri - 22.15 Večerni preludij - 23.00 Nočni akordi.